

Endringsforslag til 2. utkast til Venstres stortingsvalgprogram 2009-2013

Innhold:

Generelle forslag:.....	Forslag nr. 1	Side 2
Venstre på 1-2-3:.....	Forslag nr. 2-6	Side 2-3 (og side 6-8 i programutkastet)
Kapittel 1: Miljø:.....	Forslag nr. 7-79	Side 4-19 (og side 9-16 i programutkastet)
Kapittel 2: Samferdsel:.....	Forslag nr. 80-112	Side 20-24 (og side 17-20 i programutkastet)
Kapittel 3: Skole - grunntdanning:	Forslag nr. 113-210, dissens nr. 1	Side 25-44 (og side 21-25 i programutkastet)
Kapittel 4: Forskning og høyere utdanning:.....	Forslag nr. 211-272	Side 45-55 (og side 26-28 i programutkastet)
Kapittel 5: Næring og nyskaping:.....	Forslag nr. 273-288	Side 56-59 (og side 29-32 i programutkastet)
Kapittel 6: Fiskeri og landbruk:.....	Forslag nr. 289-339	Side 60-71 (og side 31-36 i programutkastet)
Kapittel 7: Økonomisk politikk:.....	Forslag nr. 340-357	Side 72-74 (og side 37-39 i programutkastet)
Kapittel 8: Helse og omsorg:.....	Forslag nr. 358-449, dissens nr. 2	Side 75-92 (og side 40-46 i programutkastet)
Kapittel 9: Fattigdom og levekår:.....	Forslag nr. 450-472	Side 92-98 (og side 47-49 i programutkastet)
Kapittel 10: Barn og familie:.....	Forslag nr. 473-503	Side 99-106 (og side 50-52 i programutkastet)
Kapittel 11: Innvandring og integrering:.....	Forslag nr. 504-519, dissens nr. 3	Side 107-109 (og side 53-56 i programutkastet)
Kapittel 12: Justis:.....	Forslag nr. 520-534	Side 110-113 (og side 57-59 i programutkastet)
Kapittel 13: Individ og stat:.....	Forslag nr. 535-574, dissens nr. 4-6	Side 114-120 (og side 60-66 i programutkastet)
Kapittel 14: Kultur:.....	Forslag nr. 575-624	Side 121-131 (og side 67-70 i programutkastet)
Kapittel 15: Medie- og informasjonssamfunnet:.....	Forslag nr. 625-646	Side 132-135 (og side 71-73 i programutkastet)
Kapittel 16: Utenriks- og sikkerhetspolitikk:.....	Forslag nr. 647-701, dissens nr. 7-9	Side 136-150 (og side 74-81 i programutkastet)

MRK: I oversikten under er det ikke tatt med hvilke fylkeslag/fylkesårsmøter/lokallag som støtter hvilke dissenser. Disse kommer uansett til votering i landsstyrets behandling og henvisning til disse (dissensene) er også med i oversikten over endringsforslag på de neste sidene. Forslag av typen "Det mangler noe om kulturskoler" er heller ikke tatt med.

Generelle forslag: Forslag nr. 1

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
1	"Global økonomigruppa"	Tillegg	Etter og i Venstre på 1-2-3	Det foreslås at det lages et eget kapittel som omhandler den internasjonale finanskrisen basert på utvalgets rapport som behandles på landsstyrets møte 7. mars. Landsstyret får i oppgave å fremme et slikt forslag til landsmøtet. Basert på dette lages det også et eget avsnitt i Venstre på 1-2-3.	Det blir noe rart å lage et program som om det ikke var en finanskrisen som trenger andre virkemidler enn "normale tider".	Anbefales	

Endringsforslag til Venstre på 1-2-3: Forslag nr. 2-6, side 2-3 (og side 6-8 i programutkastet)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
2	Skodje Venstre	Strykning	Side 6, linje 6	Vi tror at mennesker som gis frihet er best i stand til å ta ansvar for seg selv, sine medmennesker og ~~til~~ livsgrunnlaget til våre etterkommere.	ordlyden vert då : sine medmenneske og livsgrunnlaget til våre etterkommere.	Anbefales	
3	Finmark Venstre	Tillegg	Side 6, linje 21	Venstre satser på et samepolitiskutvalg som har et særlig ansvar for å synliggjøre samiske saker.	Norge har et urfolk som staten har forpliktet seg til å ta særlig hensyn til, jfr. Grunnlovens § 110a.	Anbefales ikke. Se også forslag nr. 4	
4	Finmark Venstre	Tillegg	Side 6, linje 22	Venstre bør i forbindelse med programarbeid ha en samepolitisk komité, som spesielt ser på saker av samisk interesse.	Synliggjøring av samiske saker.	Anbefales ikke. Se også forslag nr. 3	
5	Styret i Nordland Venstre	Endring	Side 7, linje 30-32	~~En slik reform krever etter Venstres syn en ny kommunestruktur. Det nye kommunekartet i Norge vil etter en slik reformprosess ha større kommuner med større ansvar enn dagens, spesielt innen velferdstjenester og helsevesen.~~ Endres til: "En slik reform krever at vi vurderer dagens kommunestruktur og interkommunale	Hvis vi skal ha en kommunereform så kan vi ikke begynne med konklusjonene.	Anbefales ikke.	

				samarbeidsformer, slik at kommunene blir i stand til å påta seg større oppgaver.”			
6	Rogaland Venstre	Tillegg	Side 7, linje 37	”Venstre tar utgangspunkt i enkeltmennesket, uansett sosial status, <u>funksjonsnivå</u> , nasjonalitet, bosted, hudfarge” eller legning”		Anbefales	

Endringsforslag til kapittel 1: Miljø: Forslag nr. 7-79, side 4-9 (og side 9-16 i programutkastet)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
7	Sogn og Fjordane Venstre og Akershus Venstre	Tillegg	Side 9, linje 4	Å ta vare på naturen; jord, luft, vann og det biologiske mangfoldet, er avgjørende for vår eksistens <u>og har verdi i seg selv.</u>	Akershus: Dette for å understreke at vi nå vil verne om naturen og det biologiske mangfold er dette bare ikke for vår del, men også for dens egen del.	Anbefales ikke. Se også forslag nr. 31	
8	Oppland Venstre	Tillegg	Side 9, linje 39	Vi har alle ansvar for et bærekraftig forbruk	Inn etter første setning.	Anbefales ikke	
9	Oppland Venstre	Tillegg	Side 9, linje 40	Bruk og kast er for dominerende. Mindre forbruk gir mindre avfall.		Anbefales ikke	
10	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 10, linje 18	Nytt strekpunkt: - Utvikle et avgiftssystem som stimulerer til redusert svinn av mat i alle ledd fra produksjon til forbruk		Anbefales ikke	
11	Sogn og Fjordane Venstre	Tillegg	Side 10, linje 27	Sikre innsamling og utnyttelse av metangass og varme fra avfallsanlegg og landbruk		Anbefales ikke	
12	Troms Venstre	Strykning	Side 10, linje 28	~~- Sikre organisk avfall komposteres og/eller gjenvinnes~~	Det skjer jo allerede.	Anbefales ikke	
13	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 10, linje 29	Nytt strekpunkt: - etablere ordninger slik at de som tar med seg søppel fra hav og kystsonen kostnadsfritt kan levere dette til renholdsmottak		Anbefales ikke	
14	St.Hanshaugen Venstre	Tillegg	Side 10, etter linje 36	Venstre vil at Norge skal være en pådriver i arbeidet med å forhindre at den globale temperaturen stiger med mer enn 2 grader C over før-industrielt nivå. Dette vil forandre stabilisering av konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren på maksimalt 450 ppm CO2e innen 2030, tilsvarende samlede kutt på minst 80 prosent globalt, og 90 prosent i de rike landene, innen samme tidsrom.		Anbefales ikke	
15	St.Hanshaugen Venstre og	Endring/ tillegg	Side 10, linje 49	Vi vil iverksette tiltak som gjør at Norge når sin Kyoto-forpliktelse innenlands (innen 2012) og at de norske utslippene reduseres med ~~minst 25 prosent av 1990-~~		Anbefales ikke	

	Oslo Venstre			~~nivå innen 2020. mest mulig og minst 30 prosent av 1990-nivå innen 2020. Det vil si at de norske utslippene skal være lavere enn 32 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2020.~~			
16	Buskerud Venstre	Tillegg	Side 11, linje 17	Venstre ønsker smart energibruk: Lav energikvalitet (varmeenergi) til oppvarming og høy energikvalitet (elektrisitet) til formål som krever dette.	Riktig energi til riktig sted.	Anbefales ikke	
17	Oslo Venstre	Tillegg	Side 11, linje 18	For å få i gang omstillingen mot et samfunn basert på klimavennlig energibruk, vil Venstre føre reell grønn klimaskattepolitikk. Prisen på fossil energibruk må bli høyere parallelt med redusert personbeskatning på lavere arbeidsinntekter. Det vil stimulere til energieffektivisering i husholdningene og næringslivet, fordele energibruken til der den gir størst nytte gi markedsmessig lønnsomhet for alternative energiformer gi gunstig inntektsomfordeling		Anbefales ikke. Realiteten står mange andre steder i programmet.	
18	St.Hans-haugen Venstre	Endring	Side 11, linje 20	Redusere strømforbruket innenlands med 30 prosent innen 2020.		Anbefales ikke	
19	St.Hans-haugen Venstre	Tillegg	Side 11, linje 31	Nye strekpunkter: - Skifte ut gamle turbiner i vannkraftverk med nye turbiner og ny teknologi. - Oppgradere og bygge ut det norske elnettet for å øke kapasiteten i takt med økt produksjon av fornybar energi		Anbefales	
20	Buskerud Venstre	Endring	Side 11, linje 49	- Øke grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering fra 20 til ~~40~~ <u>100</u> milliarder <u>over ti år</u> .		Anbefales ikke	
21	St.Hans-haugen Venstre	Endring	Side 12, linje 1	- Øke energieffektiviteten i elnettet og kraftproduksjonen med ~~20~~ <u>30</u> prosent innen 2020.		Anbefales ikke	
22	St.Hans-haugen Venstre	Endring/ tillegg	Side 12, linje 7	~~— Ha 9 TWh vindkraft innen 2013.~~ Endres til:		Anbefales ikke	

				Ha totalproduksjon på minst 5 GW/20 TWh innen 2013, 20 GW/80 TWh innen 2020 og 50 GW/200 TWh innen 2030, eller omtrent tilsvarende innenlands energiforbruk i dag.			
23	Smøla Venstre	Tillegg	Side 12, mellom linje 9 og 10	Utarbeide et nytt og velegna regelverk og skatteregime for vindkraft, hvor kommunen sikres både ressurser til saksbehandling/utredninger mv og kompensasjon fra utbygger (naturressursskatt og konsesjonsavgift).		Anbefales ikke	
24	Nord-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 12, linje 13	Innføre konsekvensutredninger før utbygging av kraftkrevende industriltak		Anbefales ikke	
25	St.Hans-haugen Venstre og Oslo Venstre	Endring/ tillegg	Side 12, linje 25	Strekpunktet endres til: - Redusere utslippene fra sokkelen med ~~20~~ 50 prosent innen 2020 gjennom CO2-fri kraftproduksjon via elektrifisering og utbygging av havvindmøller. gjennom en kombinasjon av redusert produksjon, CO2-fri kraftproduksjon via elektrifisering og utbygging av havvindmøller.		Anbefales ikke	
26	St.Hans-haugen Venstre	Tillegg	Side 12, etter linje 27	Nytt strekpunkt: - Styrke forskning på og utvikling av karbonlagring og –fangst mot 2013, med mål om installasjon på alle norske anlegg på sokkelen og på land innen 2025.		Anbefales ikke	
27	Oslo Venstre	Tillegg	Side 12, linje 41	Nytt strekpunkt: - Innføre drivstoffavgift også på diesel til landbruksmaskiner for å stimulere til innkjøp av maskiner med lavest mulig utslipp.		Anbefales ikke. Se også identisk forslag nr. 337 fra Oslo Venstre	
28	St.Hans-haugen Venstre og Oslo Venstre	Tillegg	Side 12, etter linje 42	Se også pkt. 1.6 Internasjonalt miljøarbeid		Anbefales. Se også forslag nr. 47 om det samme	
29	Skodje Venstre	Endring	Side 13, linje 18	vil ha tilbake presiseringa frå førre utkast: Utviding av territorialgrensa til 20 nautiske mil		Anbefales ikke	
30	Venstres	Tillegg	Side 13,	Nytt strekpunkt:	Det er stor usikkerhet knyttet til	Anbefales	

	bystyre-gruppe i Stavanger		linje 21	- Legge føre var-prinsippet til grunn i forhold til elektromagnetisk stråling.	elektromagnetisk stråling, Programmet bør derfor presisere behovet for føre var i også forhold til dette området - som for andre området innen miljøpolitikken.		
31	Sogn og Fjordane Venstre og Akershus Venstre	Tillegg	Side 13, linje 23	Det biologiske mangfoldet er selve livsgrunnlaget <u>og har verdi i seg selv.</u>		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 7	
32	Hordaland Venstre	Strykning	Side 13, linje 27	~~Det er viktig at loven omfatter naturmangfoldet både på land og i sjø slik at vi får hjemmel for å verne havområder.~~	Begrunnelse for dette er at man har hjemmel til å verne havområder i Havressursloven § 19. Havressursloven trådte i kraft 01.01.09 og er en spesiallov og vil således gå foran en mer generell lov som Naturmangfoldloven vil komme til å bli.	Anbefales ikke	
33	Nord-Trøndelag Venstre	Strykning	Side 13, linje 42	~~- Systematisk kartlegge artsmangfoldet, tilsvarende det arbeidet som gjøres i Sverige.~~		Anbefales ikke	
34	Nord-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 13, linje 45	Nytt strekpunkt: - Sikre verdifulle naturområder gjennom en kunnskapsbasert forvaltning.		Anbefales ikke	
35	Nord-Trøndelag Venstre	Strykning	Side 13, linje 45-47	~~- Sikre sårbar og spesiell natur og de siste gjenværende store naturområdene gjennom en ny og mer ambisiøs verneplan for fastlandet. — Sikre at små og verdifulle naturområder i og nær tettbygde strøk ikke nedbygges.~~		Anbefales ikke	
36	Nord-Trøndelag Venstre	Strykning	Side 14, linje 1-3	~~- Øke skogvernet fra dagens 1,4 prosent til 4,5 prosent av skogområdene og sikre at grunneiere får erstatning for tap av næringsinntekt. — At staten verner all verneverdig skog på statens grunn.~~		Anbefales ikke	
37	Nord-	Endring	Side 14,	- Sikre levedyktige bestander av de fem store		Anbefales ikke	

	Trøndelag Venstre		linje 4-6	rovviltartene (jerv, ulv, bjørn, gaupe, kongeørn). Endres til: "Finne samarbeidsordninger mellom primærnæringer, forskere og forvaltning for å sikre levedyktige bestander av de fem store rovviltartene			
38	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 14, Linje 5	- Sikre levedyktige bestander av de fem store rovviltartene (jerv, ulv, bjørn, gaupe, kongeørn) , <u>på statens grunn.</u>	Beskyttelse av reindrift som næring.	Anbefales ikke	
39	Østfold Venstre og Hobøl Venstre	Tillegg	Side 14, linje 6	- Bruke økonomisk stimulans for å redusere sauehold i områder der ulven yngler, <u>i prioriterte yngleområder for bjørn og i noen tette jerveområder.</u>	Det er ikke realistisk å opprettholde saueproduksjon basert på utmarksbeite i tette bjørneområder (f.eks. Lierne og Trysil) eller i særlig tette jerveområder (jfr. f.eks. omlegginger pga. jerv i Lesja). Venstre må være realistiske på hva som gir innhold til målsettingen om næringsdrift basert på beitebruk (jfr. Rovviltmeldingen). Reduksjon av tap av sau på beite fra 20 % til 15 % er uinteressant i forhold til denne målsetningen. En forutsetning for å nå målet om næringsdrift vil være en politikk og forvaltning som legger grunnlag for en framtidstro på investeringer og satsing på næring basert på beitebruk i et 20-30-årsperspektiv. Venstre bør derfor legge vekt på å gi innhold til begrepet "differensiert forvaltning" og være ærlig på hvor beitebruk må vike for rovvilt og hvor rovviltet må vike for	Anbefales ikke	

					beitebruk.		
40	Nord-Trøndelag Venstre og Nærøy Venstre	Endring	Side 14, linje 7	- Gi erstatning for tapte beitedyr på en måte som stimulerer forebygging av tap. Endres til: Gi erstatning for tapte beitedyr som sikrer at alle får full erstatning for sine reelle tap		Anbefales ikke	
41	Nord-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 14, linje 8	Staten skal besørge effektiv uttak av skadedyr når bestandsmålet er nådd		Anbefales ikke	
42	Oppland Venstre	Tillegg	Side 14, linje 8	Etablere flere regionale natur- og kulturparker. Dette for å ta vare på natur- og kulturlandskapene samtidig som en sikrer en ansvarlig lokal bruk av arealene.	Forsvarlig lokal forvaltning oppnås ved tillitt. I Frankrike finnes 50 slike regionale natur- og kulturparker i Norge har vi 2.	Anbefales	
43	Haugesund Venstre	Strykning	Side 14, linje 21	~~Fritidsaktiviteter og yrkesfiske vil fortsatt være tillatt.~~	Vi bør åpne for bruk av såkalte "No-Take Zones", hvor heller ikke fiske tillates, som et virkemiddel i fiskeripolitikken. Slike marine reservater har vist seg å virke positivt for fiskebestanden, truede arter og biologisk mangfold i andre land.	Anbefales ikke	
44	Skodje Venstre	Endring	Side 14, linje 25	bytte ut stadnemningane :frå petroleumsterminologi til fiskeriterminologi	vi vil verne fiskeriområda mot petroleumsverksemd. Vi må då ikkje ta i bruk petroleumsverksemda sine nemningar på områda	Anbefales ikke	
45	Østfold Venstre	Tillegg	Side 14 linje 31	- Intensivere kartlegging og nødvendig vern av kaldtvannskorallrev , <u>blant annet ved å forby bunntråling</u>	Et konkret virkemiddel som eksemplifiserer hva som i praksis må til.	Anbefales ikke	
46	Haugesund Venstre	Endring	Side 14, linje 33-34	- Følge de vitenskapelige rådene for fiskekvoter, og om nødvendig forby fangst av visse arter eller med visse redskaper <u>eller i visse områder.</u>	Samme begrunnelse som forslag nr. 43	Anbefales	
47	St.Hans-haugen Venstre og	Tillegg	Side 14, etter linje 34	Se også pkt. 1.6 Internasjonalt miljøarbeid		Anbefales. Se også forslag nr. 28 om det	

	Oslo Venstre					samme	
48	Rogaland Venstre	Endring	Side 14, linje 37	Venstre mener dyr har en verdi i seg selv og skal behandles med respekt. Endres til: Venstre skal være en forkjemper for dyrevern. Dyr har egenverdi og skal behandles med respekt.		Anbefales ikke	
49	Rogaland Venstre	Endring	Side 14, linje 40	- Ha strengere tilsyn med dyrevelferd, spesielt overfor ~~produksjonsdyr, bruk av forsøksdyr og transport av dyr~~ <u>forsøks- og produksjonsdyr samt innenfor dyretransport</u>		Anbefales ikke	
50	Rogaland Venstre	Endring	Side 14, linje 42-43	- Innføre en standardisert ~~frivillig~~ <u>obligatoriske</u> merkeordninger for matvarer slik at forbrukere kan få mulighet til å velge ut fra dyrevelferd.		Anbefales ikke	
51	Sverre Nyhammer Balestrand Venstre	Endring	Side 14, linje 44	- ~~Følge opp Dyrevelferdsmeldingen ved å avvikle pelsdyrhold innen 2012 dersom ikke dyrevelferden er forsvarlig.~~ Endres til: - avvikle pelsdyrhold innen 2012.	I følge rapporten "Skinnet bedrar" utgitt nov. 08 av Dyrebeskyttelsen og Nettverk for Dyrers Frihet ver det dokumentert urovekkende mange brot på forskrifta frå 1998 om hald av pelsdyr. Det er såleis heller ikkje så mykje betring å spore i pelsdyrnæringa etter "dyrevernmeldinga" kom i 2002. Prinsippielt er det å ha mink og rev innesperra i små bur i strid desse dyra sin naturlege måte å leve på og kan ikkje i det heile forsvarast etisk. Når vi i tillegg veit at det ofte førekjem dødelege skader, abnorm adferd, magelfult reinhald m.m. bør absolutt denne næringa leggest ned. Det er 3 år fram til 2012. På den tida bør det gå an å få	Anbefales ikke	

					på plass lovverk og det som elles må til før eit forbod trer I kraft.		
52	Oslo Venstre	Endring	Side 14, linje 44-45	<p>~~Følge opp Dyrevelferdsmeldingen ved å avvikle pelsdyrhold innen 2012 dersom ikke dyrevelferden er forsvarlig.~~</p> <p>Endres til:</p> <p>- Avvikle pelsdyrhold</p>		Anbefales ikke	
53	Norges Unge Venstre	Endring	Side 14, linje 44-45	<p>~~Følge opp Dyrevelferdsmeldingen ved å avvikle pelsdyrhold innen 2012 dersom ikke dyrevelferden er forsvarlig.~~</p> <p>Endres til:</p> <p>Avvikle pelsdyrhold innen 2012</p>		Anbefales ikke Mrk! 2 alternative forslag fra Unge Venstre til samme sted.	
54	Norges Unge Venstre og	Endring	Side 14, linje 44-45	<p>~~Følge opp Dyrevelferdsmeldingen ved å avvikle pelsdyrhold innen 2012 dersom ikke dyrevelferden er forsvarlig.~~</p> <p>Endres primært til:</p> <p>Avvikle pelsdyrhold, og generelt stramme inn adgangen til bruk av dyr til kosmetiske og underholdningsmessige formål.</p> <p>Endres subsidiært med et tillegg etter setningen:</p> <p>Offentlige tilskudd til pelsdyrnæringen skal uansett opphøre.</p>		Anbefales ikke Mrk! 2 alternative forslag fra Unge Venstre til samme sted.	
55	NLSF	Endring	side 14, linje 44-45	<p>~~Følge opp Dyrevelferdsmeldingen ved å avvikle pelsdyrhold innen 2012 dersom ikke dyrevelferden er forsvarlig.~~</p> <p>Endres primært til:</p> <p>Avvikle pelsdyrhold, og generelt <u>stramme inn adgangen til bruk av dyr til kosmetiske og underholdningsmessige formål.</u></p> <p>Endres subsidiært med et tillegg etter setningen:</p> <p>Offentlige tilskudd til pelsdyrnæringen skal uansett</p>	I tråd med prinsippprogrammet.	Anbefales	

				opphøre.			
56	Daniel Heggelid-Rugaas og Telemark Venstre	Tillegg	Side 14, linje 45	Nytt strekpunkt: - Offentlige tilskudd til pelsdyrnæringen skal uansett opphøre.	Primært bør den avvikles, men næringen bør i alle fall ikke få offentlige økonomiske bidrag.	Anbefales ikke	
57	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 14, linje 46	Nytt strekpunkt: - Fjerne alle spesifikke støtteordninger til pelsdyrhold.		Anbefales ikke	
58	Telemark Venstre, Daniel Heggelid-Rugaas, Kjartan Almenning og Ingeborg Kjos	Tillegg	Side 14, linje 46	Nytt strekpunkt: - Venstre vil at det i Norge kun skal brukes dyreforsøk som benytter seg av etisk og vitenskapelig akseptable metoder. Dette betyr at forsøk som påfører dyr smerte eller frykt ikke skal finne sted.		Anbefales	
59	Telemark Venstre, Daniel Heggelid-Rugaas, Kjartan Almenning og Ingeborg Kjos	Tillegg	Side 14, linje 46	Nytt strekpunkt: - Selv om det allerede eksisterer en hel rekke vitenskapelig aksepterte alternativer til dyreforsøk, ønsker Venstre at det skal forskes videre på dette emnet, og at Norge skal ta aktivt del i arbeidet med å validere disse metodene internasjonalt.		Anbefales ikke	
60	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 14, linje 46	Nytt strekpunkt: - Oppheve det særnorske forbudet mot husdyrhold av amfibier og reptiler.		Anbefales ikke	
61	Odd Roar Kristensen	Tillegg	Side 14, linje 46	Nytt strekpunkt: - Det innføres en positivliste for hold av reptiler i Norge for derved å bedre dyrevelferden for denne gruppe.	Det anslås det at det i dag finnes minst 100 000 ulovlige dyr i norske hjem. Dette representerer et stort dyrevelferdsproblem.	Anbefales ikke	

					Myndighetene har ingen kontroll med dyrenes velferd i forbindelse med transport (ofte smugling) og salg. Myndighetene får ikke påvirket hvilke arter som omsettes. Dyreeiere tør ikke oppsøke veterinær om et dyr blir sykt. 30 lovlige arter vil derfor være et fornuftig antall og myndighetene vil derved få større kontroll over det illegale holdet i landet (<i>Begrunnelsen er forkortet</i>)		
62	NLSF	Endring	Side 15, linje 7	- ~~Utvikle~~ <u>Konkretisere</u> etiske retningslinjer for den bioteknologiske forskningen.	Bioteknologinemnda eksisterer allerede for å sikre etiske betraktninger i denne forskningen, og retningslinjer bør evt konkretiseres ut fra det som allerede foreligger. Norge har dessuten allerede den mest omfattende og restriktive lovgivningen i verden på dette området, og det er ikke noe skrikende ikke oppfattes som forskningsfiendtlige, heller ikke på dette feltet.	Anbefales	
63	NLSF	Tillegg	Side 15, linje 8	Nytt strekpunkt: - Styrke fagkompetansedelen i Bioteknologinemnda, både innen bioteknologi og etikk.	Bioteknologinemnda består i dag av 2/3 interesseorganisasjoner, blant annet næringsorganisasjoner og produksjonsinteresser. Det er grunn til å stille spørsmål om en slik sammensetning er riktig for at nemnda skal være toneangivende i spørsmål knyttet	Anbefales ikke	

					til etikk.		
64	NLSF	Strykning	Side 15, linje 8	- Forhindre utsetting av genmodifiserte organismer som er en risiko for økosystemet.	Det finnes allerede en vitenskapskomité, med et sekretariat på 15 årsverk, der ca. 20 % av kapasiteten går med til å risikovurdere at GMO er trygt for miljøet. Søkere må dokumentere for ca. 50 mill. NOK at en GMO er trygt for mat og miljø, mens foredling med andre teknologier (som kan innebære mer risiko) ikke krever én krone i dokumentasjon og skal heller ikke risikovurderes. Punktet om fravær av risiko er altså overopplyst.	Anbefales	
65	Oslo Venstre	Endring	Side 15, linje 9	- Innføre tydelige merkeordninger for genmodifisert mat <u>som er genmodifisert ved bioteknologi.</u>	Det meste av maten er genmodifisert gjennom krysning, det er ikke det vi er engstelige for.	Anbefales	
66	Hordaland Venstre	Endring	Side 15, linje 9	- ~~Innføre tydelige merkeordninger for genmodifisert mat.~~ Endres til: - ut fra et føre-var prinsipp ha forbud mot produksjon og import av genmodifisert mat inntil det foreligger mer forskning om mulige skadevirkninger		Anbefales ikke	
67	NLSF	Tillegg	Side 15, linje 10	Nytt strekpunkt: - Arbeide for at de store mulighetene bioteknologi gir, både medisinsk og landbruksmessig, kan muliggjøres i Norge innen objektive faglige og etiske rammer.	I tråd med innledningens første setning (og programmets ånd for øvrig) ettersom strekpunktene ellers kun tok utgangspunkt i innledningens andre setning.	Anbefales ikke	
68	Vestfold Venstre	Endring	Side 15, linje 24-25	Disse planene må godkjennes av statlige myndigheter, ~~men når en slik plan først er etablert, skal kommunene ha frihet til å avgjøre enkeltsaker, og når en slik plan først er etablert, skal avvik godkjennes av fylkesmannen.~~	Man oppnår ikke intensjonen dersom kommunene skal behandle avvikene i en strandsoneplan, da er vi akkurat der vi er nå	Anbefales ikke Henger sammen med forslag nr. 70	

69	Rogaland Venstre og Akershus Venstre	Strykning	Side 15, linje 24-25	Disse planene må godkjennes av statlige myndigheter, men når en slik plan først er etablert, skal kommunene ha frihet til å avgjøre enkeltsaker.		Anbefales ikke Henger sammen med forslag nr. 71	
70	Vestfold Venstre	Endring	Side 15, linje 33-34	- Stille krav om en samlet strandsoneplan i alle landets kommuner, med lokal frihet uten statlig overstyring når slike planer først er godkjent. Endres til: - Stille krav om en samlet strandsoneplan i alle landets kommuner. Disse planene skal være bindende og godkjennes av statlige myndigheter.	Se forslag nr. 68	Anbefales ikke Henger sammen med forslag nr. 68	
71	Rogaland Venstre og Akershus Venstre	Strykning	Side 15, linje 33-34	- Stille krav om en samlet strandsoneplan i alle landets kommuner, med lokal frihet uten statlig overstyring når slike planer først er godkjent.	Akershus: Dette blir uklart. Kommunen har allerede frihet til å avgjøre enkeltsaker hvis de holder seg innenfor planen som de selv har vedtatt, event. med "rettelse" fra regionalt eller nasjonalt hold. Det kan ikke være greit å "dispensere så mye man vil" fra planen.	Anbefales ikke Henger sammen med forslag nr. 69	
72	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 15, linje 36	Ha strengere nasjonale begrensninger for bruken av snøskutere og andre motoriserte terrengkjøretøy og gi kommunene mulighet til å regulere bruken ytterligere på statens grunn.	Gi kommunene større ansvar og innflytelse.	Anbefales ikke	
73	Oslo Venstre	Tillegg	Side 16, linje 3	Venstre vil åpne for at kommunene, om de selv ønsker, skal kunne skattlegge bedriftsparkeringsplasser etter Gøteborgmodellen. Nye strekpunkt: - Åpne for at kommunene skal kunne legge skatt på bedriftsparkering. - Åpne for at borgerne, i kommuner med skatt på bedriftsparkering, skal kunne motta månedskort som en del av lønnen uten at det skattlegges.		Anbefales ikke	
74	Nord-	Tillegg	Side 16,	Nytt strekpunkt:		Anbefales ikke	

	Trøndelag Venstre		linje 10	- Alle kommuner skal ha en klimaplan			
75	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 16, linje 18	Nytt strekpunkt: - stimulere bedrifter som legger til rette for økt andel arbeidsreiser med kollektivtransport, sykkel og gang		Anbefales ikke	
76	Akershus Venstre	Tillegg	Side 16, linje 18	Nytt strekpunkt: - fremme sammenhengende gang- og sykkelveinett på tvers av kommune- og fylkesgrenser		Anbefales ikke	
77	Akershus Venstre	Endring	Side 16, linje 31	- Arbeide for å innføre en internasjonal CO2-avgift på grensekryssende fly- og båttransport. Inntektene skal gå til ~~FN~~ <u>FNs miljøprogram</u> .	For å maksimere effekten av internasjonale miljøavgifter, bør inntektene gå til å bygge opp miljøvennlige alternativer, ikke til alle andre gode formål.	Anbefales ikke	
78	St.Hanshaugen Venstre og Oslo Venstre (med unntak av første strekpunkt)	Tillegg	Side 16, etter linje 44	Nye strekpunkter: - Arbeide for et internasjonalt moratorium mot olje- og gassutvinning i Arktis, som ledd i arbeidet med en København-avtale i 2009 - Arbeide for utvikling og eksport av vindmøllateknologi og karbonfangst og -lagring til utviklingsland som Kina og andre land, særlig vekstland i Asia - Arbeide for et internasjonalt moratorium mot utvinning av tjæresand, herunder stans i Statoils planer om deltakelse i tjæresand-prosjekter - Arbeide for en kraftig styrking av klimatilpasningstiltak i Sør, uten at dette skal regnes med i bistanden i tråd med prinsippet om at klimatiltak skal holdes utenfor ordinære bistandstiltak	Samlet begrunnelse for ovenstående forslag vedr. Klima fra St.Hanshaugen: Stabilisering av global gjennomsnittstemperatur på 2 grader C over før-industrielt nivå vil være nødvendig for å unngå katastrofale, selvforsterkende klimaendringer. IPCC ("IPCC Fourth Assessment Report, Summary for policymakers", note a) s. 20), oppgir stabiliseringnivå for alle klimagasser på 445-490CO2e innen 2050 som nødvendig for stabilisering på mellom 2,0-2,4 grader C over før-industrielt nivå, og at dette vil fordre gjennomsnittlige, globale utslippskutt på 50-85 prosent ift. 2000-nivå (iht. Kyoto-avtalen skulle Norges samlede utslippsnivå i 2000 i praksis være	Anbefales ikke	

					<p>likt 1990-nivå). IPCC tar imidlertid, etter eget utsagn (IPCC FAR Summary, note a) s. 20), ikke hensyn til selvforsterkende effekter. Oppfyllelse av 2-gradersmålet, sammenholdt med føre-var-prinsippet, tilsier derfor gjennomsnittlige globale utslippskutt på minimum 85 prosent innen 2050, noe som for rike land tilsier kutt på 90-95 prosent i 2050.</p> <p>Andre kilder, som tar hensyn til selvforsterkende effekter, oppgir kutt på 90 prosent i rike land innen 2030 som minimum for stabilisering 2 grader over før-industrielt nivå. En samlet vurdering av tilgjengelige kilder tilsier at kravet om 90 prosents kutt innen 2030 er et minimum dersom 2-gradersmålet skal være innen rekkevidde.</p> <p>Som et ansvarlig politisk parti med kommende generasjoners sikkerhet og velferd for øye, må Venstre sette utslippsmål i tråd med ovenstående. Vitenskapelige krav må gå foran hva som synes politisk opportunt å gjennomføre. 90 prosents kutt i norske utslipp innen 2030 er en utfordring, men ikke umulig å oppnå. Samtidig er dette ufravikelig dersom vi skal ha mulighet til å overlevere</p>		
--	--	--	--	--	---	--	--

					<p>kommende generasjoner – i Norge såvel som i resten av verden – akseptable levekår. Den største hindringen for å gjennomføre nødvendige kutt i denne størrelsesorden er imidlertid politisk – det som mangler er politisk mot til å gå foran. Om noe parti innehar slikt mot i dag, må det være Venstre. Om Venstre ikke tør, er det lite håp om at andre norske partier vil lede an. Dype kutt i norske utslipp vil være nødvendig som katalysator for kutt i andre rike land, og for å få med land som Kina og India på en avtale i København.</p> <p>Et annet argument er at Venstre, ved å være det eneste partiet som gjør vitenskapelig krav til utslippsreduksjoner til aktuell politikk, ved riktig profilering og vekt på de positive effektene som ligger i en overgang til et lavutslippssamfunn, burde kunne gjøre dette til en klar vintersak i valgkampen frem mot valget i september 2009.</p> <p>Det vil være et nederlag for et presumptivt ansvarlig miljøparti som Venstre å skulle oppgi 2-gradersmålet i inneværende program (dvs. ikke gå inn for 35 prosents kutt innen 2020 og</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>90 prosent innen 2030). Selv EU – som heller ikke setter utslippsmål i samsvar med vitenskapelige krav – går inn for 30 prosents kutt i samlede utslipp innen 2020, forutsatt at en København-avtale kommer i stand (og det må den, om så på overtid). Å gå inn for et svakere mål enn Eus målsetning om 30 prosents kutt innen 2020 er kort og godt uakseptabelt.</p> <p>Denne begrunnelsen gjelder også for de av nedenstående endringsforslag som angår klima (kap. 2 og 7).</p>		
79	Troms Venstre	Tillegg	Side 16, linje 45	<p>Nytt strekpunkt: - Avskaffe taxfree-ordningen for å hindre miljøskadelig konkurransevridning i internasjonal fly- og fergetransports favør, og bruke de økte avgiftsinntektene til generell nedjustering av avgifter innenlands.</p>		Anbefales ikke	

Endringsforslag til kapittel 2: Samferdsel: Forslag nr. 80-112, side 20-24 (og side 17-20 i programutkastet)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
80	Akershus Venstre	Tillegg	Side 17, linje 20	Venstre vil også bygge ut helhetlige transportkorridorer for godstransport innenlands og ut av Norge – <i>inklusive omlasting</i> –, slik at vei, sjø og bane kombineres kostnads-, energi- og miljømessig optimalt.	Bør understreke at omlasting er en naturlig del av transportkorridorene	Anbefales ikke	
81	Finnmark Venstre	Strykning	Side 17, linje 23-36	~~Vi vil gi økonomisk belønning til byer, fylker og transportetater som når sine miljømål, og gi stor frihet til å ta i bruk virkemidler som sikrer at målene nås. Venstre vil øke avgiften for drivstoff til innenlands flytrafikk, kombinert med en kompensasjonsordning for statlige kjøp av flyruter~~	Dårlig distriktspolitikk	Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 82	
82	Finnmark Venstre	Strykning	Side 17, linje 37-38	~~Bruke belønningsordninger til de kommunene som lykkes med å overføre transport fra personbil til kollektivtransport.~~		Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 81	
83	Hordaland Venstre	Strykning	Side 17, linje 39	~~Gi storbykommunene frihet til å velge om de vil overta ansvaret for kollektivtransport.~~		Anbefales ikke	
84	St.Hans-haugen Venstre	Strykning	Side 17, linje 47	~~Ta i bruk biodrivstoff og hydrogen i ferjer og skip.~~		Anbefales ikke	
85	Østfold Venstre	Tillegg	Side 18, linje 7	Nytt strekpunkt.: ”- Igangsette planlegging og prosjektering av terminaler for effektiv omlasting mellom skip og jernbane”	Viktig å synliggjøre at dette er nødvendig for å sikre mer transport fra bane til kjørl uten bruk av bil.	Anbefales ikke	
86	Rogaland Venstre	Tillegg	Side 18, linje 17	Nytt strekpunkt: - gratis transport av sykkel på buss og tog		Anbefales ikke	
87	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 18, linje 26	Nytt strekpunkt: - Utvide bruken av eksisterende utslippsfrie trolleybussteknologi.	Det virker i mange politiske programmer som om utslippsfri teknologi er noe som ligger et sted i fremtiden og må ”forskes” frem, når vi i mange tiår har hatt	Anbefales ikke	

					slik buss-transport i Bergen. Nye trolleybussystemer er noe andre land satser på for å løse et voksende persontransportbehov. trolleybusser burde være høyaktuelt i flere mellomstore norske byer og områder som eks. Karmøy.		
88	Akershus Venstre	Tillegg	Side 18, linje 30	Gi byene <u>og de store tettstedene</u> frihet til å bruke rushtidsdifferensiering og andre nødvendige virkemidler for å nå miljømål for transportsektoren.	For ikke å skape en diskusjon om by eller ikke by	Anbefales	
89	Finmark Venstre	Tillegg	Side 18, linje 30	Nytt strekpunkt: - Venstre vil satse stort på miljøet og innføre gratis arbeidsbusser, med flere avganger pr. dag, som vil redusere den private bilbruken og reduksjon av CO ² utslipp betraktelig.		Anbefales ikke	
90	Nord-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 18, linje 37	Nytt strekpunkt: - Prioritere veiutbygging/utbedring der offentlige kommunikasjoner ikke har tilstrekkelig driftsgrunnlag		Anbefales ikke (må uansett stå under pkt 2.3 om vei, side 19)	
91	Norges Unge Venstre og Møre og Romsdal Venstre	Tillegg	Side 18, linje 37	Nytt strekpunkt: - Fra 2012 forby nysalg av biler som kun kan gå på fossil energi		Anbefales ikke	
92	Akershus Venstre	Tillegg	Side 19, linje 4	Tillegg til slutt i strekpunktet: - Bygge jernbanenett tilrettelagt for høye hastigheter i Intercity-triangelet og rundt alle større byområder innen 2020. <u>Dobbeltsporet mellom Oslo og Ski er av regional og nasjonal betydning for realisering av intercity triangelet.</u>		Anbefales ikke	
93	Nord-Trøndelag Venstre	Endring	Side 19, linje 7	- At reisetiden Oslo-Bergen og Oslo- ~~Trondheim~~ <u>Steinkjer</u> ikke skal være mer enn 4 timer og reisetiden Oslo-Kristiansand ikke mer enn 3 timer i 2020.		Anbefales ikke	
94	Nord-	Endring	Side 19,	Reisetid 4 timer og 3 timer endres til 3 og 2,5 timer.		Anbefales ikke	

	Trøndelag Venstre		linje 7-8				
95	Oslo Venstre	Endring	Side 19, linje 9	- Bygge flere kryssningsspor og godsterminaler på strekninger med stort potensial for godstrafikk. og bygge ut godsterminaler.		Anbefales	
96	Oppland Venstre	Strykning	Side 19, linje 9	- Bygge flere kryssningsspor og godsterminaler på strekninger med stort potensial for godstrafikk.	Kryssningsspor er nødvendig på baner som må øke kapasiteten også for persontrafikken.	Anbefales ikke Se forslag nr 96	
97	Sør-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 19, linje 17	Nytt strekpunkt: - Elektrifisere Rørosbanen, Solørbanen og Meråkerbanen	Viktig for mer gods fra bil til jernbane. Mer miljøvennlig jernbane	Anbefales ikke	
98	Nordland Venstre	Tillegg	Side 19, linje 17	Nytt strekpunkt: - Det er et langsiktig mål å forlenge dagens jernbanenett nordover og knytte det til eksisterende spor østover fra Narvik og til Russland og Kina.	Det er viktig å arbeide aktivt for å utvikle de mulighetene som jernbanen kan gi både for den økende godstrafikken og øst-vest forbindelsen.	Anbefales ikke	
99	Troms Venstre	Tillegg	Side 19, linje 17	Nytt strekpunkt: - Det utarbeides en hovedplan og en detaljplan for jernbane i Troms.		Anbefales ikke	
100	Oslo Venstre	Endring	Side 19, linje 22-24	Venstre vil i hovedsak prioritere ressurser til veier i kystfylkene fra Rogaland og nordover <u>de viktigste stamveiene</u> for å gi næringslivet konkurransedyktige vilkår – kombinert med satsing på miljøtilpasset sjøtransport.		Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 103	
101	Oppland Venstre	Endring	Side 19, linje 23	Venstre vil i hovedsak prioritere ressurser til veier i kystfylkene fra Rogaland og nordover <u>stamveiene</u> for å gi næringslivet konkurransedyktige vilkår – kombinert med satsing på miljøtilpasset sjøtransport.		Anbefales ikke	
102	Oppland Venstre	Endring	Side 19, linje 27	- Prioritere en forsert utbygging av <u>kyststamveiene</u> Stavanger-Bergen-Ålesund-Trondheim og tilgrensende veinett.		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 101 med samme meningsinnhold	
103	Oslo Venstre	Endring	Side 19, linje 27-28	Strekpunktet endres til: - Prioritere en forsert utbygging av <u>kyststamvei</u> Stavanger-Bergen-Ålesund-Trondheim og tilgrensende		Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr.	

				veinett. Endres til: - Prioritere de viktigste stamveiene		100. Se også forslag nr. 102 med samme meningsinnhold	
104	Nord-Trøndelag Venstre	Endring	Side 19, linje 29-30	- Prioritere utbedring av gjenværende flaskehalsar og dårlige partier på E6 gjennom Nord-Norge <u>nord for Trondheim.</u>		Anbefales	
105	Vera Lysklætt, Finnmark Venstre	Tillegg	Side 19, linje 37	Venstre mener det er viktig at Hurtigrutas seilingsmønster opprettholdes slik det er i dag av hensyn til reiselivsnæringa og kystsamfunnene, og ønsker i tillegg mer av godstransporten over på Hurtigruta.	Finner ikke noe om Hurtigruta i programmet. Viktig å ha det med.	Anbefales ikke	
106	Nordland Venstre og Møre og Romsdal Venstre	Tillegg	Side 19, linje 37	Nytt strekpunkt : -Prioritere en helhetlig transportkorridor fra Lofoten og Vesterålen til Narvik		Anbefales ikke	
107	Oppland	Tillegg	Side 19, linje 48	Nytt strekpunkt : - Venstre vil prioritere bygging av gang og sykkelveier langs stamveinettet.		Anbefales ikke	
108	Nord-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 20, linje 4	Intensivere bruken av midtrekkverk på ulykkesutsatt to- og trefeltsveier, <u>med belysning og refleks.</u>		Anbefales ikke	
109	St.Hanshaugen Venstre	Strykning	Side 20, linje 6	- ~~Vurdere å innføre alkohol i busser, ferjer og annen yrkestransport.~~		Anbefales ikke	
110	Nord-Trøndelag Venstre	Endring	Side 20, linje 6	- ~~Vurdere å~~ <u>Det skal</u> innføres alkohol i busser, ferjer og annen yrkestransport.		Anbefales ikke	
111	Nord-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 20, linje 7	Nytt strekpunkt: - Holdningskampanjer for å understreke det personlige ansvaret innen trafiksikkerhet.		Anbefales ikke	
112	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 20, linje 7	Nytt strekpunkt: - Høyne standarden på de mest trafikkerte veier i Nord-Norge, spesielt veier som har mye tungtransport.	Smale veier, og tungtrafikk på Finnmarksveiene.	Anbefales ikke. (se tekst side 19 linje 29-30 om E6 som dekker	

						deler av forslaget)	
--	--	--	--	--	--	------------------------	--

Endringsforslag til kapittel 3: Skole – grunntidning: Forslag nr. 113-210, side 25-44 (og side 21-25 i programutkastet), samt dissens nr. 1 (om karakterer i grunnskolen)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
113	Telemark Venstre	Endring	Side 21, linje 3-7	Erstatt: Venstre vil ha en god offentlig skole som gir alle like muligheter til kunnskap, til å ta i bruk sitt potensial og til å bidra i samfunnet uavhengig av bosted, sosial og kulturell bakgrunn. En god offentlig skole er også viktig på veien mot framtidens kunnskapssamfunn. I skolen legges grunnlaget for kunnskap og kompetanse som er avgjørende for framtidens verdiskaping i Norge. Med: "Venstre vil ha en god offentlig skole som gir alle like muligheter for læring, vekst og utvikling uavhengig av bosted, sosial og kulturell bakgrunn. I skolen legges grunnlaget for Norge som et kunnskapssamfunn og med kunnskap og kompetanse som er avgjørende for framtidens verdiskaping."		Anbefales ikke	
114	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 21, linje 5-7	I skolen legges <i>en viktig del av grunnlaget</i> for kunnskap og kompetanse som er avgjørende for framtidens verdiskaping i Norge.		Anbefales	
115	Oppland Venstre	Tillegg	Side 21, linje 7	Skolen skal gi alle elever mulighet til å lykkes og oppleve mestring. Det er viktig at skolen har som mål å utdanne hele mennesket, det betyr å utvikle både de teoretiske, praktiske, fysiske og estetiske sidene hos elevene.	Skolen skal ikke bare utvikle intellektet, men hele msk. Et slikt ensidig kunnskapssyn skaper skole"tapere" og frafall, som må kompenseres med spesialundervisning. Praktisk og estetisk opplæring utvikler hjernen og virker forebyggende på lærevansker!	Anbefales ikke	
116	Telemark Venstre	Endring	Side 21, linje 9-12	For å bevare og videreutvikle et liberalt demokrati er det avgjørende at ~~våre elever~~ ne utvikler ~~evnen til~~ selvstendig tenkning, nysgjerrighet gode sosiale ferdigheter, samarbeidsevne, engasjement, selvstendig tenkning, kreativitet, og kritisk vurdering.		Anbefales ikke	

117	Sogn og Fjordane Venstre	Tillegg	Side 21, linje 11	For å bevare og videreutvikle et liberalt demokrati er det avgjørende at våre elever utvikler evnen til selvstendig tenkning, nysgjerrighet, <i>kreativitet</i> og kritisk vurdering.		Anbefales	
118	Telemark Venstre	Endring	Side 21, linje 14-16	En hovedoppgave i norsk skole er å forbedre kvaliteten i kunnskapsformidlingen. Elevene må følges tettere opp de første skoleårene og opplæringen i basisferdighetene lesing, skriving og regning må styrkes. Endres til: Venstre vil styrke undervisningen i basisferdighetene lesing, skriving og matematikk, og legge vekt på at elevene får tettere oppfølging de første skoleårene.		Anbefales ikke	
119	Oppland Venstre	Tillegg	Side 21, linje 16	Venstre vil legge vekt på fysisk fostring og på de praktiske og estetiske fagene gjennom hele skoleløpet, og sørge for at lærerne har høg undervisningskompetanse i disse fagene.	Se over.	Anbefales ikke	
120	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Tillegg	Side 21, linje 16	Elevene må følges tettere opp de første skoleårene og opplæringen i basisferdighetene lesing, skriving og regning må styrkes. <i> Dette forutsetter bl.a. en særlig satsing på real- og språkfag i kommende stortingsperiode. Lærernes kompetanse innen IKT må også styrkes.</i>	Understreke viktigheten av real- og språkfagssatsing.	Anbefales	
121	Sogn og Fjordane Venstre og Akershus Venstre	Tillegg	Side 21, linje 17	Nytt avsnitt: Sidemålsopplæring skal fremdeles være en viktig del av norskfaget. I studieforberedende opplæring må begge målformer i større grad inkluderes i andre skolefag enn norsk, slik at elevene blir eksponert for begge målformer gjennom hele skolegangen.		Anbefales ikke	
122	NLSF	Endring	Side 21, linje 19	Endre overskriften: Tilpasset ~~undervisning~~ <i>opplæring</i> .	Det er ingenting som heter "tilpasset undervisning". Faguttrykket er "tilpasset opplæring". Undervisning er det som skjer i en klassisk forelesnings-situasjon. En "tilpasset opplæring" krever et	Anbefales	

					breidere spekter av metoder.		
123	Telemark Venstre	Endring	Side 21, linje 26-28	Alle elever skal få den opplæringen ~~de trenger~~ og som er tilpasset ~~deres~~ <u>den enkeltes behov og forutsetninger</u> , uansett nivå. Foreldre skal i utgangspunktet ha rett til å velge nærscole for sine barn, men store kommuner bør ha frihet til å ha <u>spesialschooler</u> der det er hensiktsmessig. <u>Kommunene må ha stor frihet til å organisere tilpassede undervisningstilbud.</u>		Anbefales	
124	St.Hans-haugen Venstre	Endring	Side 21, linje 27	Foreldre skal i utgangspunktet ha rett til å velge nærscole for sine barn, men ~~store~~ <u>alle</u> kommuner bør ha frihet til å ha spesialschooler der det er hensiktsmessig.		Anbefales ikke. Se forslag nr. 122 som anbefales og også forslag nr. 124 med tilnærmet samme meningsinnhold	
125	Oslo Venstre	Endring	Side 21, linje 27	Foreldre skal i utgangspunktet ha rett til å velge nærscole for sine barn, men ~~store kommuner bør ha~~ <u>det bør være kommunal</u> frihet til å ha spesialschooler der det er hensiktsmessig.		Anbefales ikke. Se forslag nr. 123 som anbefales og også forslag nr. 124 med tilnærmet samme meningsinnhold	
126	Oppland Venstre	Strykning	Side 21, linje 27-28	Foreldre skal i utgangspunktet ha rett til å velge nærscole for sine barn, ~~men store kommuner bør ha~~ <u>frihet til å ha spesialschooler der det er hensiktsmessig.</u>	Stryke setningen etter komma	Anbefales ikke	
127	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Endring	Side 21, linje 27-28	Foreldre skal i utgangspunktet ha rett til å velge nærscole for sine barn, ~~men store kommuner bør ha~~ <u>frihet til å ha spesialschooler der det er hensiktsmessig.</u> <u>Kommunene fastsetter selv skolestrukturen, og bør ha frihet til å opprette spesialschooler der det er der hensiktsmessig.</u>	Innebærer en tydeliggjøring av intensjonen i eksisterende tekst, samt større vektlegging av kommunalt selvstyre.	Anbefales	

128	Finnmark Venstre	Justering	Side 21, linje 27-28	Foreldre skal i utgangspunktet ha rett til å velge nærskole for sine barn.		Anbefales ikke	
129	Finnmark Venstre	Endring	Side 21, linje 27-28	Store kommuner bør ha frihet til å ha spesialskoler der det er hensiktsmessig.		Anbefales ikke	
130	Nord-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 21, linje 28	Foreldre skal i utgangspunktet ha rett til å velge nærskole for sine barn, men store kommuner bør ha frihet til å ha spesialskoler der det er hensiktsmessig. <i>Staten må derfor øke sine overføringer til kommunene.</i>		Anbefales ikke	
131	Hobøl Venstre	Tillegg	Side 21, linje 33	Spesielle disiplinærtillfeller med innkalling til lærer/rektor der eleven er underlegen er følsomme situasjoner. Opplevelsen av å bli respektert som person i slike situasjoner er avgjørende for om møtet får konstruktiv virkning. Dette er særlig viktig i ungdomsskolen. Derfor vil Venstre - At det som hovedregel skal være en tredjeperson/evt. tillitsvalgt person som ikke er involvert i saken til stede på disiplinærmøter i ungdomsskolen.		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 148	
132	NLSF	Tillegg	Side 21, linje 34	Nytt avsnitt: For Venstre er det viktig å kombinere skolenes pedagogiske frihet, elevenes behov for gode tilbakemeldinger og åpenhet om skolenes resultater. Venstre vil avskaffe den sentralgitte, avsluttende eksamenen i ungdomsskolen og på videregående skole. Denne eksamensformen har liten annen effekt enn å strømlinjeforme læringsmønsteret på skolene. I stedet vil Venstre åpne for at skolene kan utforme sine egne avsluttende prøver og eksamener i tråd med det lokale læringsopplegget. Slike eksamener skal inngå i en mappe som gis en avsluttende karaktervurdering, og som gir et bilde av elevens arbeid gjennom skoleåret. Dette sikrer også elevens rettssikkerhet mer	Dette punktet var et resultat av et grundig arbeid fra forrige periodes komité. Punktet er faglig sterkt og helt i tråd med Venstres ideologi både når det gjelder lokal beslutningskompetanse, individuell tilpasning, rettssikkerhet og åpenhet. Det bør derfor ikke tas ut.	Anbefales ikke	

				enn dagens standpunktkarakter. Venstre vil opprettholde nasjonale prøver som kvalitetsindikator for skolen. Resultatene skal offentliggjøres, men skal ikke inngå i vurderingen av elevene.			
133	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Strykning	Side 21, linje 35	- At elever i ~~større grad~~ må få gi tilbakemelding til lærere på undervisningen.	Unødvendig å modifisere setningen	Anbefales	
134	Finmark Venstre	Tillegg	Side 21, linje 35	- At elever <u>og foreldre</u> i større grad må få gi tilbakemeldinger til lærere på undervisning.		Anbefales ikke	
135	Sykkylven Venstre	Tillegg	Side 21, etter linje 35	Innføre nasjonale prøver i vårhalvåret i 9. klasse.	Grunngjeving: Dei nasjonale prøvene i 8. klasse syner barnesteget sitt arbeid. Vi treng ei nasjonal prøve på ungdomstrinnet som kan vere med på å vise eleven si utvikling på ungdomstrinnet. Denne prøva vil passe på slutten av 9. klasse slik at ein kan justere «kursen» i løpet av u-skuletida.	Anbefales ikke	
136	Sykkylven Venstre	Endring	Side 21, linje 36	- ~~Ha åpenhet om resultatet av nasjonale prøver og andre evalueringer av skolen.~~ Endres til: Nasjonale prøver skal først og fremst være laget slik at de kan være et hjelpemiddel for elevenes videre utvikling. Resultatet av prøvene skal offentliggjøres, men ikke på en slik måte at de identifiserer enkeltelever eller enkeltskoler.	Grunngjeving: Prøvene må først og fremst vere eit hjelpemiddel for elevane si vidare utvikling. Prøvene må konstruerast ut frå ein slik tankegang. (Kan vise til professor Kari Schmidt ved UIB) Identifisering av enkeltelevar eller enkeltskular i denne samanheng har fleire negative følgjer enn positive. Mellom anna er det ingen vits i å skape eit kunstig press innan ein og same kommune om ønske om å gå på ein spesiell u-skule eller spesiell	Anbefales ikke	

					barneskule. Underskrivne ser ikkje fordelane med eit press for å drive fram ønske om fritt skuleval på barne- og ungdomsskulenivå. Offentleggjeringa av dei siste nasjonale prøvene synte at enkeltskular vart hengt ut i avisene, både i riksavisene og i lokal- og regionavisene. Dessutan syner resultatet av dei nasjonale prøvene berre ein bitteliten del av skulen sitt arbeid.		
D1	Programkomiteen		Side 21, linje 37-39	Dissens nr. 1: Karakterer mot slutten av barneskolen			
137	Sykkylven Venstre	Strykning	Side 21, linje 37	- ~~Innføre karakterer mot slutten av barneskolen slik at elevene får et vitnemål når de avslutter barneskolen.~~	Strekpunkt 4 s. 21 er nok på barnesteget. Her vert det krevd skriftleg tilbakemelding basert på fagleg utvikling. Dette er ei styrking i høve til opplæringslova som no krev minst to munnlege tilbakemeldingar til dei føresette. (Skrifleg dersom dei føresette ikkje møter til avtale.) Det er alt i dag kravd at vurderinga skal gjere greie for korleis eleven står i forhold til kompetansemåla i faga og dei andre måla i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. (Altså for så vidt ei samanlikning med dei andre elevane.)	Anbefales ikke	
138	Nord-Trøndelag	Tillegg	Side 21, linje 37	- Innføre karakterer mot slutten av barneskolen slik at elevene får et vitnemål når de avslutter		Anbefales ikke	

	Venstre			barneskolen, <u>slik at elevene blir kjent med nye evalueringsmetoder i ungdomsskolen.</u>			
139	Finnmark Venstre	Endring	Side 21, linje 37	- Innføre karakterer mot slutten av barneskolen slik at elevene får et vitnemål når de avslutter barneskolen. <u>kunnskaper om sitt faglige nivå.</u>		Anbefales ikke	
140	Sogn og Fjordane Venstre	Endring	Side 21, linje 37-38	-Innføre karakterer mot slutten av barneskolen slik at elevene får et vitnemål <u>når de avslutter siste året på barneskolen</u>		Anbefales ikke	
141	Hordaland Venstre	Endring	Side 21, linje 38	- Innføre karakterer mot slutten av barneskolen slik at elevene får et vitnemål når de avslutter barneskolen. blir sikret tilpasset opplæring når de går over til ungdomsskolen.	forutsatt dissens ikke tatt til følge	Anbefales ikke	
142	Buskerud Venstre	Strykning	Side 21, linje 38-39	- ~~Innføre karakterer mot slutten av barneskolen slik at elevene får et vitnemål når de avslutter barneskolen.~~	Vitnemål gis ved avslutningen av grunnskolen og ikke midt i grunnskole-løpet. Gode tilbakemeldinger er viktig, og dette fanges opp i linje 40. Merk at grunnskolen er delt i et barnetrinn og et ungdomstrinn, ikke barneskole og ungdomsskole.	Anbefales ikke	
143	Sykkylven Venstre	Strykning	Side 21, linje 42	- ~~Innføre et obligatorisk andre fremmedspråk i ungdomsskolen.~~	Svært mange elevar tek alt no eit andre framandspråk. Det vil vere feil at alle skal ta dette. Det vil gjere skulekvardagen vanskelegare for ei elevgruppe som til vanleg slit med teorifaga på skulen. Desse elevane vil ikkje bli flinkare ved å pøse på med meir teoristoff som dei ikkje taklar.	Anbefales ikke	
144	Hordaland Venstre	Endring	Side 21, linje 42	- Innføre et obligatorisk andre fremmedspråk i ~~ungdomsskolen.~~ <u>fra mellomtrinnet.</u>		Anbefales	

145	Nord-Trøndelag Venstre	Endring	Side 21, linje 42	- ~~Innføre et obligatorisk andre fremmedspråk i ungdomskolen.~~ Endres til: - Fjerne et obligatorisk andre fremmedspråk i ungdomsskolen og i stedet innføre et valgår hvor elevene kan velge praktiske fag eller teorifag		Anbefales ikke	
146	Møre og Romsdal Venstre	Tillegg	Side 21, linje 42	Nytt strekpunkt: - Alle barn har rett til å utvikle sitt eget språk. Staten skal sørge for at barn med særlige behov og deres pårørende får lovfestet rett til støtte i undervisning i tegnspråk og andre kommunikasjonsformer tilpasset den enkelte.		Anbefales ikke	
147	Sogn og Fjordane Venstre	Tillegg	Side 21, linje 43	Nytt strekpunkt: - Gi elevane på ungdomsskolen høve til å velje praktiske fag i tilvalsfag.		Anbefales ikke	
148	Hobøl Venstre og Østfold Venstre	Tillegg	Side 21, linje 43	Nytt strekpunkt: - At det som hovedregel skal være en tredjeperson/evt. tillitsvalgt person som ikke er involvert i saken til stede på disiplinærmøter i ungdomsskolen.		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 131	
149	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 21, linje 43	Nytt strekpunkt: - Sikre tilgang til og utvikling av samiske lærebøker og læremidler gjennom bred nasjonal satsing.	Sikre den samiske befolkningen utviklingsmuligheter	Anbefales ikke	
150	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 21, linje 44	Nytt strekpunkt: - Sørge for bred nasjonal satsing til å utvikle læremateriell til det 12-årige skoleløpet om samisk kultur, språk og historie, slik det er omskrevet i Kunnskapsløftet.	Alle i Norge skal lære om samisk språk og kultur. Men det er ikke utviklet læremidler til dette formålet.	Anbefales ikke	
151	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Endring	Side 22, linje 2-4	Frafallet fra skolen i <i>videregående skole</i> er høyt og det er langt flere særlig en overvekt av gutter ~~enn jenter som slutter som faller fra før endt skolegangen er avsluttet.~~ Årsakene til denne økningen ~~frafall~~ må kartlegges nærmere <i>ytterligere</i> , og det må settes i verk <i>gang</i> målrettede tiltak for å motvirke ~~frafall~~ i skolen dette.	Redaksjonelt	Anbefales	

152	Odd Einar Dørum	Endring	Side 22, linje 16-18	Venstre ønsker derfor en styrking av rådgivningstjenesten i skolen, og vil gjøre dette todelt: En sosialpedagogisk rådgivning og en utdannings- og yrkesrådgivning. Endres til: Venstre ønsker derfor å styrke den sosialpedagogiske rådgivningen og utdannings- og yrkesrådgivningen.	Endres som følge av ny forskrift fra Regjeringen	Anbefales	
153	Finmark Venstre	Endring	Side 22, linje 20	Venstre vil ha mer spesialpedagogisk kompetanse i grunnskolen. Innsatsen konsentreres om å hjelpe elvene i de første skoleårene, slik at færrest mulig elever trenger hjelp senere i skolesystemet.		Anbefales ikke (står allerede)	
154	Sør-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 22, linje 22	Venstre foreslår at det gjeninnføres praktiske tilvalgsfag i 8.-10. klasse. Skolen må få frihet til å ha fokus på den enkelte elevs egenskaper og behov, framfor pålagt antall timer pedagogisk/teoretisk undervisning. Samtidig må ordningen med utplassering i yrkeslivet forenkles slik at elever med behov for alternativ opplæring skal få det.	Individuell opplæring	Anbefales ikke	
155	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Endring	Side 22, linje 26	- At retten til videregående opplæring forlenges med ett år. Endres til: - At retten til videregående opplæring etter søknad om omvalg kan utvides med inntil to opplæringsår.	Uklart hva som menes med eksisterende strekpunkt. Se oppl. § 3-1 – hvor det fremgår at ”[r]etten til videregående opplæring blir etter søknad om omval utvida med inntil eitt opplæringsår.”	Anbefales	
156	Finmark Venstre	Tillegg	Side 22, linje 33	Skoletiden må tilpasses samfunnet og familiemønstrene, og det er hensiktsmessig at det skolearbeidet utføres hovedsakelig på skolen. Et godt læringsmiljø betinger derfor at vi får en heldagsskole.		Anbefales ikke	
157	NLSF	Endring	Side 22, linje 36-37	Elevene har på sin side plikt til å delta i undervisningen, til å oppføre seg ordentlig og til å følge skolens regler Endres til : Skolens ordensreglement fastsettes av skoleeier i nært samarbeid med elevenes og lærernes representanter.”	Setningen slik den står i dag er kun egnet til å få fagpersoner og elever til å trekke på smilebåndene. Et parti kan ikke gå til valg på å få elever til å oppføre seg.	Anbefales ikke	
158	Vestfold	Tillegg	Side 22,	Det er viktig å forebygge psykososiale		Anbefales ikke	

	Venstre		linje 38	problemer/rusproblemer hos elever. Venstre vil derfor styrke skolehelsetjenesten for alle elever, fra barneskole til den videregående skolen. Det må innføres nasjonale standarder som sikrer elevene et godt helsetilbud.			
159	Ulvhild Eide, Hordaland Unge Venstre	Tillegg	Side 22, linje 38	Nytt avsnitt: Venstre vil ha sykedager i skolen for elever på ungdomskolen og i videregående skole. Ungdommer må få kunne være syk en gang i blant uten at fraværet skal telle for videre opptak og karakterer. Venstre mener at fraværs ordningen i dag ikke fungerer og ønsker å forbedre den ved tanken på ungdoms svakere immunforsvar.		Anbefales ikke	
160	Vestfold Venstre	Strykning	Side 22, linje 39-40	~~Venstre vil bevare gratisprinsippet i skolen, men det må ikke praktiseres så strengt at ikke skolen kan få samle inn mindre beløp til ekskursjoner, leirskole og lignende.~~	Det er nettopp ved ekskursjoner, leirskole og lignende det er aktuelt med innsamling og forskjellen i muligheter fra familie til familie tydeliggjøres.	Anbefales ikke	
161	NLSF	Endring	Side 22, linje 47	~~At elever skal omfattes av en arbeidsmiljølov med minimumskrav til fysiske forhold.~~ Endres til: - Styrke elevenes rettigheter om et godt fysisk og psykososialt læringsmiljø og utvide Arbeidstilsynets mandat til også å gjelde dette.		Anbefales	
162	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Endring	Side 22, linje 47	~~At elever skal omfattes av en arbeidsmiljølov med minimumskrav til fysiske forhold.~~ Endres til: - At minimumskravene i opplæringsloven skal styrkes med hensyn til elevenes fysiske og psykiske arbeidsmiljø.”	Eksisterende setning kan oppfattes noe uklar, i og med at opplæringslova kap. 9a (2003) – ofte omtalt som ”elevenes arbeidsmiljølov” – bl.a. skal ivareta hensynet om minimumskrav til fysiske forhold for elever.	Anbefales ikke. Se forslag nr. 161 som anbefales.	
163	NLSF	Tillegg	Side 22, linje 48-50	Nytt strekpunkt: - Utarbeide en plan for renovering av eksisterende skolebygg innen 2020, i henhold til minstekravene om	Lovens minstekrav blir i dag ikke på langt nær oppfylt, og rentekompensasjonsordningen	Anbefales ikke	

				arbeidsmiljø i Opplæringsloven.	alene er ikke tilstrekkelig offensiv til å nå dette målet.		
164	Oppland Venstre	Tillegg	Side 23, linje 3	Nytt strekpunkt: - Etablere et stipend som skoler/elever kan søke på til faglige ekskursjoner, for ikke bryte gratisprinsippet	Gratisprinsippet hindrer nyttig læring på ekskursjoner	Anbefales ikke	
165	Oppland Venstre	Tillegg	Side 23, linje 3	Nytt strekpunkt: - Alle skoler skal kunne tilby elevene leirskole	Viktig faglig og sosialt.	Anbefales ikke	
166	Finmark Venstre	Tillegg	Side 23, linje 4	Nytt strekpunkt: - Synliggjøring av samisk kultur i den kulturelle skolesekken.	Gjøre samisk språk og kultur mer kjent i landet.	Anbefales ikke	
167	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Endring	Side 23, linje 10-13	Lærere må hele tiden fornye og videreutvikle sin fag- og yrkeskompetanse. Derfor vil Venstre innføre et lærerløft som gir rett og plikt til et kompetanseår, slik at den formelle kompetansen heves og fornyes med jevne mellomrom <i>for alle lærere i alle fag</i> . Kostnadene ved en slik ordning skal dekkes gjennom et spleiselag mellom stat og kommune.	To elementer blir fremhevet i endringen: 1) rett og plikt til videreutdanning og 2) skal omfatte alle lærere i alle fag – ikke bare noen lærere i enkelte fag slik Regjeringen legger opp til.	Anbefales	
168	Vestfold Venstre	Tillegg	Side 23, linje 14	Nytt avsnitt: Kompetanse bør spres. Derfor vil Venstre gi incentiver til at lærere skifter arbeidsplass for å kunne gi og få impulser til en dynamisk skole.	Det er viktig at pedagogiske krefter gror fast på et arbeidssted, men er en del av et levende og fleksibel skolesystem.	Anbefales ikke	
169	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Tillegg	Side 23, linje 15-16	Legge til frasene " <i>fem-årig mastergrad</i> " og " <i>praksis</i> " slik at setningene lyder: "For å møte de høye kravene til faglig og pedagogisk kompetanse ønsker Venstre å utvide allmennlærerutdanningen til en fem-årig mastergrad med mer faglig fordypning, praksis og spesialisering."	Disse elementene har vært sentrale i vår kommunikasjon tidligere, og bør fortsatt være det.	Anbefales	
170	NLSF	Endring	Side 23, linje 15-18	For å møte de høye kravene til faglig og pedagogisk kompetanse, ~~ønsker vil~~ Venstre å legge om og utvide allmennlærerutdanningen. Vi ønsker mer faglig fordypning og spesialisering <i>samt mer og bedre praksis</i> . Venstre vil ~~derfor vurdere~~ å dele allmenn <i>grunnskole</i> lærerutdanningen i to <i>løp</i> ; én <i>spesialisering for undervisning i et rettet mot</i> barneskolen og én for undervisning i <i>et mot</i>	Oppdatert i forhold til siste utvikling på feltet, og bedre og klarere ordlyd.	Anbefales ikke	

				ungdomskolen, <i>og mener at begge disse løpene fra og med studiestart 2014 bør bli masterstudier.</i> "			
171	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Endring	Side 23, linje 17-18	Venstre vil derfor vurdere å dele allmennlærerutdanningen i to; én spesialisering for undervisning i barneskolen og én for undervisning i ungdomskolen. Endres til: Venstre vil ha en differensiert grunnskolelærerutdanning med spesialisering for undervisning på hhv. 1-7. trinn og 5-10. trinn.	Dette samsvarer med Regjeringens opplegg som det er bred enighet om – i dette opplegget begynner også fagspesialiseringen på mellomtrinnet, og ikke i ungdomsskolen.	Anbefales	
172	Oslo Venstre	Strykning	Side 23, linje 17	Vi ønsker mer faglig fordypning og spesialisering. Venstre vil derfor ~~vurdere~~ å dele allmennlærerutdanningen i to; én spesialisering for undervisning i barneskolen og én for undervisning i ungdomskolen.		Anbefales	
173	NLSF	Strykning	Side 23, linje 20	Venstre vil derfor ~~vurdere~~ å gjeninnføre halvårig praktisk-pedagogiske utdanning.		Anbefales ikke	
174	St.Hans-haugen Venstre, Finnmark Venstre og Oslo Venstre	Endring	Side 23, linje 20-21	Venstre vil derfor ~~vurdere~~ å gjeninnføre halvårig praktisk-pedagogisk utdanning. Endre begynnelsen på den etterfølgende setningen til "Venstre vil"		Anbefales ikke	
175	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Endring	Side 23, linje 20-24	Rekrutteringen av lektorer har vært for lav de siste årene. Venstre vil derfor vurdere å gjeninnføre halvårig praktisk-pedagogiske utdanning. I tillegg vil Venstre gjøre det økonomisk attraktivt for mastergradsutdannede å jobbe som lærer, for eksempel ved å redusere studiegjeld eller motta et stipend mot at den mastergradsutdannede forplikter seg til å arbeide i skolen i en viss tid og samtidig tar pedagogisk utdanning dersom dette mangler. Endres til: Rekrutteringen av lektorer har vært for lav de siste	Redusert studiegjeld/stipend er viktigere enn PPU's lengde, og bør derfor stå først. Hovedpoenget med PPU bør være kvalitet, ikke lengde. De foreslåtte trainee-ordningene i lærermeldingen synes for øvrig å innebære kortere PPU-varianter.	Anbefales ikke	

				årene. Venstre vil gjøre det økonomisk attraktivt for mastergradsutdannede å jobbe som lærer, for eksempel ved å redusere studiegjeld eller motta et stipend mot at den mastergradsutdannede forplikter seg til å arbeide i skolen i en viss tid og samtidig tar pedagogisk utdanning dersom dette mangler. Venstre vil evaluere praktisk-pedagogisk utdanning (PPU), samt vurdere PPU med kortere varighet i tilfeller der dette er hensiktsmessig”			
176	NLSF	Strykning	Side 23, linje 21-24	~~I tillegg vil Venstre gjøre det økonomisk attraktivt for mastergradsutdannede å jobbe som lærer, for eksempel ved å redusere studiegjeld eller motta et stipend mot at den mastergradsutdannede forplikter seg til å arbeide i skolen i en viss tid og samtidig tar pedagogisk utdanning dersom dette mangler.~~	Mange yrker, også offentlige, sliter med rekruttering. Dette bør være et tema for lønnsoppgjør og ikke for vilkårlige og halvpopulistiske bonusordninger.	Anbefales ikke	
177	Oppland Venstre	Tillegg	Side 23, linje 25	Rekruttering av gode lærere til yrkesfaglige studieretninger, gjennom å etablere høgere utdanninger i yrkesfag.		Anbefales ikke	
178	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 23, linje 25	Venstre vil at status til yrket heves, og vil påpeke at et av tiltakene vil være å heve lønnen.		Anbefales ikke	
179	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Strykning	Side 23, linje 29	~~- Øke opptakskravene på allmenngrunnskolelærerutdanningen og ha krav om karakteren 4 eller bedre i norsk og matematikk i løpet av stortingsperioden.~~	Høyere opptakskrav har en rekrutteringsmessig bakside på kort sikt, men er nødvendig for å øke statusen til yrket.	Anbefales ikke	
180	Troms Venstre og Oppland Venstre	Strykning	Side 23, linje 29-30	~~- Øke opptakskravene på allmennlærerutdanningen og ha krav om karakteren 4 eller bedre i norsk og matematikk.~~	Troms Venstre: Forslaget kan også utestenge svært mange gode læreremner	Anbefales ikke	
181	Oppland Venstre	Strykning	Side 23, linje 29-30	~~- Øke opptakskravene på allmennlærerutdanningen og ha krav om karakteren 4 eller bedre i norsk og matematikk.~~	Stryke hele setningen om opptakskrav/karakterkrav. Heller innføre strengere gjennomføringskrav.	Anbefales ikke	
182	Troms Venstre	Endring	Side 23, linje 32-	- Legge om og utvide allmennlærerutdanningen <u>til 5 år</u> slik at det blir mer fokus på faglig fordypning og		Anbefales ikke	

			33	spesialisering.			
183	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Tillegg	Side 23, linje 33	- Legge om og utvide allmennlærerutdanningen slik at det blir mer fokus på faglig fordypning, <u>praksis</u> og spesialisering.		Anbefales	
184	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Endring	Side 23, linje 34	- Innføre fagkrav i flere <u>alle</u> enkeltfag for å undervise.	Stå fast ved ambisjonen.	Anbefales ikke	
185	NLSF	Strykning	Side 23, linje 38-39	- ~~Gi økonomiske incentiver til studenter med avlagt mastergrad som velger å bruke sin utdanning som lærer.~~		Anbefales ikke	
186	NLSF	Strykning	Side 23, linje 40	- Innføre målrettede seniortiltak, for eksempel ~~bonuser~~ eller redusert arbeidstid for å beholde verdifull kompetanse i skolen.		Anbefales ikke	
187	Sykkylven Venstre	Endring	Side 23, linje 42-43	- Innføre systematisk evaluering av lærere slik at lærere kan få tilbakemelding på sitt arbeid fra skoleledelsen, <u>og</u> kolleger ~~og elever~~ .	Om det skal brukast elevar i ei slik vurdering, må det seiest klart korleis dette skal gjerast.	Anbefales ikke	
188	Sykkylven Venstre	Tillegg	Side 23, linje 46	Nytt strekpunkt: - For å sikre godt kvalifiserte søkere til læreryrket, må lønnsnivået for lærere heves.	Det vert ikkje fleire godt kvalifiserte søkjarar til lærarutdanninga berre ved at ein seier at ein skal få fleire og betre kvalifiserte søkjarar (som ein gjer i til dømes strekpunkt 2 der ein vil auke krava for å kome inn på lærarutdanninga. Det blir ikkje fleire lærarar av det.) Ein må tore å seie at lærarar skal lønast betre – nettopp for å få tak i godt kvalifiserte søkjarar. Det er lite sagt om økonomi når det gjeld læreryrket, medan det mest i	Anbefales ikke	

					kvart eit punkt som gjeld forskning og høgare utdanning er bygd inn auka pengestøtte. Viktig og godt om forskning og høgare utdanning, men kva er viktigare enn grunnskule og vidaregåande skule?		
189	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 23, linje 46	Nytt strekpunkt: - Styrking av samisk språklige fagkompetanse på ulike nivå.	Stort behov for samisk fagpersonale innen alle sektorer.	Anbefales ikke	
190	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 23, linje 46	Nytt strekpunkt: - Det er viktig at det i rekrutteringsarbeidet tas sikte på å oppnå en balansert kjønnsfordeling blant lærerne.		Anbefales ikke	
191	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 24, linje 1	Tillegg etter første setning: Stor lokal selvbestemmelsesrett vil tillate kreativitet og skaperkraft å dyrkes fram fremfor at det kveles av detaljstyring ovenfra. Skolen må kunne organiseres – både pedagogisk og sosialt - på den måten som passer best i den enkelte kommune innenfor rammen av nasjonale mål og standarder. Valgfrihet er et viktig prinsipp for Venstre. Derfor vil vi ikke ha en uniform heldagsskole, men vil sikre at SFO har en helhetlig og god kvalitet. Venstre støtter prinsippet om fritt skolevalg. Det innebærer både en rett til å få plass på den geografisk nærmeste skolen, men også rett til å velge skole uavhengig av geografi, så fremt skolen har kapasitet til det.		Anbefales ikke	
192	NLSF	Endring	Side 24 linje 1-16 og 38-47, samt side 25, linje	Avsnittene om skoleledelse og friskoler slås sammen til ett avsnitt: "Eierskap og organisering".	Friskoler er en del av en helhetlig tanke rundt lokal frihet i drift av skolene, og er ingen selvstendig pilar i Venstres skolepolitikk. Kapitlet virker litt skjevt fokusert	Anbefales	

			1-8		slik det nå er lagt opp – kapitlet slik det står i dag bunner i praksis uansett kun ut i ett tiltak: Gammel friskolelov tilbake. Se i sammenheng med neste forslag.		
193	Nord-Trøndelag Venstre	Endring	Side 24, linje 14	- ~~At rektor og øvrig ledelse skal skoles i skoleledelse før og etter ansettelse.~~ Endres til: - At rektor og øvrig ledelse skal skoles både ved ansettelse og gjennom yrkeskarrieren.		Anbefales ikke	
194	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Endring	Side 24, linje 14	Redaksjonelle endringer i strekpunktene, som skal lyde som følger: - At rektor og øvrig ledelse skal få egen utdanning i skoleledelse både før og etter ansettelse. - At rektor bruker mindre tid på administrative oppgaver og mer tid til å være pedagogisk leder - At rektor skal sørge for systematisk tilbakemelding til lærerne	Mindre redaksjonelle endringer, samt et nytt strekpunkt utledet av eksisterende tekst.	Strekpunkt 1 og 2 anbefales. Siste strekpunkt står på side 23, linje 43.	
195	Nord-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 24, linje 17	Nytt strekpunkt: - At rektor skal ha pedagogisk utdanning og undervisningserfaring.		Anbefales ikke	
196	NLSF	Endring	Side 24, linje 18	Endre overskriften fra Fagarbeideropplæring til "Fagopplæring".	"Fagarbeideropplæring" er et begrep som ikke finnes.	Anbefales ikke. Se forslag nr. 197 under som anbefales	
197	Oslo Venstre	Endring	Side 24, linje 18	Endre overskriften fra Fagarbeideropplæring til "Fagopplæring i arbeidslivet".		Anbefales	
198	Oslo Venstre	Strykning	Side 24, linje 27-28	~~For å øke antallet lærlingplasser vil Venstre ha et enklere tilskuddssystem for bedrifter som tar inn lærlinger.~~	Tilskuddsordningen for lærlinger er en av de enkleste offentlige tilskuddsordninger som eksisterer. Avsnittet gir derfor ingen mening.	Anbefales	
199	Troms Venstre, Oslo Venstre og	Endring	Side 24, linje 31	- Halvere <u>Fjerne</u> arbeidsgiveravgiften for lærlinger.	Troms: Konkurransen om lærlingene hever kvaliteten.	Anbefales ikke	

	Akershus Venstre						
200	St.Hans-haugen Venstre	Tillegg	Side 24, etter linje 34	- Innføre entreprenørskap i de yrkesfaglige studieretningene <u>og styrke samarbeid mellom læringsinstitusjoner og næringsliv.</u>		Anbefales	
201	Oppland Venstre	Tillegg	Side 24, linje 37	Nytt strekpunkt: - Lærlingtilskuddene økes, og opplæringskontorene i små fag får en offentlig grunnfinansiering	Opplæringskontorene eies av bedrifter. Sterke bedrifter i store fag klarer å drifte kontorene, små fag trenger en grunnfinansiering, slik det var tidligere. Lærlingtilskuddet må økes, slik at bedrifter kan ta på seg oppgaven.	Anbefales med følgende redaksjonelle endring: - At lærlingtilskuddene økes, og at opplæringskontorene i små fag får en offentlig grunnfinansiering	
202	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Tillegg	Side 24, linje 37	Nytt delkap foreslås, og skal lyde som følger: "3.5. Voksenopplæring og livslang læring Venstre ser det som viktig at voksne mennesker får mulighet til å realisere sine utdanningsønsker, bl.a. i tråd med intensjonen om livslang læring. Dette er også helt avgjørende for at vi skal kunne omstille oss til et endret arbeidsmarked, samt skaffe arbeidskraft innenfor viktige samfunnsområder som for eksempel helsesektoren. Samtidig er en utdanning som gir innpass i arbeidslivet et viktig integreringstiltak for alle som er arbeidsføre, men som av ulike årsaker faller utenfor i samfunnet. I arbeidet med å gi et bredt opplæringstilbud til voksne i og utenfor arbeidslivet bør samfunnet ta i bruk de ressursene vi har i Norge når det gjelder utvikling og drift av fjernundervisning og desentralisert undervisning.	Tematikken er ikke ivaretatt i eksisterende utkast. "Livslang læring" er et viktig konsept i både norsk og internasjonal utdanningspolitikk.	Anbefales , men bør redigeres litt ned i lengde	

				<p>Venstre vil derfor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gjennomgå opplæringstilbudet for dem som faller utenfor det ordinære arbeidslivet, herunder rusmisbrukere og asylsøkere, samt voksne som allerede er i arbeid. - Styrke satsingen på utvikling og drift av fjernundervisning og desentralisert undervisning.” 			
203	Oslo Venstre	Endring	Side 24, linje 42-43	<p>Venstre ønsker derfor en offentlig finansiering av friskolene tilsvarende ~~90 prosent av driftstilskuddet en~~ <u>for offentlig skole får, i tillegg til dekning av kapitalkostnader.</u></p>		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 204 med samme meningsinnhold	
204	Norges Unge Venstre	Endring	Side 24, linje 43 og side 25, linje 7	<p>Venstre ønsker derfor en offentlig finansiering av friskolene tilsvarende ~~90~~ <u>100</u> prosent av driftstilskuddet en offentlig skole får, i tillegg til dekning av kapitalkostnader.</p>		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 203 med samme meningsinnhold	
205	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 24, linje 44	<p>Venstre ønsker derfor en offentlig finansiering av friskolene tilsvarende 90 prosent av driftstilskuddet en offentlig skole får, i tillegg til dekning av kapitalkostnader, <u>forutsatt at skolen tilbyr behovsprøvd reduksjon av skolepenger.</u></p>		Anbefales ikke	
206	Oslo Venstre	Strykning	Side 24, linje 46-47	<p>~~Friskoler skal bare være et supplement til den offentlige skolen, og friskoler bør derfor ikke ha et omfang og en utbredelse som svekker det offentlige skolesystemet.~~</p>	<p>Denne setningen bryter med formuleringer i menneskerettighetserklæringer og -konvensjoner som Norge har ratifisert.</p> <p>Her er noen henvisninger: Første tilleggsprotokoll til EMK, artikkel 2: "Ingen skal bli nektet rett til utdanning. Funksjoner som staten påtar seg i utdanning og undervisning skal den utøve med respekt for foreldrenes rett til å</p>	Anbefales ikke	

					<p>sikre utdanning og undervisning i samsvar med dere filosofiske og religiøse overbevisning."</p> <p>ØSK artikkel 13, pkt 3 og 4: "Konvensjonspartene forplikter seg til å respektere foreldres og, når det er aktuelt, verges frihet til å velge andre skoler for sin barn enn dem som er opprettet av offentlige myndigheter, forutsatt at skolene oppfyller eventuelle minstekrav til undervisningen fastsatt eller godkjent av staten, og til å sikre sine barn en religiøs og moralsk undervisning i samsvar med deres egen overbevisning.</p> <p>Intet i denne artikkel må tolkes som innskrenkninger i enkeltpersoners eller organisasjoners frihet til å opprette og drive undervisningsinstitusjoner, forutsatt at de prinsippene fastsatt i denne artikkels første paragraf alltid iakttas, og at den undervisning som gis i slike institusjoner, er i overensstemmelse med eventuelle statlige minstekrav."</p> <p>Dette er konvensjoner som Norge har ratifisert og tatt inn som en del av Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i</p>		
--	--	--	--	--	--	--	--

					norsk rett (menneskerettsloven) av 21. mai 1999.		
207	Troms Venstre	Tillegg	Side 25, linje 2	Det må sikres behovsprøvde stipendordninger som kan dekke deler av skolepengene		Anbefales ikke	
208	Vestfold Venstre	Endring	Side 25, linje 5	Gjeninnføre friskoleloven fra 2003 kombinert med et ~~forbud mot~~ <u>en begrensning av</u> direkte og indirekte utbytte, samt begrensninger på antall skoleplasser	Det viktigste er ikke om noen tjener noe på skolene, men om skolen er god.	Anbefales ikke	
209	Oslo Venstre	Stykning	Side 25, linje 6	- Gjeninnføre friskoleloven fra 2003 kombinert med et forbud mot direkte og indirekte utbytte, ~~samt~~ <u>begrensninger på antall skoleplasser.</u>		Anbefales ikke	
210	Oslo Venstre	Endring	Side 25, linje 7	- Øke den offentlige finansieringen ~~til~~ <u>av</u> friskoler til 90 prosent.		Anbefales	

Endringsforslag til kapittel 4: Forskning og høyere utdanning: Forslag nr. 211-272, side 45-55 (og side 26-28 i programutkastet)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
211	NLSF og Telemark Venstre	Endring	Side 26, linje 10	Venstre vil derfor ha som førsteprioritet å øke den norske forskningsinnsatsen til 3 prosent av BNP innen 2013, hvorav ~~1~~ <u>1,2</u> prosent fra offentlige kilder. Endre "1 prosent" til "1,2 prosent"	Endres ihht Forskerforbundets anslag – næringslivet vil ikke være i stand til å oppnå 2 prosent innen 2013.	Anbefales ikke (evt. kompromiss kan være "minst 1 pst")	
212	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Strykning	Side 26, linje 12	Norsk forskning foregår i hovedsak ved universiteter, høyskoler, i bedrifter og ~~private~~ forskningsinstitutter.	Forskningsinstitutter kan selvsagt også være offentlige.	Anbefales	
213	NLSF, Telemark Venstre og Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Strykning	Side 26, linje 14-15, 19, 25, 35	Stryk "de vitenskapelige".	Formuleringen bør gjelde alle typer høyskoler.	Anbefales	
214	Nord-Trøndelag Venstre	Endring	Side 26, linje 15	Målet må være å etablere et tettere samspill og balanse mellom instituttsektoren, universitetene, de vitenskapelige høyskolene og det private næringsliv <u>og offentlig sektor</u> , blant annet for å oppnå forskning av høy kvalitet.		Anbefales ikke	
215	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Tillegg	Side 26, linje 16	Ny tekst i fortsettelsen: Slik skaper man også attraktive vilkår for næringsutvikling og innovasjon i Norge.	Gjelder både nasjonalt og ikke minst ift utenlandske investeringer, jf. kap. 4.2, og bør kommuniseres innledningsvis.	Anbefales , ordet "innovasjon" erstattes med "nyskaping"	

216	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 26, linje 16	Tillegg etter siste setning: Også for utdanningens kvalitet er slikt samspill viktig. Norsk høyere utdanning er på samme måte bygd opp av en rekke ulike institusjoner med ulike styrker og ulike oppgaver. Utdanningskvaliteten er viktigere enn å opprettholde dagens antall studiesteder. Venstre ser for seg et sterkere samarbeid og bedre arbeidsdeling mellom institusjonene i høyere utdanning.		Anbefales	
217	St.Hans-haugen Venstre, NLSF, Oslo Venstre og Telemark Venstre	Endring	Side 26, linje 19	Venstre har som ambisjon at flere ~~norske universiteter og vitenskapelige høyskoler~~ <u>høyere utdanningsinstitusjoner og forskningsmiljøer i Norge</u> skal være representert blant de fremste i Europa innen 2020, både som forsknings- og utdanningsinstitusjoner.		Anbefales	
218	St.Hans-haugen Venstre, NLSF og Telemark Venstre	Endring	Side 26, linje 25	Den frie forskningen er ~~universitetene og de vitenskapelige høyskolene~~ <u>de høyere utdanningsinstitusjonenes</u> fremste konkurransefortrinn i rekrutteringen av de beste hodene.		Anbefales	
219	NLSF og Telemark Venstre	Endring	Side 26, linje 28-32	<del> Dette kan kun sikres gjennom en økning i basisbevilgningen. Venstre mener privat høyere utdanning bør ha gode nok rammevilkår til at de blir reelle alternativer både for studenter og forskere. ”</del> Endres til: Venstre ønsker et å opprettholde et resultatbasert finansieringssystem for universiteter og høyskoler, men mener at basisbevilgningen må økes betraktelig. Dette vil gi både økt stabilitet og større handlingsrom lokalt. Den øvrige finansieringen av universiteter og høyskoler bør avhenge av deres resultater innen utdanning, forskning og samarbeid med andre institusjoner. Venstre mener privat høyere utdanning bør ha gode nok rammevilkår til at de blir reelle alternativer både for studenter og forskere.		Anbefales ikke	

220	Norges Unge Venstre, NLSF og Oslo Venstre	Tillegg	Side 26, linje 29	Dette kan kun sikres gjennom en økning i basisbevilgningen, <u>samtidig som studieplasser og stipendiater fullfinansieres.</u>		Anbefales ikke	
221	Norges Unge Venstre, Telemark Venstre og Oslo Venstre	Tillegg	Side 26, linje 29	For å være relevante internasjonalt må forskere våge å gå i nye, uprøvde retninger, og bruke tiden på forskning, veiledning og undervisning framfor søknadsskjemaer og administrasjon. Dette kan kun sikres gjennom en økning i basisbevilgningen. <u>Samtidig må den resultatbaserte komponenten for forskning åpnes opp, slik at institusjonene faktisk blir økonomisk belønnet for å øke forskningsinnsatsen.</u>		Anbefales	
222	Oppland Venstre	Tillegg	Side 26, linje 33	Venstre vil arbeide for desentraliserte universitets – og høgskoletilbud. Dette med tanke på å være utviklings- og kompetansesentra i samarbeid med lokalt næringsliv, forskningsinstitusjoner og offentlig virksomhet.	Viktig at folk i hele landet får mulighet til høgere utdanning. Styrker distriktene og næringslivet.	Anbefales ikke. Se også forslag nr. 266	
223	Oppland Venstre	Tillegg	Side 26, linje 33	Det bør opprettes et eget råd for fagskoleutdanning, som vurderer fortløpende kompetansebehovet i arbeidslivet og gir råd om hvilke opplæringstilbud som skal tilbys på fagskolene. Rådet må i samarbeid med faglige råd, SRY og andre, utvikle gode fagskoler som sikrer viktig kompetanse innenfor yrkesfagene (helsefag, bygg, håndverk m.fl)	(jfr NOU 2008: Fagopplæring for framtida)	Anbefales ikke Se også forslag nr. 271	
224	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Tillegg	Side 26, linje 37	- Utarbeide <u>en forpliktende opptrappingsplan</u> og en bedre rekrutteringsstrategi for vitenskapelige stillinger ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter, som blant annet inkluderer et "hjemkomststipend" på postdoktornivå.	Det er viktig å kommunisere at vi ønsker en forpliktende opptrappingsplan mht rekruttering.	Anbefales	
225	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og	Tillegg	Side 26, linje 40	- Øke bevilgningene til oppgradering og nyanskaffelser av <u>forskningsmessig infrastruktur</u> , vitenskapelig utstyr og til vedlikehold av utdannings- og forskningsinstitusjonenes bygningsmasse.	"Forskningsmessig infrastruktur" er et innarbeidet begrep i forskningsdebatten.	Anbefales	

	Roar Sollied						
226	Norges Unge Venstre	Endring	Side 26, linje 42-43	- ~~Oppretthold~~ Endre 50/50-prinsippet for fordeling av tid mellom forskning i forhold til undervisning og veiledning for vitenskapelig ansatte <u>så det gjelder på instituttnivå og ikke for hver enkelt forsker.</u>		Anbefales ikke	
227	Oslo Venstre	Endring	Side 26, linje 45-46	- ~~Ha en gjennomgang av Norges forskningsråd og sikre at støtten til individuelle forskningsprosjekter økes.~~ Endres til: - Øke bevilgningene til frittstående prosjekter gjennom Norges Forskningsråd		Anbefales ikke	
228	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 27, linje 7	Nytt strekpunkt: - forenkle skjemaveldet ved å innføre standardskjema som kan være mest mulig felles for ulike søknadsprosesser		Anbefales	
229	NLSF	Tillegg	Side 27, linje 7	Nytt strekpunkt: - La institusjonene selv få velge om de vil kalle seg universitet eller høyskole.		Anbefales ikke	
230	Finmark Venstre	Tillegg	Side 27, linje 7	Nytt strekpunkt: - Styrke, utvikle og standardisere samisk fagtermer	Mangel på standardiserte samiske termer innen ulike fagområder	Anbefales ikke	
231	Finmark Venstre	Tillegg	Side 27, linje 8	Nytt strekpunkt: - Styrking av samiske forskningsmiljøer	Forskning viktig for samer også.	Anbefales ikke	
232	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Tillegg	Side 27, linje 21	Det er derfor viktig å legge til rette for utenlandsk kompetanse, investeringer og næringsutvikling i Norge. <u>Samtidig må norske forskere stimuleres til internasjonal deltagelse.</u>	Internasjonalisering er to-/flersidig.	Anbefales	
233	Finmark Venstre	Tillegg	Side 27, linje 26	Det avsettes egne fond for samisk forskning og nyskaping.	Samisk forskning kommer alltid i bakleksa.	Anbefales ikke	
234	Nord-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 27, linje 30	- Videreutvikle SFlene (Senter for Forskningsbasert Innovasjon), <u>arenaprogrammet</u> og NCEene (Norwegian Center for Expertise) for å styrke nyskappings- og næringsperspektivene i norsk forskning innenfor prioriterte områder.		Anbefales ikke	

235	NLSF og Oslo Venstre	Tillegg	Side 27, linje 35	Styrke de høyere institusjonenes strategier for å utøve eierskap til forskningsresultater <u>og samtidig oppmuntre forskere til åpen formidling av forskningsresultater gjennom Open Access-formidling.</u>		Anbefales	
236	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Tillegg	Side 27, linje 40	Nytt strekpunkt: - Styrke ordningene med Forsknings- og utviklingskontrakter (IFU/OFU)	Budsjettgjenganger, og viktig for å stimulere til økt næringsrettet forskning.	Anbefales	
237	Vestfold Venstre	Tillegg	Side 27, linje 40	Nytt strekpunkt: - Etablere lokale arenaer hvor Høyskole/Universitet møter lokalt næringsliv for utveksling av ønsker, behov og tilbud.	Samarbeidet mellom høyere utdanning og næringslivet bør utvikles på lokalplanet. Dermed bør samarbeidet utvikles lokalt i tillegg til regionalt	Anbefales ikke	
238	NLSF og Telemark Venstre	Tillegg	Side 27, linje 44	Utdanningsinstitusjonene skal tilby undervisning av høy kvalitet. Den skal være forskningsbasert, og det må stilles krav til pedagogisk kompetanse <u>og fagkompetanse minst tilsvarende avsluttet mastergrad hos dem som underviser</u> hos dem som underviser. Studentene må tilbys faglig veiledning med klare tilbakemeldinger gjennom hele utdanningen.	Det er et problem på mange utdanninger at veiledningen på bachelornivå foretas av masterstudenter som ikke innehar tilstrekkelige kvalifikasjoner. Dette gjøres stort sett av finansielle årsaker, men bør presiseres på politisk nivå at ikke er ønskelig fra et kvalitetsmessig ståsted.	Anbefales ikke	
239	NLSF	Tillegg	Side 27, linje 45	Det offentlige har et stort ansvar i å synliggjøre at en bachelorgrad er en tilfredsstillende utdanning.		Anbefales ikke	
240	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 27, linje 46	Bachelorgraden bør være som en fullverdig utdanning som gir tilstrekkelig kompetanse for jobber utenfor akademia		Anbefales ikke	
241	Troms Venstre	Tillegg	Side 27, linje 48	Studenter som mangler gyldig studiekompetanse og tas opp på en utdanning godkjent av Statens Lånekasse, skal ha rett til studiestøtte dersom studiekompetansen fullføres innen en viss tid for omgjøring til stipend.	Særlig aktualisert gjennom eksempler på norske yrkesfaglige studenter på utenlandske institusjoner.	Anbefales	
242	Akershus	Strykning	Side 28,	~~Ordningen med kvotestudenter, som tilbyr studenter~~	dette er en lang og rar setning, gir	Anbefales	

	Venstre		linje 2-4	fra utviklingsland utdanning ved norske institusjoner med støtte fra Lånecassen ettergis hvis studentene vender tilbake til hjemlandet, har vist seg å fungere veldig godt.	ikke mening		
243	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 28, linje 4	<p>I dagens globale samfunn er det viktig å styrke kunnskapen i fremmedspråk. Bedrifter rapporterer om tapte kontrakter pga dårlige ferdigheter i fremmedspråk.</p> <p>Venstre ønsker å gå bort fra tanken om at morsmålsopplæring primært skal være et hjelpemiddel når eleven ikke behersker norsk godt nok til å følge vanlig undervisning. Kunnskap om sitt morsmål og sin kulturarv er et gode i seg selv og viktig for selvbildet til elevene.</p> <p>Norsk er det nasjonale fellesspråket alle må beherske for å kunne fungere som fullverdige samfunnsmedlemmer. Venstre ønsker å innføre morsmålsundervisning til minoritetsspråklige elever. Elevene skal ha norsk som førstespråk, men kan velge å få undervisning i morsmålet. Morsmålsundervisning kan gi grunnlag for fritak fra opplæring og vurdering i norsk sidemål.</p>	<p>I dag er morsmålsundervisning primært et middel for å lære norsk, ref Opplæringsloven § 2-8. Det er en utidig holdning til den kunnskapen innvandregrupper har.</p> <p>Elever med samisk, kven-finsk bakgrunn kan kreve undervisning i morsmålet, ref Opplæringsloven § 2-7 og 6-2.</p> <p>Å beherske sitt eget morsmål kan gi positive virkninger.</p> <p>Dersom Norge skal være et attraktivt arbeidsmarked for EU-borgere er denne retten til opplæring i morsmål viktig.</p> <p>Norske elevers kunnskap om fremmedspråk vil også øke ved innføring av morsmålsundervisning</p>	Anbefales ikke	
244	NLSF	Strykning	Side 28, linje 5-6	~~Det må være mulig å velge om man vil avlegge eksamen på norsk eller engelsk.~~	Dette sorterer under institusjonenes ansvar. Det er i alle fall ingenting som skulle tilsi at det er et problem i dag at noen blir tvunget til å avlegge eksamen på språk de ikke behersker.	Anbefales ikke	
245	Norges Unge	Tillegg	Side 28, linje 7	Nytt avsnitt: "Forskningsmiljøer med særskilt god undervisning bør		Anbefales ikke. Se forslag nr.	

	Venstre			belønnes gjennom egne incentivordninger. God undervisning er nøkkelen til å utdanne kvalifisert arbeidskraft og gode forskere og satsning på dette må være en kjernevirksomhet ved utdanningsinstitusjonene. For å styrke fokuset på dette vil Venstre satse på utviklingen av Sentre for fremragende undervisning (SFUer).”		246 under som er noe kortere, men samme meningsinnhold og som anbefales	
246	Oslo Venstre	Tillegg	Side 28, linje 7	Nytt avsnitt: Forskningsmiljøer med særskilt god undervisning bør belønnes gjennom egne incentivordninger, og få status som SFUer (Sentre for fremragende undervisning).		Anbefales	
247	Norges Unge Venstre og Telemark Venstre	Tillegg	Side 28, linje 10	Studenter som velger privat høyere utdanning må få en del av lånet til skolepenger som stipend. Dette gjelder særlig der tilsvarende utdanninger ikke finnes på offentlige institusjoner.		Anbefales ikke	
248	NLSF og Telemark Venstre	Tillegg	Side 28, linje 10	Venstre mener det er på tide å gå gjennom studiestøtteordningen på nytt og vil ta initiativ til en ny norsk offentlig utredning (NOU), om Lånekassen og studiestøtte.	Det er mange år siden denne ordningen sist var oppe til en helhetlig vurdering. I løpet av denne tiden har mange deler av studiestøtten vært inngående debattert og kritisert. Dette gjelder både støttens samlede nivå for å kunne realisere heltidsstuderende, systemets sosiale innretning, Lånekassens samlede rolle i systemet, Kvalitetsreformens virkning på studiefinansiering, forholdet mellom studieprogresjonsbasert finansiering og ekstern inntekt og formue. Systemet har sjelden blitt sammenlignet med våre naboland – vi har trolig mye å lære av Island. Dette vil trolig bli	Anbefales	

					sterkt debattert i kommende periode.		
249	Norges Unge Venstre	Tillegg	side 28, linje 13	Utdanningsinstitusjoner skal kun være pålagt å ha en samskipnad dersom et flertall av studentene krever det gjennom avstemning".		Anbefales	
250	NLSF og Telemark Venstre	Strykning	Side 28, linje 13-14	~~Den største utfordringen studentsamskipnadene har i dag er å få bygd nok boliger.~~		Anbefales	
251	Norges Unge Venstre og Telemark Venstre	Tillegg	Side 28, linje 14	For å oppmuntre enda flere studenter til å velge miljøvennlig transport bør studentrabatten på kollektivtransporten utvides til å gi 50 % rabatt, og gjelde alle studenter uavhengig av alder.		Anbefales. Se også forslag nr. 264	
252	NLSF	Tillegg	Side 28, linje 15	Nytt avsnitt: Studenters læringsmiljø er i dag i liten grad dekket gjennom lov. Venstre mener at utdanningsinstitusjonene og det offentlige har et ansvar for blant annet å vise fleksibilitet ved fødsel eller sykdom hos studenter og sikre forsvarlig fysisk og psykisk arbeidsmiljø. Venstre vil derfor ha egen lovbestemmelse om læringsmiljø for studenter.		Anbefales ikke	
253	Norges Unge Venstre og Telemark Venstre	Tillegg	Side 28, linje 16	I årene som kommer vil ungdomskullene bli stadig større. Samtidig fordrer den nye kunnskapsøkonomien høyt utdannet arbeidskraft. Denne utviklingen må tas høyde for ved at det bevilges midler til å opprette flere studieplasser ved universiteter og høyskoler.		Anbefales ikke	
254	NLSF og Telemark Venstre	Tillegg	Side 28, linje 16	Venstre vil at NOKUT skal utvikles til å bli et organ som mer aktivt bidrar som en kvalitetsutvikler i norsk høyere utdanning.		Anbefales	
255	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 28, linje 18	Nytt strekpunkt: - Endre Opplæringslovens § 2-8 ved å gi minoritetsspråklige elever rett til morsmålsundervisning dersom minst 10 elever i kommunen ønsker det.		Anbefales ikke	
256	Norges Unge	Tillegg	Side 28, linje 20	Nytt strekpunkt: - Legge til rette for bygging av minst 1000 nye		Anbefales	

	Venstre og Telemark Venstre			studentboliger pr år, <u>og fjerne kostnadsgrensen.</u>			
257	St.Hanshaugen Venstre, Telemark Venstre og Oslo Venstre	Tillegg	Side 28 etter linje 21	Nytt strekpunkt: - Gi studenter 11 måneders studiestøtte gjennom en økning på 10 prosent.		Anbefales ikke	
258	Oslo Venstre	Endring	Side 28, linje 24	- ~~Heve~~ <u>Fjerne</u> taket på hvor mye studenter kan tjene i året uten å miste studiestøtte.		Anbefales ikke	
259	Oslo Venstre	Endring	Side 28, linje 25	- Sikre at studenter får et tilfredsstillende ~~helsetilbud gjennom samskipnadene.~~ <u>velferdstilbud på sitt studiested.</u>		Anbefales ikke	
260	Norges Unge Venstre og Telemark Venstre	Strykning	Side 28, linje 25	~~Sikre at studenter får et tilfredsstillende helsetilbud gjennom samskipnadene.~~		Anbefales	
261	St.Hanshaugen Venstre	Tillegg	Side 28 etter linje 25	Nytt strekpunkt: - Gjøre utdanningene mer relevante gjennom å styrke kontakten mellom utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet.		Anbefales ikke	
262	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 28, linje 26	Nytt strekpunkt: - øke midlene til forskerformidling. For å gjøre disse tilgjengelige også for det frivillige organisasjon- og kulturliv, vil Venstre gå inn for en ordning hvor lag, skoler og organisasjoner som vil arrangere populærvitenskaplige foredrag kan få søke om dette som arrangementsstøtte Dette må ikke fortrenge eksisterende økonomiske midler til forskningsformidling.		Anbefales ikke	
263	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 28, linje 26	Nytt strekpunkt: - øke stipendandelen i studiestøtten til 50		Anbefales ikke	
264	Norges	Tillegg	Side 28,	Nytt strekpunkt:		Anbefales.	

	Unge Venstre		linje 26	- Utvide studentrabatten på kollektivtransport for studenter til 50 % og oppheve aldersgrensen		Se også forslag nr. 251	
265	Skodje Venstre og Møre og Romsdal Venstre (nytt strekpunkt 2)	Tillegg	Side 28, linje 26	Nye strekpunkt: - auke stipendandelen av studiefinasieringa - skape ordningar som sikrar økonomien til studentar som vert langtidssjuka	for dei som fullfører studie bør ein større del av studielånet verte omgjort til stipend, slik at dei ikkje vert tynga av store studielån når dei skal etablere seg på bustadmarknaden. For dei studentane som får avbrot i sitt studie pga sjukdom er det viktig at dei er i stand til å klare sine økonomiske plikter i avbrottsperioden.	Anbefales ikke	
266	Oppland Venstre	Tillegg	Side 28, linje 26	Arbeide for desentraliserte universitets – og høgskoletilbud. Dette med tanke på å være utviklings- og kompetansesentra i samarbeid med lokalt næringsliv, forskningsinstitusjoner og offentlig virksomhet.		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 222	
267	NLSF og Oslo Venstre	Tillegg	Side 28, linje 26	Nytt strekpunkt: - Utvide Lånekassens sykelønnsordning til 12 måneder, og la det være mulig å være delvis sykemeldt som student.		Anbefales	
268	Finmark Venstre	Tillegg	Side 28, linje 26	Nytt strekpunkt: - Øke borteboerstipendet for å styrke og øke heltidsstudenters fagkompetanse.	Stor avstander til utdanningsinstitusjoner.	Anbefales ikke	
269	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Tillegg	Side 28, linje 26	Nytt strekpunkt: - Innføre studiestøtte til første års utdanning i USA (freshman-året), og utdanning i ikke-vestlige land.	Gjennomgående foreslått i tidligere års alt. budsjetter. Ikke slått tydelig fast i fersk stortingsmld. om internasjonalisering. Implisitt i eksisterende tekst.	Anbefales	
270	Odd Einar Dørum, Trine Skei	Tillegg	Side 28, linje 26	Nytt strekpunkt: - Arbeide for mer likeverdig finansiering av fagskolene slik at studenter som ønsker et slikt utdanningsløp	En bedre finansiering av fagskoler (som i utdanningsløpet ligger et sted mellom UH og vgs.) er en	Anbefales	

	Grande og Roar Sollied			opplever dette som et reelt tilbud.	viktig utfordring for dette skoleslaget.		
271	Oppland Venstre	Tillegg	Side 28, linje 27	Nytt strekpunkt: - Opprette et eget råd for fagskoleutdanning, som vurderer fortløpende kompetansebehovet i arbeidslivet og gir råd om hvilke opplæringstilbud som skal tilbys på fagskolene. Rådet må i samarbeid med faglige råd, SRY og andre, utvikle gode fagskoler som sikrer viktig kompetanse innenfor yrkesfagene (helsefag, bygg, håndverk m.fl.)		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 221.	
272	Finmark Venstre	Tillegg	Side 28, linje 27	Nytt strekpunkt: - Videreføre og utvide kvotestudenter for Finnmark og Nord-Troms til flere fagområder for å sikre kvalifisert fagpersonale, som for eksempel tannlegestudier.	Stor mangel på bl.a tannleger.	Anbefales ikke	

Endringsforslag til kapittel 5: Næring og nyskaping: Forslag nr. 273-288, side 56-59 (og side 29-32 i programutkastet)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
273	Skodje Venstre	Strykning	Side 29, linje 33-37	- Innføre en egen og forenklet aksjelov for små bedrifter hvor man blant annet fjerner revisjonsplikten, reduserer størrelsen på aksjekapital, reduserer gebyrene og rapporteringen til Brønnøysund og reduserer antall avgiftsterminer.	Vi må ikke lage enda ei ny lov. Det er bra at det er strengt å starte opp. Det er lette i ansvar å drive som aksjeselskap kontra personleg selskap. I andre enden er det tilsette som må ivareta gjennom rapporteringar og avsetjing/innbetaling. Det er viktig at arbeidstakarane sine rettar vert sikra gjennom hyppig rapportering.	Anbefales ikke	
274	Troms Venstre	Tillegg	Side 29, linje 37	Nytt strekpunkt: - Frita ansatte nr to for arbeidsgiveravgift første ansettelsesår.	For å løfte enmannsbedrifter til småbedrifter	Anbefales ikke	
275	Finnmark Venstre	Endring	Side 29, linje 38	- Likestille <i>primærnæringene</i> og selvstendig næringsdrivende med arbeidstakere med hensyn til sosiale rettigheter ved svangerskap, fødsel og omsorg for små barn uten å øke trygdeavgiften.	Reindrifta har ikke like rettigheter som andre primærnæringer.	Anbefales ikke	
276	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 29, linje 40	Nytt strekpunkt: - Styrke ansattes mulighet for medeierskap i egen bedrift gjennom å øke den skattefrie rabatten		Anbefales ikke her. Samme realitet står allerede på side 38, linje 26	
277	Oslo Venstre	Endring	Side 30, linje 10-18	Avsnittet endres til: Dagens situasjon med en statlig innovasjonspolitikk som i hovedsak er basert på distriktpolitiske hensyn, og som er knyttet til bestemte næringer, fører til feil bruk av offentlige midler og lav verdiskaping. Støtten sementerer en foreldet næringsstruktur, i stedet for å stimulere til innovasjon og nyskaping. Faktum er at Innovasjon Norge i dag ikke tilbyr landets ulike regioner tilpassede virkemidler for verdiskaping som		Anbefales ikke	

				<p>er basert på regionenes behov. Denne politikken må være basert på kunnskap om lokale og regionale forhold, og ikke basert på rene distriktpolitiske eller nærings- og bransjepolitiske hensyn</p> <p>Innovasjon Norge må bygge opp et sterkt sentralt kunnskapsmiljø med ansvar for kompetanseutvikling og kunnskapsdeling på tvers av regionene, samtidig som deres regionkontorer får større frihet til å tilpasse tjenestene til de lokale behovene. Ikke minst må Innovasjon Norge få større styringsfrihet fra de ulike fagdepartementene, og hovedsakelig forholde seg til Nærings- og handelsdepartementet som sin oppdragsgiver.</p>			
278	Vestfold Venstre	Tillegg	Side 30, linje 12	Venstre mener et viktig tiltak for å oppnå dette er å dele Innovasjon Norge i to ulike <u>samarbeidende</u> enheter.	Full splitting av Innovasjon Norge vil kunne bli uryddig.	Anbefales ikke. Se også forslag nr. 282	
279	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 30, linje 18	Bygdeutviklingsmidlene skal beholdes i distriktsdelen og stimulere utvikling og etablering av tilleggsnæringer i tilknytning til tradisjonelt <u>næring og</u> landbruk.		Anbefales ikke	
280	Oppland Venstre	Tillegg	Side 30, linje 21	Finansiering av fellesgoder er en flaskehals i destinasjonsutviklingen i Norge. Venstre vil åpne for at kommuner kan vedta verdiskapningsbidrag eller kurtakstordning.		Anbefales ikke	
281	Hedmark Venstre	Tillegg	Side 30, etter linje 23	<p>Kultur og reiseliv</p> <p>Reiselivet er en stor og viktig distriktsnæring som må sikres gode rammevilkår. Å opprettholde levende bygder, kulturlandskap og en ren natur er avgjørende for at Norge skal lykkes som turistland.</p> <p>En spennende integrering mellom kultur og næring kan gi alle parter et løft. Både det profesjonelle kulturlivet og det mer folkelige kulturtilbudet er viktig og interessant for å skape et mangfoldig tilbud innen kvalitetsturisme over hele landet. Venstre vil støtte tiltak for produkt- og næringsutvikling på dette</p>		De to første avsnittene anbefales tatt inn.	

				<p>området. Både forskning, utdanningspolitikk og kulturpolitikk er viktig for en bærekraftig næringsutvikling.</p> <p>Finansiering av fellesgoder er en flaskehals i destinasjonsutviklingen i Norge. Venstre vil åpne for at kommuner og regioner kan vedta verdiskapningsbidrag eller kurtakst i sitt område.</p>			
282	Vestfold Venstre	Tillegg	Side 30, linje 35	- Dele Innovasjon Norge i to <u>samarbeidende enheter</u> .	Full splitting av Innovasjon Norge vil kunne bli uryddig	Anbefales ikke. Se også forslag nr. 278	
283	Buskerud Venstre	Endring	Side 30, linje 35	- Dele Innovasjon Norge i ~~to~~ <u>tre</u> . Den ene delen skal være en målrettet nyskapsdel for gründere og bedrifter i hele landet <u>med kompetanse på å omsette gode ideer til bærekraftig næringsvirksomhet</u> . Den andre delen skal <u>bistå norske virksomheter i forhold til etablering utenfor Norge</u> . Den tredje delen skal ha et virkemiddelapparat for distriktsutbygging med hovedhensikt å sikre bosetting og landbrukspolitiske formål.		Anbefales ikke. I så fall må også tekst linje 12 samme side endres.	
284	Oppland Venstre og Per Elling Braseth-Ellingsen	Endring	Side 30, linje 35-37	- ~~Dele Innovasjon Norge i to~~ . Den ene delen skal være en målrettet nyskapsdel for gründere og bedrifter i hele landet. Den andre delen skal ha et virkemiddelapparat for distriktsutbygging med hovedhensikt å sikre bosetting og landbrukspolitiske formål. Endres til: - Desentralisere Innovasjon Norge til fylkesnivå, og gi institusjonen større regional og lokal styringsfrihet.	Oppland: Fra 2010 blir statens eierskap delt mellom fylkene og staten (49/51), jfr Forvaltningsreformen. Dette vil være å gå enda et skritt i statlig delegering.	Anbefales ikke	
285	Oppland Venstre	Endring	Side 30, linje 35	- ~~Dele Innovasjon Norge i to~~ . Den ene delen skal være en målrettet nyskapsdel for gründere og bedrifter i hele landet. Den andre delen skal ha et virkemiddelapparat for distriktsutbygging med	Det er unødvendig å splitte opp ordninger i distriktene som gir en dør til virkemiddelapparatet der.	Anbefales ikke	

				<p>hovedhensikt å sikre bosetting og landbrukspolitiske formål.</p> <p>Endres til:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det opprettes et eget fond med eget sekretariat for gründere og etablerere. 			
286	Vestfold Venstre	Endring	Side 30, linje 38	<ul style="list-style-type: none"> - Gi studenter som velger å starte for seg selv selv <u>innen 7 år</u> etter endt utdanning rentefritak og betalingsutsettelse på studielånet i inntil tre år. 	Det vil ofte være nødvendig med noen års arbeidslivserfaring før man starter for seg selv.	Anbefales ikke	
287	Nærøy Venstre og Nord-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 32, linje 18	<p>Nytt strekpunkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stimulere til etablering av tilbud om salg av E85 og biodiesel ved alle bensinstasjoner i Norge. 		Anbefales ikke. Passer ikke inn her og samme realitet står på side 18, linje 27.	
288	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 32, linje 22	<p>Nytt punkt: 5.5. Et åpent og distriktsvennlig tjenestetilbud</p> <p>Venstre mener at åpningstider for tjenestetilbud bør fastsettes i et samspill mellom tilbydere, brukere og samfunnet rundt. Det er ikke staten, men de lokale folkevalgte som best kan vurdere åpningstidene for tjenestetilbudet i sin kommune. Det bør derfor ikke være statlige begrensninger på åpningstider i butikker, for salg og skjenking av alkohol mv. Åpningstidsbegrensninger skal bare kunne fastsettes av den enkelte kommune.</p> <p>På mange mindre steder i Norge har ikke Vinmonopolet utsalg, på tross av at innbyggerne ønsker et slik utsalg. Venstre går inn for at kommunene skal kunne tillate salg av vin i butikker som oppfyller alminnelige vilkår for salg av alkoholholdige drikkevarer.</p> <p>Derfor vil Venstre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fjerne statlige åpningstidsbegrensninger - åpne for vinsalg i butikk 		Anbefales , men som et nytt pkt 13.4.3 side 66, linje 48.	

Endringsforslag til kapittel 6: Fiskeri og landbruk: Forslag nr. 289-339, side 60-71 (og side 31-36 i programutkastet)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
289	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 33, linje 1	Fiskeri og landbruk Endres til: PRIMÆRNÆRINGENE; Fiskeri, landbruk, reindrift og skogsdrift	Reindriften og skogsdriften er uteglemt	Anbefales ikke	
290	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 33, linje 4	Fiskeri og landbruk er viktige næringer for verdiskapning og sysselsetting over store deler av landet, <i>spesiell for distriktene, hvor dette er primærnæringer.</i>	For å sikre bosetting og levekår	Anbefales ikke	
291	Finnmark Venstre	Endring	Side 33, linje 18	Den etablerte kvotebalansen mellom fartøygruppene må opprettholdes. Det kan være nødvendig med en justering av kvotebalansen til fordel for de minste fartøyene, for å sikre bosetting og livsgrunnlag i kystsamfunnene.	For å sikre bosetting og levekår. Henv. "Havressursloven" §§ 1-2	Anbefales ikke	
292	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 33, linje 20	Det viktigste kravet staten skal stille til næringen er at ressursene skal høstes <i>miljøvennlig</i> , bærekraftig og at ressursuttak skal fastsettes av myndighetene.		Anbefales ikke	
293	Finnmark Venstre	Strykning	Side 33, linje 26-29	Venstre vil ha en gjennomgang av ordningen med statlig styrt leveringsplikt for fartøy med torsk kvoter, med sikte på å fjerne ordningen. Ordningen har ikke fungert etter hensikten og har ført til at enkelte fiskeriindustribedrifter har fått økonomiske fordeler. Venstre vil også ha en samlet gjennomgang av råfiskloven og vil vurdere å innføre ressursrente.	Leveringsforpliktelse er innført for å bidra til distriktsarbeidsplasser. Råfiskloven er fiskernes mulighet til å forhandle om sin inntekt. Resursrente vil være en belastning for den enkelte fisker og gi storredene og finansnæringen fordeler.	Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 294	
294	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 33, linje 26	Nytt avsnitt : Venstre vil ha en fiskeripolitikk som ivaretar kystfiskeflåten og små og mellomstore fiskeribedrifter som hovedpillarer i næringen. Dette bidrar til at verdiskapningen blir spredt på mange hender lokalt, som igjen gir grunnlag for livsdyktige lokalsamfunn.	Henv. Venstres 10. liberale prinsipper. Spesielt små og mellomstore bedrifter.	Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 293	
295	Finnmark	Strykning	Side 33,	- Gi fiskerinnæringen økt eget ansvar for strukturering		Anbefales ikke.	

	Venstre		linje 32 – 36	innenfor de ulike fartøygruppene. — Avskaffe statlig særbehandling som nettolønnsordningen av offshoreflåten/maritim sektor i forhold til fiskeriflåten.			
296	Møre og Romsdal Venstre	Endring	Side 33, linje 35-36	Ha en samlet gjennomgang av råfiskloven og ordningen med statlig styrt leveringsplikt. Endres til: - Råfiskloven og deltakerloven er viktige lover i norsk fiskerinæring.		Anbefales ikke.	
297	Troms Venstre	Endring	Side 33, linje 35-36	Ha en samlet gjennomgang av råfiskloven, <u>deltakerloven</u> og ordningen med statlig styrt leveringsplikt.	Det må også gjennomgås hvem som skal kunne delta i fisket/inneha kvoter.	Anbefales	
298	Finmark Venstre	Tillegg	Side 33, linje 37	Nye strekpunkter: - Endre kvoteåret slik at det gjelder fra 1. september til 31. august. - At snurrevad behandles som aktivt redskap, og ikke kan fiske innen for 4 nautiske mil fra grunnlinjen. - Vurdere å gi større kvoteandler til kystfiskeflåten. - Stanse omsetting av kvoter. - Gjennomføre tiltak for å sikre den beste kvalitet på fiskeproduktene - Innføre strenge reaksjoner for å hindre juks i næringen.	Kvotestystemet vi har i dag, med omsettelige kvoter gjør at ressursene forvaltes av stadig færre. Konsentrasjon av både kvoterettigheter og produksjonskapasitet konkurrerer ut den tradisjonelle strukturen i næringa. Fordelene ved et system hvor kystfiskeflåten og små og mellomstore fiskeribedrifter er hovedpilaren i næringa, er at verdiskapningen blir spredt på mange hender lokalt. Det gir grunnlag for livskraftige lokalsamfunn. En større andel av kvotene må fordeles til kystfiskeflåten. De vil gi bedriftene i mange lokalsamfunn langs kysten bedre tilgang til råstoff, og de kan opprettholde og kanskje øke sin virksomhet. De vil også være en fremtidsretta politikk, både med hensyn til bruk	Anbefales ikke	

					av ressurser i forhold til landa kilo fisk, men også med hensyn til markedene som i større og større grad etterspør miljømerket fisk – og et ferskfiskmarked som er i vekst og som kan tilby den beste prisen for fisken.		
299	Sør-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 33, linje 39	Fiskeressursene er fellesskapets eiendom, og ingen enkeltpersoner eller enkeltselskaper kan gis evigvarende rettigheter til disse ressursene. Rettighetssystemet må også innrettes slik at kvote-/fiskerettigheter ikke kan pantsettes og ikke selges ut av landet.		Anbefales ikke	
300	Nordland Venstre	Tillegg	Side 33, linje 44	Havbruksnæringen bidrar til Norges største eksport av mat. Dette er ei næring i kraftig vekst som legger beslag på store havarealer i kystkommunene, noe som har sammenheng med å begrense smittefaren fra anlegg til anlegg. Det er heller ikke til å unngå at det skjer forurensing av havbunnen i disse områdene. Havbruksnæringen drives for en stor del av multinasjonale selskap som ikke har forretningsadresse i kystkommunene hvor den store verdiskapningen skjer. Derfor vil Venstre: <ul style="list-style-type: none"> - Stille midler til rådighet for forskningsmiljøene i landet. - Gi muligheter for kommunene til å avgifts- og skattebelegge havområdene som båndlegges til oppdrettsanlegg. - Stimulere til økt videreforedling av sjømatprodukter fra oppdrettsnæringen i vertskommune. 		Anbefales , men ikke punktet om skatt (strekpunkt 2)	
301	Styret i Nordland Venstre, Finnmark	Strykning	Side 34, linje 3	~~Fjerne dagens utførselskvote på 15 kg fisk for utenlandske turister.~~	Det er urimelig at det ikke skal være begrensninger på uttak for økende fisketurister, når fiskeriene ellers har strenge	Anbefales ikke	

	Venstre og Sør-Trøndelag Venstre				kvotereguleringer.		
302	Nord-Trøndelag Venstre	Endring	Side 34, linje 3	- ~~Fjerne~~ Heve dagens utførselskvote på 15 kg fisk for utenlandske turister.		Anbefales ikke	
303	Nord-trøndelag Venstre	Endring	Side 34, linje 8-10	- ~~Utarbeide et nytt konsesjonsregelverk for havbruksnæringen som legger til rette for bærekraftig vekst i næringen samtidig som hensyn til fiskevelferd, rømmingsbegrensning og miljø ikke overstyres av distriktpolitiske ønsker.~~ Endres til: - Utarbeide et nytt konsesjonssystem for havbruksnæringen basert på grunnpilarene verdiskapning og miljø.		Anbefales ikke	
304	Styret i Nordland Venstre	Strykning	Side 34, linje 10	- Utarbeide et nytt konsesjonsregelverk for havbruksnæringen som legger til rette for bærekraftig vekst i næringen samtidig som hensyn til fiskevelferd, rømmingsbegrensning og miljø ~~ikke overstyres av distriktpolitiske ønsker.~~	Det er distriktpolitisk ønskelig å ha en bærekraftig utvikling der miljø og fiskevelferd ivaretas! (Det ligger en fordom i forslaget.)	Anbefales ikke	
305	Hordaland Venstre	Generell kommentar	Side 34, linje 25	Uklart hva man mener med marine grunnkart! Kartfesting av oppdrettsanlegg, gyteområder og lignende er det allerede et opplegg for.	Bes om forklaring!	Ingen anbefaling	
306	Nord-trøndelag venstre	Strykning	Side 34, linje 36	- Få stoppet utkasting av fisk fanget i norske farvann ~~av utenlandske fartøy.~~		Anbefales ikke	
307	Nord-trøndelag Venstre	Tillegg	Side 34, linje 42	Nytt strekpunkt: - Oppnå visjonene innen havbruk, fiskeri og miljø gjennom å styrke kompetansemiljøene regionalt og lokalt.		Anbefales ikke	
308	Nord-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 34, linje 45	Bonden er en selvstendig næringsdrivende med et spesielt forvalteransvar, <u>og nasjonal matproduksjon.</u>		Anbefales ikke	
309	Norges Unge	Endring	Side 34, linje 46-	Venstre vil ~~opprettholde~~ redusere de samlede overføringene til landbruket omtrent på dagens nivå,		Anbefales ikke. Mrk! 2	

	Venstre		48	~~men~~ og endre innretningen mot mer miljøtilpassede og produksjonsnøytrale tilskuddsordninger.		alternative forslag fra Unge Venstre til samme sted.	
310	Norges Unge Venstre	Endring	Side 34, linje 46-48	Venstre vil ha en gradvis reduksjon av de samlede overføringene til landbruket, og endre innretningen mot mer miljøtilpassede og produksjonsnøytrale tilskuddsordninger.		Anbefales ikke. Mrk! 2 alternative forslag fra Unge Venstre til samme sted.	
311	Oslo Venstre	Endring	Side 34, linje 46-48	~~Venstre vil opprettholde de samlede overføringene til landbruket omtrent på dagens nivå, men endre innretningen mot mer miljøtilpassede og produksjonsnøytrale tilskuddsordninger.~~ Endres til: "Venstre vil endre innretningen på overføringene til landbruket mot mer miljøtilpassende og produksjonsnøytrale støtteordninger".		Anbefales ikke. Delvis sammenfall med forslag nr. 310 over.	
312	Oslo Venstre	Endring	Side 35, linje 5-6	~~Venstre vil at Norge skal gå foran og fortsette en reduksjon av importbarrierer og produksjonsrelaterte subsidier.~~ Endres til: - Venstre vil at Norge skal gå foran ved å drastisk redusere importbarrierer og produksjonsrelaterte subsidier.		Anbefales	
313	Oslo Venstre	Tillegg	Side 35, linje 18	Nytt avsnitt: Venstre mener at et kommunalt krav til et visst antall overnattingsdøgn for å unngå tvangssalg av egen bolig er en urimelig inngripen i eiendomsretten. Den kommunale boplikten bør derfor avskaffes.		Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 316	
314	Norges Unge Venstre og Oslo Venstre	Tillegg	Side 35, linje 18	Prisregulering av landbrukseiendommer reduserer verdien for gårdbrukere, og hindrer at eiendommer blir tatt over av de som verdsetter dem høyest. Venstre vil derfor fjerne prisregulering av landbrukseiendommer.		Anbefales ikke.	
315	Sør-	Strykning	Side 35,	~~Venstre mener dagens forbud mot å dele opp en~~		Anbefales ikke	

	Trøndelag Venstre		linje 19-23	eiendom som brukes eller kan brukes til jordbruk eller skogbruk er et lite treffsikkert virkemiddel for å sikre forsvarlig drift og samfunnsnyttig bruk av arealressursene. En oppheving av delingsforbudet vil legge til rette for gode løsninger i eier- og bruksutvikling og en bruk av arealene som vil være i samsvar med en framtidsrettet landbrukspolitikk.			
316	Oslo Venstre	Strykning	Side 35, linje 27-28	La kommunene innenfor et nasjonalt regelverk ha stor grad av fleksibilitet i å fastsette egne grenser for boplikt.		Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 313.	
317	Nærøy Venstre og Nord-Trøndelag Venstre.	Endring	Side 35, linje 29	— Fjerne odelsloven. Endres til: - At odelsloven endres eller oppheves	<p>Programmetts mål om å sikre bosetning og økt mangfold på bygdene, er noe som Nærøy Venstre støtter fullt ut. Vi vil imidlertid be om at det vurderes grundig om opphevelse av odelsloven er et riktig virkemiddel for å oppnå et slikt mål. Vi betviler ikke at mange gårdsbruk i nærheten av de store byene og andre befolkningsentra, vil bli attraktive som bosted for mange familier, dersom en opphevelse av odelsloven bidrar til at flere gårdsbruk kommer ut på det frie markedet. I andre deler av landet kan imidlertid disse tiltakene få motsatt effekt.</p> <p>Dersom odelsloven blir opphevet, vil vi reise sterk tvil om det vil være politisk mulig å opprettholde åsetesretten. Det vil bli oppfattet som sterkt</p>	Anbefales ikke (og litt vanskelig å forstå hva som egentlig menes med forslaget).	

					<p>urimelig dersom en arving kan kreve å få utlagt en landbrukseiendom til seg fra et dødsbo til 75% av takst, som f.eks kan være 1,5 mill med en takst på 2 mill, og deretter snu seg rundt og selge den samme eiendommen i det frie markedet og f.eks oppnå 3-4 mil med et salg til utenforstående kort tid etterpå. Uten odelsloven vil da søsken ikke lenger kunne fremme noe krav om få overta eiendommen i forhold til utenforstående, selv om det her er gitt en betydelig verdioverføring med åsetesavslag. En opphevelse av odelsretten må vi derfor forskutere også medfører at åsetesretten faller.</p> <p>I områder av landet hvor markedet for fritidseiendommer er større enn markedet for boligeiendommer vil dermed en opphevelse av odelsloven i kombinasjon med en begrensning av boplikten kunne medføre, at personer som i dag er odelsberettigede vil oppleve at prisen på landbrukseiendommene presses opp i forbindelse med arveoppgjør pga markedet for fritidseiendommer, slik at det ikke lenger er økonomisk mulig å</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>overta eiendommene med det formål å bosette seg der og drive med landbruksdrift. I de mest sårbare områdene av landet vil derfor de foreslåtte virkemidlene kunne bidra til mindre mangfold, mindre bosetning og ikke minst mindre landbruk. Vi forutsetter at det ikke er Venstre sin intensjon.</p> <p>For øvrig er det grunn til å minne om at odelsloven er beskyttet av grunnloven, og slik det politiske landskapet er i dag, må det et jordskjev til for at en "fjerning av odelsloven" er politisk gjennomførbart. Da vil det være et mye mer hensiktsmessig virkemiddel å endre odelsloven. Slik at praktiseringen av odelsretten blir mer i overensstemmelse med de mål vi har for utviklingen av bygdene. Vårt forslag til endring vil også gi partiet manøvreringsrom dersom man skulle komme i posisjon.</p>		
318	Sør-Trøndelag Venstre	Strykning	Side 35, linje 30	~~Fjerne delingsforbudet i jordloven.~~	Anser delingsforbudet i jordloven som et nyttig verktøy som bør opprettholdes.	Anbefales ikke	
319	Oppland Venstre	Tillegg	Side 35, linje 30	- Fjerne delingsforbudet i jordloven, <u>men gi kommunene mulighet innenfor planloven til å styre bruks- og bosettingspolitikken i egen kommune.</u>	Utfordringene er ulike rundt i landet og i noen kommuner et det viktig å unngå at boliger blir feriehus.	Anbefales ikke. Se for øvrig side 35, linje 27-28	
320	Norges Unge Venstre,	Tillegg	Side 35, linje 32	Det er i dag i overkant av en landbruksbyråkrat per tiende gårdsbruker. Disse byråkratene forvalter et unødvendig komplisert regelverk, som hemmer		Anbefales ikke	

	Haakon Riekeles og Anders Bergsaker			landbrukets evne til å utvikle seg. Venstre vil derfor forenkle dagens regelverk betraktelig.			
321	Norges Unge Venstre, Haakon Riekeles og Anders Bergsaker	Tillegg	Side 35, linje 37	Venstre mener landbruket er best tjent med at varer er omsatt i et fritt marked, uten prisregulering. Forutsatt at støttenivået er tilstrekkelig fører prisregulering og kvoter kun til ekstra byråkrati og omfordeling mellom forskjellige grupper bønder. Venstre vil derfor fjerne alle målpriser og kvoter.		Anbefales ikke	
322	Norges Unge Venstre, Haakon Riekeles og Anders Bergsaker	Endring	Side 35, linje 38-40	~~Venstre ønsker å videreføre jordbruksforhandlingene, men som en rendyrket inntektsavtale mellom bønder og staten. Alle andre tilskudd og ordninger som ikke gir direkte inntektsvirkning for bonden bør overføres til ordinære poster på statsbudsjettet.~~ Endres til: Venstre ønsker at alle subsidier, ordninger og tilskudd til landbruket skal overføres til ordinære poster på statsbudsjettet. Bare slik blir det mulig å veie de faktiske kostnadene for de enkelte ordninger og tilskudd opp mot andre samfunnsbehov. Jordbruksforhandlingene bør avsluttes.		Anbefales ikke. Mrk! 2 alternative forslag fra Unge Venstre til samme sted.	
323	Norges Unge Venstre	Endring	Side 35, linje 38-40	~~Venstre ønsker å videreføre jordbruksforhandlingene, men som en rendyrket inntektsavtale mellom bønder og staten. Alle andre tilskudd og ordninger som ikke gir direkte inntektsvirkning for bonden bør overføres til ordinære poster på statsbudsjettet.~~ Endres til: Venstre mener jordbruksforhandlingene er en anakronisme som representerer en siste rest av planøkonomi og overhodet ikke passer inn i en liberal markedsøkonomi. Forhandlingene på derfor avskaffes, og eventuelle subsidier til jordbruket bør være en del av statsbudsjettet.		Anbefales ikke. Mrk! 2 alternative forslag fra Unge Venstre til samme sted.	
324	Norges	Endring	Side 35,	~~Innføre friere omsetning av melkekvoter.~~		Anbefales ikke	

	Unge Venstre, Haakon Riekeles og Anders Bergsaker		linje 45	Endres til: - Fjerne ordningen med melkekvoter Subsidiært: Endre ordet "friere" til "fri", slik at det blir stående "Innføre fri omsetning av melkekvoter."			
325	Oslo Venstre	Endring	Side 35, linje 46	- Oppheve tak og geografiske begrensninger i samdrifter og ~~heve~~ <u>fjerne</u> produksjonstaket, både for samdrifter og enkeltbruk."		Anbefales ikke	
326	Norges Unge Venstre	Endring	Side 35, linje 48	- Legge til rette for ~~økt~~ <u>fri</u> konkurranse innenfor meierisektoren."		Anbefales ikke. Det er <u>fri</u> konkurranse i dag, men det må trolig målrettede incitamentene til for <u>økt</u> konkurranse	
327	Nærøy Venstre	Tillegg	Side 35, linje 48	- Legge til rette for økt konkurranse innenfor meierisektoren. <u>Etableringskvoter for melk kan tildeles gårdsbruk som ønsker å gå inn i samdrift med andre melkebønder.</u>	Det vil for ordinære gårdsbruk være økonomisk umulig å starte melkeproduksjon, dersom man skal kjøpe kvote og investere i nødvendig bygningsmasse på eget bruk. Samdrift er derfor eneste alternativ for reetablering av melkeproduksjon. Slik tildeling av kvoter vil også kunne sikre melkeproduksjonen i mange bygder, da produksjonsmiljøet mange steder nå er så tynt at det ikke er mulig å etablere samdrifter.	Anbefales ikke	
328	Finmark Venstre og Oppland Venstre	Strykning	Side 35, linje 49	— Fjerne markedsreguleringen for produksjon av svin.	Finmark: Markedsreguleringen vil bidra til produksjon i distriktene. En fjerning av denne kan i verste fall bidra til at lokale slakterier	Anbefales ikke	

					nedlegges på grunn av manglende råstoff. Oppland: Å fjerne markedsreguleringen for svin, tilsvarende "kyllingmodellen", vil innebære en ytterligere, sterk sentralisering av svineproduksjonen. Det vil i praksis bli avstanden til slakteriet som blir avgjørende for nye (og store) etableringer.		
329	Oppland Venstre	Tillegg	Side 35, linje 49	Nytt strekpunkt: - En ny volummodell innføres gradvis på alle kjøttslag, men først for svin og kylling.	Dette innebærer å gå fra dagens prisperspektiv til et volumperspektiv på produksjonen. Det opprettes en uavhengig markedsregulator og det opprettes mottaksplikt, forsyningsplikt, informasjonsplikt og prisnotering.	Anbefales ikke	
330	Troms Venstre	Tillegg	Side 35, linje 50	Nytt strekpunkt: - Forenkle regelverket for bønder som driver økologisk produksjon.		Anbefales ikke	
331	Troms Venstre	Tillegg	Side 36, linje 15-18	Nytt strekpunkt: - Det bør bli enklere å få tillatelse til småskalaproduksjon av alkoholholdig drikke.		Anbefales ikke. Se forslag nr. 332 som anbefales. Samme realitet.	
332	Norges Unge Venstre og Oslo Venstre	Endring	Side 36, linje 15 - 18	Tillate <u>lokale</u> produsenter av <u>alle typer</u> alkoholholdige drikker å <u>informere om produktene sine på egne Internett-sider, slik Vinmonopolet i dag har adgang til. selge disse direkte til publikum, arrangere omvisninger og dele ut smaksprøver samt markedsføre dette tilbudet. Det bør bli enklere å få tillatelse til småskalaproduksjon av alkoholholdig drikke.</u>		Anbefales	
333	Nord-Trøndelag	Endring	Side 36, linje 22-	Landbruket produserer mat på en, i global sammenheng, lite miljøbelastende måte. Det <u>skal</u> tar		Anbefales ikke	

	Venstre		23	vare på kulturlandskapet og produserer fornybare materialer og energi.			
334	Nord-Trøndelag Venstre	Endring	Side 36, linje 34	- Intensivere forskning på <u>landbrukets muligheter for bidrag til klimaforbedringer av metoder i husdyrhold.</u>		Anbefales ikke	
335	Nord-Trøndelag Venstre	Endring	Side 36, linje 38 og 39	~~— Endre alle tilskuddsordninger slik at de ikke stimulerer i miljøfiendtlig retning.~~ ~~— Fjerne miljøfiendtlige tilskuddsordninger.~~ Endres til: - At alle tilskuddsordninger skal stimulere til miljøvennlig drift.		Anbefales ikke	
336	Rogaland Venstre	Tillegg	Side 36, linje 39	Nytt strekpunkt: -Det norske preferansesystemet for MUL-landene må utvides og unntakene fjernes.		Anbefales ikke	
337	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 36, linje 39	Nytt strekpunkt: - Innføre drivstoffavgift også på diesel til landbruksmaskiner for å stimulere til innkjøp av maskiner med lavest mulig utslipp.		Anbefales ikke. Se også identisk forslag nr. 27 fra Oslo Venstre	
338	Oppland Venstre	Tillegg	Side 36, linje 46	Nytt punkt : Skogbruk: Skogen representerer en verdifull ressurs i landbruket, som ikke vi utnytter godt nok. Venstre vil arbeide for bedre opplæring i forvaltning av skogen, slik at skogeieren kan få bedre lønnsomhet. Dette krever opplæring av skogeieren, skogforvalteren og sagbrukeren, slik at skogen utnyttes til flere ulike bruksområder enn i dag. Viktig å drifte skogen slik at vi får kvalitetsmaterialer til byggematerialer i kulturminnevernet.	Kan sikkert skrives mer om dette, for skogen er en delvis ubenyttet ressurs i Norge, vi tar ut ca 30 %, Sverige og Finland 80 %.	Anbefales ikke	
339	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 36, linje 47	Nytt punkt 6.2.5 Reindrift Reindriften er ei viktig samisk primærnæring som utnytter marginale naturressurser på fjell og vidde. Det er viktig at reindriften sikres for framtida. Ei bærekraftig reindriftnæring har vi når reintallet er tilpasset beitegrunnet.	Kan ikke se at reindriften er nevnt med et ord i programmet. Vi må ha med et avsnitt om den.	Anbefales ikke	

Endringsforslag til kapittel 7: Økonomisk politikk: Forslag nr. 340-357, side 72-74 (og side 37-39 i programutkastet)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
340	Hordaland Venstre	Endring/ tillegg	Side 37, linje 6	Venstre bygger på markedsøkonomien, men forutsetter demokratisk vedtatte styringssystemer.		Anbefales ikke	
341	St.Hans-haugen Venstre og Oslo Venstre	Strykning	Side 37, linje 26	Innfasing av oljepengene skal selvfølgelig ikke være mekanisk på 4 prosent av avkastningen, men være tilpasset konjunktursituasjonen.		Anbefales	
342	Oslo Venstre	Tillegg	Side 37, linje 29	Oslo Børs er en institusjon som er viktig for den norske økonomien. For å sikre en mest mulig rettferdig børs er det nødvendig å gjennomføre visse reformer. Venstre vil innføre short-register i Norge på lik linje med andre land i Europa. Nytt strekpunkt: - Innføre short-register		Anbefales	
343	St.Hans-haugen Venstre og Oslo Venstre	Endring	Side 37, linje 36	Derfor vil Venstre gjennomføre en <u>markert</u> omlegging av skattesystemet: Lavere skatt...	Som over vedr. klima-kapitlet.	Anbefales	
344	St.Hans-haugen Venstre og Oslo Venstre	Tillegg	Side 37, linje 38	Økte miljøavgifter, "grønn" skatt, skal kompenseres gjennom redusert skatt på arbeid, "rød" skatt. <u>Omleggingen skal være av et omfang som fører til en reell adferdsendring på miljøområdet.</u>		Anbefales ikke	
345	Norges Unge Venstre og Oslo Venstre	Endring	Side 38, linje 4	~~For Venstre er ikke skattelette et mål i seg selv, men det er viktig...~~ Endres til: - Venstre mener at den enkelte bør få beholde en større del av sin egen arbeidsinntekt.		Anbefales ikke	
346	Norges	Tillegg	Side 38,	Skattenivået avgjør statens størrelse og makt i forhold		Anbefales ikke	

	Unge Venstre		linje 8	til resten av samfunnet. For å spre makt er det viktig for Venstre at skattenivået ikke blir for høyt.			
347	Norges Unge Venstre, Haakon Riekeles og Anders Bergsaker	Endring	Side 38, linje 9-10	Venstre vil gi mest skattelette til dem som har de minste inntektene. Den enkleste måten å gjøre dette på er å ha et fradrag i bunn av inntekten som kommer alle til gode, men som har størst effekt for dem med lave og moderate inntekter. Endres til: Venstre vil prioritere skattelette som reduserer marginalskatten, og som først og fremst går til lavtlønnede. Venstre vil gjøre dette gjennom å redusere skatteprosenten, med større reduksjon for personer med inntekt under 200 000. Konsekvens: bombepunkt side 31 linje 21 og side 38 linje 16 endres til "redusere marginalskatten på arbeid".		Anbefales ikke	
348	St.Hans-haugen Venstre	Endring	Side 38, linje 9-10	Den enkleste måten å gjøre dette på er å ha et fradrag i bunn Endres til: Den enkleste måten å gjøre dette på er et flatere skattesystem med et høyt bunnfradrag.		Anbefales ikke	
349	St.Hans-haugen Venstre	Tillegg	Side 38, linje 14	- Ha et gjennomgående avgiftssystem på all forurensing, <i>herunder karbonutslipp</i> og alle miljøgiftige kjemikalier uten fritak.		Anbefales ikke	
350	Haakon Riekeles og Anders Bergsaker	Endring	Side 38, linje 37-38	Derfor vil Venstre at formuesskatten reduseres ved en gradvis økning av bunnfradraget. Endres til: Derfor vil Venstre at formuesskatten reduseres ved en gradvis reduksjon i skattesatsen og en lavere verdsettelse av aksjer.		Anbefales ikke, men det anbefales at .. og en lavere vedsettelse av aksjer" tas inn i slutten av setningen på linje 38.	
351	Hedmark	Endring	Side 38,	Derfor vil Venstre at formuesskatten reduseres ved en		Anbefales ikke	

	Venstre		linje 38	~~gradvis økning av bunnfradraget. først å fjerne formuesskatten på arbeidende kapital, for deretter å fjerne formuesskatten helt.~~			
352	Troms Venstre	Endring	Side 38, linje 48	- Redusere og på sikt ~~fjerne~~ formuesskatten.		Anbefales ikke	
356	Norges Unge Venstre	Endring	Side 38, linje 48	- Redusere og på sikt ~~fjerne~~ formuesskatten <u>i løpet av neste stortingsperiode.</u>		Anbefales ikke	
353	Oslo Venstre	Endring/ tillegg	Side 39, linje 5	~~Venstre vil øke tollfritaket.~~ Endres til: Venstre vil øke tollfritaket og redusere tollsatsene med sikte på bortfall.		Anbefales ikke	
354	Hordaland Venstre	Strykning	Side 39, Linje 13-14	~~I de fleste tilfeller vil fellesskapets interesser ivaretas bedre ved å bruke lovverk, rammebetingelser og kontrollmyndighet enn gjennom ensidig statlig eierskap.~~		Anbefales	
355	Hordaland Venstre	Strykning	Side 39, linje 20-24	~~Venstre kan ikke se hensikten med statlig eierskap i selskaper som Aker Holding eller økt statlig eierskap i selskaper som StatoilHydro. Dette kan være et direkte hinder for en framtidsrettet næringspolitikk. Staten som eier blir bundet opp av sterke særinteresser og blander roller som eier, utformer av rammevilkår og kontrollør. Det som er bra for de store statlig eide selskapene, er ikke nødvendigvis bra for Norge.~~ Subsidiært: Sløyfa to første og siste setningane		Anbefales ikke	
357	Oslo Venstre	Tillegg	Side 39, linje 40	Nytt strekpunkt: - Redusere det statlige eierskapet i næringslivet		Anbefales	

Endringsforslag til kapittel 8: Helse og omsorg: Forslag nr. 358-449, side 75-92 (og side 40-46 i programutkastet), samt dissens nr. 2 (om rusbehandling)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
358	Akershus Venstre	Tillegg	Side 40, linje 3	Som et liberalt parti har Venstre tillitt til enkeltmenneskets evne og vilje til å ta ansvar for egen helse.		Anbefales ikke	
359	Akershus Venstre	Tillegg	Side 40, linje 20	Kjernen i Venstres helse- og omsorgspolitikk er at flere oppgaver må løses nærmere den enkelte bruker – i primærhelsetjenesten. <i>Det må sikres at pasienten/brukeren blir brakt inn i beslutningsprosessen som likeverdig ressursperson.</i>		Anbefales ikke	
360	Oppland Venstre	Endring	Side 40, linje 23	~~Venstre vil opprettholde helseforetakene, men vil foreta en grundig gjennomgang med mål om mer forsvarlig økonomistyring.~~ Endres til: Venstre vil opprette Helse Riks , et eget helseforetak for landsfunksjoner og høyspesialisert medisin for Universitetssykehusene i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø. Helse Riks skal være underlagt Helse- og omsorgsdepartementet.	Et Helse Riks vil gjøre prioriteringsdebatten i behandlingen tydeligere for Stortinget og vil gi et tydeligere ansvarsforhold mellom sentralt, regionalt og lokalt nivå, og mellom primærhelse- og spesialisthelsetjenesten. Det er i stor grad innen landsfunksjoner og den høyspesialiserte medisinen at kostnadene i sykehussektoren har løpt løpsk.	Anbefales ikke	
361	Oppland Venstre	Tillegg	Side 40, linje 22	Venstre vil erstatte dagens regionale helseforetak med fylkesvis styring av lokalsykehusene. Fylkestinget får det økonomiske styringsansvaret og oppnevner styrerepresentanter. Samarbeid på tvers av fylkene blir opp til fylkestingene å bestemme.	Dagens programutkast foreslår i realiteten å videreføre dagens foretaksstruktur, med et overlappende konglomerat av foretak og byråkrati og uten regional, folkevalgt styring. En styrket primærhelsetjeneste og fylkesvise lokalsykehus vil legge til rette for bedre	Anbefales ikke	

					Samhandling og en betydelig forenkling i lovverk og samarbeid om finansiering.		
362	Oslo Venstre	Tillegg	Side 40, linje 25	Det er nødvendig for å kunne styre ressursveksten over fra spesialisthelsetjeneste til primærhelsetjeneste, slik Venstre ønsker. <u>Dette vil også gi større nærhet mellom pasient og behandler, og dermed bedre oppfølging og kvalitet.</u>		Anbefales	
363	Akershus Venstre	Strykning	Side 40, linje 27-47	Stryk boksen	Ønsker å korte ned programmet	Anbefales ikke	
364	Oslo Venstre	Endring	Side 41, linje 16	Mer ressurser og økt kompetanse i primærhelsetjenesten vil redusere etterspørselen etter spesialisthelsetjenester og i mange tilfeller gi et kvalitativt bedre tilbud og et tilbud med bedre kvalitet.		Anbefales ikke	
365	Troms Venstre	Strykning	Side 41, linje 28	Skal flere velferdsoppgaver løses i kommunene, slik Venstre foreslår, kreves sterkere fagmiljøer, flytting av ressurser fra stat til kommune ~~og større kommuner.~~		Anbefales ikke	
366	Sør-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 41, etter linje 37	Bedriftshelsetjenesten er en arena for tidlig og forebyggende helsearbeid som bør styrkes.		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 374	
367	Finmark Venstre	Tillegg	Side 41, linje 41	Verdens største forskjeller i levestandard finnes langs den norsk-russiske grense. For mennesker som bor og arbeider i Nordområdene utgjør klima-, og miljø og ressursituasjonen utfordringer med potensielle helsekonsekvenser. Det er også viktig å være forberedt på de helsutfordringer petroleumsvirksomheten i nord kan representere.		Anbefales ikke	
368	Oslo Venstre	Tillegg	Side 41, linje 44	For å kunne drive målrettet forebyggende arbeid må man rette spesielt fokus på helsefremmende arbeid mot barn og unge. Derfor er det viktig å satse på skolehelsetjenesten og studentsamskipnadens helsetilbud.		Anbefales ikke. Realitetene står andre steder.	
369	Oslo Venstre	Strykning	Side 41, linje 49	~~Styrke forskningen på de store folkesykdommene.~~ Subsidiært endre til:		Anbefales ikke	

				"Styrke forskningen på effekten av forebyggende helsearbeid			
370	Rogaland Venstre	Tillegg	Side 41, linje 50	Styrke forskning på kvinnesykdommer og sykdommer som gir andre symptomer hos kvinner enn hos menn.		Anbefales ikke	
371	Oslo Venstre	Tillegg	Side 42, linje 2	- Styrke helsesøstertjenesten og skolehelsetjenesten, <u>samt studentsamskipnadenes helsetilbud.</u>		Anbefales ikke	
372	Troms Venstre	Tillegg	Side 42, linje 3	- ta i bruk det frivillige Norge i forebyggende helsearbeid og stimulere til aktiv egenomsorg		Anbefales	
373	Østfold Venstre	Tillegg	Side 42, linje 3	- Tannhelsetjenesten må samordnes med skolehelsetjenesten		Anbefales ikke	
374	Sør-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 42, linje 3	- Styrke bedriftshelsetjenesten og pålegge flere bransjer tilknytning til bedriftshelsetjeneste.		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 366	
375	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 42, linje 3	Nytt strekpunkt: - Styrke helsetilbudet for den samisk befolkningen, med god tilgang på samisk språklig personale.	Språkbarrierer skaper misforståelser	Anbefales ikke	
376	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 42, linje 3	Nytt strekpunkt: -Styrke forskningssamarbeidet på tvers av landegrensene i Barentsregionen		Anbefales ikke	
377	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 42, linje 4	Nytt strekpunkt: -Etablere et internasjonalt faglig tyngdepunkt på forskning på miljøgifter, arbeidsmiljø og helseeffekter i nordområdene.		Anbefales ikke	
378	Akershus Venstre	Endring	Side 42, linje 7-10	~~Flere helseoppgaver må i framtiden løses nærmere den enkelte bruker gjennom å bygge opp et bedre tilbud i en forsterket primærhelsetjeneste. Ved å styrke primærhelsetjenesten og ved å bedre samhandlingen mellom sykehus og primærtjenesten vil vi kunne få færre re-innleggelse i sykehus, bedre rehabilitering og økt verdighet.~~ Endres til: "Primærhelsetjenesten må i større grad vektlegge forebyggende arbeid. Dette kan lettest ivaretas gjennom tverrfaglig samarbeid mellom ulike yrkesgrupper. Det må etableres belønningssystemer		Anbefales ikke	

				for helsepersonell og kommunene knyttet til dette. Venstre mener at helse skal ivaretas på lavest mulige effektive omsorgsnivå. Dette gjelder både behandling, etter sykehusopphold og i livets avslutningsfase. Venstre vil styrke habilitering og rehabilitering.”			
379	Vestfold Venstre	Tillegg	Side 42, linje 11	Alle foreldre med syke barn under 13 år har rett til å være sammen med barnet inntil 10 dager i året og få utbetalt full lønn for dette. Lovverket bør omfatte en ordning som i tillegg sikrer foreldre lønn ved å følge barn til sykehus frem til de er 18 år.	Heller ikke barn mellom 14 og 18 bør ikke være alene på sykehus.	Anbefales ikke. Bør heller adresseres til side 44, linje 29 dersom det vedtas..	
380	Akershus Venstre	Endring	Side 42, linje 19-25	Strekpunktene endres til: - Venstre vil øke kompetansen i psykiatri og geriatri i primærhelsetjenesten.		Anbefales ikke	
381	Oslo Venstre	Strykning	Side 42, linje 21-22	- Stimulere til spesialisering av helsepersonell til primærhelsetjenesten, som for eksempel geriatri og psykiatri”		Anbefales	
382	Akershus Venstre	Endring	Side 42, linje 26-28	- At flere leger og sykepleiere med kompetanse på sammensatte sykdommer og lidelser ansettes på sykehjem. - Stimulere til spesialisering av helsepersonell til primærhelsetjenesten, som for eksempel geriatri og psykiatri. - Opprette en egen legespesialisering i sykehjemsmedisin. - Lage en samlet plan for oppbygging av forskningsprogrammer/akademiske stillinger i eldreomsorg Endres til: Venstre vil øke kompetansen i psykiatri og geriatri i primærhelsetjenesten.		Anbefales ikke	
383	Akershus Venstre	Strykning / Endring	Side 42 linje 26-28	~~Endre Evaluere fastlegeordningen slik at fastlegene får en funksjon med et bredere ansvar for å følge pasienten, også ved utskrivning fra sykehus tilbake til kommunen og om nødvendig opprette flere fastlegehjemler.~~		Anbefales ikke	

384	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 42, linje 28	Nytt strekpunkt: - styrke fastlegeordningen ved å legge til rette for fastlønnede utdanningsstillinger i kommunene, og belønne fastleger som velger å ha begrenset størrelse på pasientlisten sin for å kunne ta seg bedre av pasientene.	Det er økende forgubbing i almenpraksis, nyrekruttering er livsviktig, men mange unge nyutdannede leger velger sykehusjobb fremfor å ta opp store lån og kjøpe seg inn i en fastlegepraksis. Legeforeningen anbefaler listestørrelse på ca 1200 pasienter, men mange leger, spesielt i byene, har lister på mellom 1500 og 2500. Noen gjør det selvsagt for å tjene mer, men mange må øke listen for å dekke de faste kostnadene i praksisen. Det sier seg selv at det ikke er mulig å ta seg godt av krevende pasienter med slike store lister.	Anbefales ikke	
385	Akershus Venstre	Endring	Side 42, linje 32	~~- Ha nye, forsterkede institusjoner i kommunene som kan avlaste sykehussektoren.~~ Endres til: - Styrke kommunenes evne til å avlaste sykehusene.		Anbefales	
386	Sogn og Fjordane Venstre	Tillegg	Side 42, ny linje 33	Nytt strekpunkt: - innføre ei systematisk ordning med etter og videreutdanning for sjukepleiarar		Anbefales ikke	
387	Venstres bystyre-gruppe i Stavanger	Tillegg	Side 42, linje 33	Nytt strekpunkt: - revidere samhandlingsreformen for å sikre og videreutvikle gode samhandlingstiltak innen rusvern, barnevern, psykisk helsevern og eldreomsorg.		Anbefales ikke	
388	Finmark Venstre	Tillegg	Side 42, linje 33	Nytt strekpunkt: - Styrke og bidra til at helsepersonell får samisk språk og kulturoplæring, som en del av sin profesjon.	Sikre den samiske befolkningen helsemessig forsvarlig helsetilbud	Anbefales ikke	
389	Oslo Venstre	Endring	Side 42, linje 35-36	~~Spesialisthelsetjenesten skal behandle pasienter som ikke kan behandles i primærhelsetjenesten.~~ Endres til: Spesialisthelsetjenestens ansvarsområde bør være å		Anbefales	

				behandle pasienter som ikke kan få sitt behov dekket i primærhelsetjenesten.			
390	Oslo Venstre	Tillegg	Side 43, linje 8	Lokalsykehusene er viktige for å sikre et godt helsetilbud over hele landet. Samtidig er man avhengig av at lokalsykehusene har kompetanse nok til å gi pasientene fullgod behandling. I dag er sykehusmønsteret tilpasset en tid da pasienttransport var vanskeligere enn i dag, og medisinen mindre spesialisert. Venstre mener derfor man bør se på sykehusstrukturen på nytt, og vurdere nedleggelse av mindre lokalsykehus med lite pasientgrunnlag		Anbefales ikke	
391	Akershus Venstre	Strykning	Side 43, linje 12	~~Øke andelen av rammefinansiering til helseforetakene.~~	Det er ikke nødvendigvis mer penger som skal til.	Anbefales ikke	
392	Østfold Venstre	Slette	Side 43, linje 17	- At lokalsykehusene skal ha et minimum av akuttfunksjoner med differensiert innhold avhengig av lokalisering og avstand til andre sykehus.	Akuttfunksjonene skal være tilgjengelig for alle innenfor rimelighetens grenser. Derfor tydeligere om ordene strykes.	Anbefales ikke	
393	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 43, linje 19	Nytt strekpunkt: - Samisk tolketjeneste ved sykehusene skal være lovpålagte.	Sikre den samiske befolkningen helsemessig forsvarlig helsetilbud	Anbefales ikke	
394	Akershus Venstre	Tillegg	Side 43, linje 19	Nytt strekpunkt: - Definere kjernefunksjoner til ulike institusjoner i spesialisthelsetjenesten for høyspesialiserte sykehus, lokalsykehus og private spesialister slik at man får tilstrebet prinsippet om laveste effektive omsorgsnivå (LEON), som er ment å sikre best mulig kostnadseffektivitet.		Anbefales ikke	
395	Akershus Venstre	Tillegg	Side 43, linje 19	Nytt strekpunkt: - Kostnadberegne behandlingsprosedyrer og stimulere til at behandlingsprosedyrer utføres der de er billigst forutsatt at kvaliteten er den samme.		Anbefales ikke	
396	Hordaland Venstre	Endring	Side 43, linje 22	Venstre mener vi trenger en ny ~~tenkning~~ <u>satsing</u> innenfor ~~psykisk helse~~ <u>psykiatrien</u> .		Anbefales ikke	
397	Finnmark Venstre	Endring	Side 43, linje 23	Venstre mener vi trenger en ny tenkning innenfor <u>psykisk helsevern</u> .		Anbefales ikke	
398	Finnmark	Endring	Side 43,	DPS-ene er spesialhelsetjeneste som ligger under		Anbefales som	

	Venstre		linje 27-32	helseforetakene.		følger: "Både forebygging, behandling og rehabilitering bør i hovedsak skjer på kommunalt nivå og i tillegg til på de distriktpspsykiatriske sentrene (DPS)."	
399	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 43, linje 32	Det må likevel fortsatt være rom for langtidsbehandling for de aller sykeste.	Erfaring f.eks fra Blåbærlia (nedleggingsstruet langtidsavdeling for unge schizofrene) i Bergen: Det går ofte veldig bra med pasientene etter langtidsbehandling der. Viktig for sårbare pasienter og få nok tid, og en gradvis tilbakeføring til egen bolig. Viktig å si noe om dette pga flere saker der langtidsavdelinger er blitt lagt ned eller truet med nedleggelse.	Anbefales ikke	
400	Østfold Venstre	Styrkning, endring og tillegg	Side 43, linje 34-36	~~Venstre er bekymret over den store bruken av tvang og tvangsmedisinering i psykisk helsevern. Det er behov for bedre opplæring og et større fokus på tvangsbruk i helsevesenet. Pasienter skal generelt ha reell medbestemmelsesrett i valg av behandlingsmetode.~~ Venstre er opptatt av tiltak for å redusere den store bruken av tvang og tvangsmedisinering i psykisk helsevern. Det er behov for bedre opplæring i alternative løsninger til tvangsbruk i helsevesenet.	Det er sterkere og tydeligere å være opptatt av en retning/løsning enn å være bekymret av hva som er dårlig. Når man har fokus på noe, er det sterkere og mer tiltalende for leseren/den potensielle velgeren å ha fokus på alternativet til problemet enn problemet alene, og den løsningsvilje som vi har. Dessverre er det mange	Anbefales	

				I de tilfeller der tvang er nødvendig skal de mykeste metodene alltid foretrekkes. Pasienter skal generelt ha reell medbestemmelsesrett i valg av behandlingsmetode.	eksempler på at det brukes ugunstige metoder selv om bedre og rimeligere alternativer er mulig. For eksempel i Bergen bruker man som alternativ til uniformert politi et ambulerende helseteam med "psykebil" for å bringe mennesker i krise til tvungen legeundersøkelse ol. Ambulerende helseteam kan med enkle tiltak tas i bruk over hele landet. Et slikt tiltak myker opp og avdramatiserer pasientenes tvangsopplevelse.		
401	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 43, linje 36	Men psykiatrien skal fortsatt ha en plikt til å gripe inn for å hjelpe pasienter med alvorlig psykisk sykdom - om nødvendig med tvang, hvis det er eneste mulighet.	Venstre må være et nyansert parti som ser at retten til helse også er en liberal rettighet, og noen ganger kolliderer det med retten til frihet.	Anbefales ikke	
402	Hordaland Venstre	Endring	Side 43, linje 41	~~Utarbeide et bedre tilbud til de med kombinerte rus og psykiske problemer.~~ Endres til: - At pasienter med kombinerte rus og psykiske problemer får samtidig behandling av både sin ruslidelse og sin psykiske lidelse. Kapasiteten må økes slik at pasientene kan komme i gang med avrusning mens de fortsatt er motivert.	Det er på disse to punktene skoen trykker mest i dag.	Anbefales ikke	
403	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 43, linje 42	Nye strekpunkt: - Utdanne flere psykologer, og øke antallet med refusjonsavtale slik at ventetiden reduseres. Det må lages refusjonskriterier som sikrer at pasienter med størst behov sikres prioritet.	I dag må man betale 800-1000 kr pr time hos privatpraktiserende psykolog, eller vente i 1-2 år for å få behandling hos psykolog med refusjonsavtale. Samtidig kjemper mange flinke studenter om de få utdanningsplassene som finnes på embedsstudiet.	Anbefales ikke	
404	Venstres	Endring	Side 43,	- At de distriktpsikiatriske sentrene (DPS) får økt		Anbefales ikke	

	bystyre-gruppe i Stavanger		linje 42 - 43	kapasitet til å tilby lavterskeltilbud for de med lettere psykiske plager og akutt hjelp på døgnbasis. <u>Det skal etableres psykologisk lavterskeltilbud på kommunehelsetjenstenivå, hvor det skal være mulig å få behandling uten henvisning.</u>			
405	Venstres bystyre-gruppe i Stavanger	Endring	Side 43, Linje 43-44	Siste setning føres opp som eget strekpunkt - Opprette flere brukerstyrte plasser knyttet til distrikstpsykiatriske sentre		Anbefales	
406	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 43, linje 47	Nye strekpunkt: - Øke fokus på holdninger og etisk debatt i undervisning av alle grupper helsepersonell. - Øke satsing på informasjon om psykisk sykdom til befolkningen. Dette er viktig anti-stigma-arbeid som gjør det lettere for psykisk syke og deres pårørende å søke hjelp før sykdommen utvikler seg så mye at tvang kan bli aktuelt. - Utvide tilbudet med psykiatrisk ambulanse eller andre alternativ til polititransport ved alvorlig psykisk sykdom der det er behov for tvangsinnleggelse.	Dette er konkrete tiltak som reduserer tvangsbruk, reduserer behov for innleggelse og som gjør at tvang kan utøves mer skånsomt i de tilfellene det er nødvendig.	Siste strekpunkt anbefales. De to første anbefales ikke.	
407	Finnmark Venstre	Endring	Side 43, linje 47	Nytt strekpunkt: - Styrke og utvikle tilbudet innen samisk psykiske helse.	Sikre den samisk befolkningen et forsvarlig tilbud	Anbefales ikke	
408	Finnmark Venstre	Endring	Side 44, linje 5	Vi vet lite om effekt, bivirkninger og interaksjon med legemidler. Venstre vil <u>styrke forskning på alternative behandlingsmetoder</u> og sikre at alternativ behandling foregår på en så trygg måte som mulig, og at alternativ behandling som har påviselig effekt blir framhevet.		Anbefales ikke. Se forslag nr. 409 under som anbefales og som tar opp samme realitet.	
409	Rogaland Venstre	Endring	Side 44, linje 6	Venstre vil sikre at alternativ behandling foregår på en så trygg måte som mulig, <u>stimulere til økt forskning</u> , og at alternativ behandling som har påviselig effekt blir framhevet.		Anbefales	
410	Sør-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 44, linje 7	Venstre vil <u>ha mer forskning på effekter av alternativ behandling</u> , og vil sikre at alternativ behandling foregår på en så trygg måte som mulig, og at alternativ		Anbefales ikke. Se forslag nr. 409 over som	

				behandling som har påviselig effekt blir framhevet.		anbefales og som tar opp samme realitet.	
411	Oslo Venstre	Endring	Side 44, linje 7	Venstre vil sikre at alternativ behandling foregår på en så trygg måte som mulig, og at alternativ behandling som har påviselig effekt blir ~~framhevet~~ <u>en del av det helhetlige helsetilbudet.</u>		Anbefales	
412	Jølster og Sogn og Fjordane Venstre	Endring	Side 44, linje 9-29	<p>Nytt kap 8.7:</p> <p>Prinsipielt mener Venstre at tannhelsebehandling bør være offentlig finansiert på samme måte som annen helsebehandling. Det er historiske og økonomiske årsaker til at tannhelsebehandling og sykdommer i munnhulen er atskilt fra resten av helsevesenet.</p> <p>Tannbehandling er for mange svært dyrt. Venstre vil utvide den offentlige finansierte tannhelsebehandling, slik at flere grupper får dekket deler av utgifter til tannbehandling.</p> <p>Utsatte grupper skal i større grad enn i dag bli prioritert gjennom en offentlig refusjonsordning.</p> <p>Venstre vil ha en gradvis utvidelsen av refusjonsordninger som likestiller nødvendig tannbehandling med nødvendig helsehjelp. Utvidelse av refusjonsordninger skal gjøres i samarbeid med fagmiljøene slik at de bygger på ny kunnskap og forskningsresultat om tannbehandlingsbehov.</p> <p>Derfor vil Venstre;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Personer med alvorlig psykisk lidelse, kronikere og personer med rusproblemer får rett til offentlig finansiert tannhelsetjenester uavhengig av opphold på institusjon eller ytelser fra hjemmesykepleie. - Langtidssyke og uføre under pleie av pårørende 		<p>Det andre avsnittet i endringsforslaget "Tannbehandling er for mange...."</p> <p>anbefales tatt inn i stedet for opprinnelig tekst side 44, linje 14-17. Resten anbefales ikke.</p>	

				<p>likestilles med tilsvarende gruppe under offentlig omsorg når det gjelder rettigheter til tannbehandling i Den offentlige tannhelsetjenesten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Refusjon fra folketrygden utvides til pasienter med tannløse underkjever til implantatretinerte underkjeveproteser. - Refusjon fra folketrygden utvides til å inkludere rotbehandling av tenner uavhengig av årsak til tannskaden. - Refusjon fra folketrygden utvides til årlig undersøkelse og røntgen til ungdom fra 18 til 25 år. 			
413	Oslo Venstre	Strykning	Side 44, linje 11-12	~~Det er historiske og økonomiske årsaker til at tannhelsebehandling og sykdommer i munnhulen er atskilt fra resten av helsevesenet.~~		Anbefales	
414	Rogaland Venstre	Tillegg	Side 44, linje 29	Nytt strekpunkt: - Ha som langsiktig mål å innføre en offentlig finansiert tannhelseordning på lik linje med primærhelsetjenesten.		Anbefales ikke	
415	Vestfold Venstre	Tillegg	Side 44, linje 29	Nytt strekpunkt: - For studenter vil det offentlige dekke 50 % også for kostnader under 3000.	Med begrensede midler kan alminnelig tannvedlikehold nedprioriteres. Det er spesielt uheldig i unge år.	Anbefales ikke	
416	Akershus Venstre	Tillegg	Side 44, linje 31	Eldre må i langt større <u>grad få</u> mulighet til	Redaksjonelt: Det mangler «grad få» i setningen.	Anbefales	
417	Akershus Venstre	Tillegg	Side 44, linje 38	Nytt avsnitt: Kommunene bør sammen med f.eks Husbanken legge til rette for at eldre med boligformue kan ta med seg kapitalen over i omsorgsboliger. Dette vil kunne stimulere kommunene til økt satsing på omsorgsboliger der eldre vil klare seg selv lengre.	De fleste kommuner har en målsetting om at eldre skal kunne bo i egne hjem lengst mulig. Med dårlig kommuneøkonomi og en eldrebefolkning med stadig større formue, er det ikke mening i at kommunen skal stille kapital til rådighet for de som allerede har slik kapital. Dessuten er det en fordel med	Anbefales. Må sees i sammenheng med forslag nr. 419	

					lavere husleie for de som har kapital men lav inntekt.		
418	Nord-Trøndelag Venstre	Strykning	Side 45, linje 2-3	~~Bygge flere sykehjemsplasser og styrke fagkompetansen innen geriatri og rehabilitering.~~		Anbefales ikke	
419	Akershus Venstre	Tillegg	Side 45, linje 11	Nytt strekpunkt: - øke bruk av omsorgsboliger o. l. Ved å utnytte beboernes egen boligkapital.		Anbefales. Må sees i sammenheng med forslag nr. 417	
420	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 45, linje 11	Nytt strekpunkt: - Styrke og bedre tilbudet for den samiske befolkningen.	Spesielt demente går over til å snakke kun morsmålet og blir dermed ikke forstått.	Anbefales ikke	
421	Hordaland Venstre	Endring	Side 45, linje 12	Overskriften endres fra "Rusomsorg" til "Rusbehandling"	Viktig for å vise at vi anerkjenner rus som en sykdom, og etter rusreformen brukes ikke begrepet rusomsorg lenger! Dette gjelder også neste forslag	Anbefales	
422	Hordaland Venstre	Tillegg	side 45, linje 14	. Rusavhengighet må derfor primært møtes med <u>medisinske og</u> sosialfaglige virkemidler, ikke straff.		Anbefales ikke	
423	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 45, linje 15	Videre er Venstre åpen for å ta i bruk andre, nye behandlingsmetoder.	(redaksjonelt, setningen flyttes fra linje 30)	Anbefales ikke	
424	Oslo Venstre	Endring	Side 45, linje 17-35	Avsnittene endres til: Venstre ønsker at alle skal ha et verdig og trygt møte med det offentlige hjelpeapparatet, uavhengig av livssituasjon. Venstre ønsker et sterkere fokus på årsakene til avhengighet. Rusomsorgen skal ha som utgangspunkt at ingen rusavhengige er like og at ingen skal bli gitt opp. Det krever et spekter av ulike tiltak. Derfor må alle sider av rusomsorgen styrkes, inkludert rehabilitering og oppfølging av pårørende. Venstre mener det er viktig å sørge for gode lavterskeltilbud også for unge med rusavhengighet. Vi ønsker en styrking av medikamentfrie behandlingsformer, slik at tilbudet er tilstrekkelig.	Redaksjonelt	Anbefales ikke	

				Misbruk av alkohol er økende. Når forbruket av alkohol går opp, øker avhengigheten dobbelt så mye. Forbruk av alkohol har også en påvist sammenheng med kriminalitet og skade. Venstre ønsker derfor å opprettholde alkoholavgiftene			
425	Skodje Venstre	Tillegg	Side 45, linje 21	Alkoholen skal bort fra daglegvarehyllene.	Vi vil ikkje at born og unge skal eksponerast for alkohol gjennom daglegvarehyllene. Det er ikkje ei daglegvare. Det er og slik at dei som har problem med rus ikkje treng å møte denne vara når dei skal handle mjølk og brød. Fagfolk er no meir klare på at auka tilgjenge fører til auka bruk.	Anbefales ikke	
426	Troms Venstre, Oslo Venstre og Akershus Venstre	Strykning	Side 45, linje 22-23	~~Når gjennomsnittsförbruket av alkohol går opp, øker antall avhengighet dobbelt så mye"~~ Subsidiært: Når gjennomsnittsförbruket av alkohol går opp, øker antall avhengighet ~~dobbelt så mye~~ .	Ulogisk/upresist utsagn	Anbefales	
427	Hordaland Venstre	Endring	Side 45, Linje 23	Forbruk av ~~alkohol~~ <u>rusmidler generelt</u> henger også sammen med kriminalitet og skader.		Anbefales	
428	Oslo Venstre	Strykning	Side 45, linje 23-24	~~Forbruk av alkohol henger også sammen med kriminalitet og skader.~~		Anbefales ikke	
429	Hordaland Venstre	Tillegg og endring resten av avsnittet	Side 45, linje 24-26	~~Venstre mener det er viktig å sørge for gode lavterskeltilbud for ungdom med rusavhengighet. Samtidig må det eksistere tilstrekkelig med medikamentfrie behandlingstilbud.~~ Endres til: Venstre vil derfor styrke samarbeidet mellom Kriminalomsorgen og fengselshelsetjenesten for å starte og videreføre behandling av rusavhengighet i fengselet.	Avsnitt 1: For mange rusavhengige kan et fengselsopphold være en gyllen sjanse til å bli rusfrie, men da må det satses mer på slik behandling både i fengselet og særlig etterpå! Avsnitt 2: avsnittet er bygget ut	Anbefales ikke	

				Nytt avsnitt: Det er viktig å tilby behandling som er tilpasset den enkelte, bla arbeidstiltak, rusmiddelfrie langtidsplasser/kollektiv, og institusjoner som gir samtidig behandling av rus og psykisk lidelse. Venstre ønsker særlig å øke antall behandlingsplasser for unge mennesker under 25. Det må forskes på både effekt og kvalitet av behandlingen, og dokumentert kunnskap skal legges til grunn	med flere eksempler enn i programforslaget, samt særlig fokus på unge under 25 år og økt forskning på effekt og kvalitet. Litt for mye av dagens rusbehandling er basert kun på synsing og idealisme.		
430	Hordaland Venstre	Tillegg og endring	Side 45, linje 28-30	<p>Legemiddelassistert rusbehandling (LAR) har for rigide regler. Venstre vil myke opp systemet slik at sidemisbruk ikke automatisk fører til at du blir kastet ut av LAR. Videre er Venstre åpne for å ta i bruk andre, nye behandlingsmetoder.</p> <p>Venstre ønsker å styrke pasientrettighetene i all rusbehandling. Legemiddelassistert rehabilitering (LAR) har for rigide regler, og Venstre støtter derfor forslaget om oppmyking av disse. Videre må ventetiden reduseres til maksimum 3 mnd. Substitusjonsbehandling med opioider kan være livreddende behandling, og i akutte situasjoner er ventetid ikke akseptabelt. Behandlingen bør foregå på laveste effektive omsorgsnivå, f. eks fastlegen eller egne lavterskeltilbud/rusakuttlinikker i den enkelte kommune.</p>	Viktig å knytte rusbehandling til pasientrettigheter, her synes det mye overfor denne pasientgruppen. Setningen "Venstre støtter forslaget om oppmyking av disse" omfatter både dette med at sidemisbruk ikke automatisk skal føre til utkastelse, samtidig som det også omfatter andre gode forslag til oppmyking og mer fleksibilitet. Avsnittet foreslås for øvrig styrket ved å fokusere på redusert ventetid og behandling på lavest mulig omsorgsnivå.	Anbefales ikke	
431	Nord-Trøndelag Venstre	Strykning	Side 45, linje 28-29	Legemiddelassistert rusbehandling (LAR) har for rigide regler. Venstre vil myke opp systemet slik at sidemisbruk ikke automatisk fører til at du blir kastet ut av LAR.		Anbefales ikke	
432	Hordaland Venstre	Endring	Side 45, linje 43	- At flere rusmisbrukere <u>rusavhengige</u> blir dømt til behandling i stedet for fengsel når de begår kriminelle handlinger.	Ordet rusmisbruker er unødvendig stigmatiserende og fordømmende	Anbefales	
433	Venstres bystyre-	Tillegg	Side 45, linje 46	Nytt strekpunkt: - en ny opptrappingsplan som skal sikre ulike		Anbefales ikke	

	gruppe i Stavanger			differensierte botilbud til alle			
434	Ketil Kjenseth og Christin Guldal Madsen, Gjøvik Venstre	Tillegg	Side 45, linje 46	Nytt strekpunkt : - Gi Helsetilsynet adgang til å ilegge kommuner dagbøter eller stenge kommunale rustjenester ved påpekte mangler.	Helsetilsynet (/Fylkesmannen) gjennomfører i dag regelmessig tilsyn med kommunale tjenester, men mangler et større sett av virkemidler for å få kommunene til å følge pålegg når det avdekkes mangler. Fra Lov om helsetilsyn: § 5. Adgang til å gi pålegg Hvis virksomhet innen helsetjenesten drives på en måte som kan ha skadelige følger for pasienter eller andre eller på annen måte er uheldig eller uforsvarlig, kan Statens helsetilsyn gi pålegg om å rette på forholdene. Hva innebærer "pålegg om å rette på forholdene"?	Anbefales	
D2	Programkomiteen		Side 45, linje 47 – side 46, linje 4	Dissens nr. 2: Rusbehandling			
435	Hordaland Venstre	Endring	Side 45, linje 47	- At fastleger kan gi <u>iverksette</u> substitusjonsbehandling for sine pasienter, ~~uten å måtte søke hos NAV~~ og også ha ansvar for egne LAR-pasienter, gjerne i samarbeid med ruspoliklinikk eller lignende.		Anbefales ikke	
436	Buskerud Venstre	Endring/ Tillegg	Side 45, linje 48	- At fastleger kan gi substitusjonsbehandling for sine pasienter uten å måtte søke hos NAV-fylkeslegen Subsidiært: "NAV/fylkeslegen"	Fastleger søker fylkeslegen og ikke NAV ifb med substitusjonsbehandling	Anbefales ikke. Fastleger må søke via NAV.	
437	Nord-	Tillegg	Side 45,	Nytt punkt:		Anbefales ikke	

	Trøndelag Venstre		linje 49	- Det opprettes behandlingsplasser for rusavhengige etter samme modell som distriktpsikiatriske og distriktsmedisinske senter			
438	St.Hans-haugen Venstre og Oslo Venstre	Endring	Side 46, linje 1	Endre hele punktet til: "Fjerne aldersgrensen for legemiddelassistert rehabilitering (LAR)."		Anbefales ikke	
439	Hordaland Venstre og Akershus Venstre	Endring	Side 46, linje 1-2	- At aldersgrensen for legemiddelassistert rehabilitering (LAR) ~~senkes til 20 år fjernes, men~~ og <u>kriterier for inntak og utskrivning skal</u> vurderes individuelt.		Anbefales ikke	
440	Telemark Venstre	Strykning	Side 46, linje 1-2	~~At aldersgrensen for legemiddelassistert rehabilitering (LAR) senkes til 20 år, men vurderes individuelt~~		Anbefales ikke	
441	Hordaland Venstre	Endring/ tillegg	Side 46, linje 3	- Innføre et prøveprosjekt med heroinassistert behandling for de aller tyngste brukerne som ikke har hatt nytte av annen medikamentell behandling, <u>eller annen opiodsubstitusjon etter modell fra flere europeiske land. Dette kan være livreddende behandling for enkelte opiatavhengige.</u>		Anbefales ikke	
442	Akershus Venstre	Endring/ tillegg	Side 46, linje 3	- Innføre et prøveprosjekt med heroinassistert behandling for de aller tyngste brukerne som ikke har hatt nytte av annen medikamentell behandling, <u>der heroin inntas i nærvær av kvalifisert personell.</u>		Anbefales	
443	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 46, linje 5	Nye strekpunkter: - At urinprøver brukes som et frivillig hjelpemiddel for motiverte LAR-pasienter. - Legge til rette for økt kontakt med helsevesenet bla ved bruk av sprøyterom. - Åpne for å bruke behandlingstilbud i utlandet for å oppfylle kravene gitt i pasientrettighetene og behandlingsplass innen 6 måneder.		Andre og tredje strekpunkt anbefales, første strekpunkt anbefales ikke.	
444	Oslo Venstre	Tillegg	Side 46, linje 5	Nytt strekpunkt: - Sørge for at kommuner som ønsker å ha sprøyterom, fortsatt skal ha muligheten til det.		Anbefales	

445	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 46, linje 5	Nytt strekpunkt: - Opprette arenaer /treffpunkter der rusmisbrukerne kan møtes med tilbud om mat og samtaler.	Gi rusmisbrukerne et tilbud som gir følelse av menneskeverd – Jfr. Karasjok kirkas/kommunes tilbud til rusmisbrukerne.	Anbefales ikke	
446	Oslo Venstre	Tillegg	Side 46, linje 5	Nytt strekpunkt: - Venstre vil avløse de regionale nemndene med en nasjonal nemnd for abort mellom uke 12 og 16.		Anbefales ikke, og passer overhode ikke inn her. Bør vurderes dersom forslag nr. 449 under blir vedtatt.	
447	Skodje Venstre	Tillegg	Side 46, linje 8	Nytt pkt 8.10 Utviklingshemmede Satse på kompetanseheving innanfor fagområdet aldring og helse for utviklingshemma. Vidareutvikle tilbudet om verdig dagaktivisering.	Fagområdet har ikkje vore prioritert. Utviklingshemma eldest tidlegare og raksare enn ande og dei har oftast meir komplekse diagnosar. Dette skaper store utfordringar rundt i kommunene. Mange kommunar står i dag utan slik kompetanse. I kommunene er det stor skilnad på kva dagaktiviseringstilbod dei utviklingshemma får. Mange har kun arbeidsrelaterte tilbod og går på "arbeid" så lenge dei er i stand til dette, sjølv etter normal pensjonsalder på 67 år. Andre former for aktivitetar vil vere med å gi dei eit verdig og godt liv.	Anbefales ikke	
448	Akershus Venstre	Tillegg	Side 46, linje 8	Nytt Punkt 8.10 Funksjonshemmede. Venstre ønsker full og reell integrering av funksjonshemmede mennesker. Funksjonshemmede skal ikke oppleve at samfunnet er		Anbefales ikke	

				<p>funksjonshemmende. Dette gjelder helsebehov, utdanning, arbeid, bolig og sosialt liv. Unge funksjonshemmede vokser i realiteten ofte opp til et liv i uførhet og fattigdom. Venstre ønsker et raust og tilpasset arbeidsliv med deltakelse for alle, uansett funksjonsevne. Derfor vil Venstre at tiltak i individuell plan gjennomføres og evalueres årlig stimulere til økt bruk av personlig brukerstyrt assistent (PBA) tilpasset avlastning for foreldre til funksjonshemmede barn og unge</p> <p>bedre unge uføres levekår stimulere til koordinering av utredning og behandling</p>			
449	Haakon Riekeles, Anders Bergsaker og Julianne Ferskaug	Tillegg	Side 46, linje 8	<p>Nytt delkap. 8.10 Abort:</p> <p>Venstre mener at likhet for loven er det mest grunnleggende i en rettsstat. De regionale nemndene for abort følger svært forskjellige kriterier, dette fører til stor forskjellsbehandling av kvinner som ønsker å ta abort mellom uke 12 og 16. Venstre vil fjerne nemndordningen og innføre fri abort ut uke 16.</p>		Anbefales ikke	

Endringsforslag til kapittel 9: Fattigdom og levekår: Forslag nr. 450-472, side 92-98 (og side 47-49 i programutkastet)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
450	Nord-Trøndelag Venstre	Endring	Side 47, linje 9	"Fattigdom rammer enkeltmennesker – ofte <u>også</u> uventet og tilfeldig, og av sammensatte årsaker."		Anbefales ikke	
451	Oslo Venstre	Tillegg	Side 47, linje 27	For å få endret livssituasjon er det mange som trenger sammensatt hjelp, i større eller mindre grad. Venstre vil øke bruken av individuelle planer, og sørge for at disse er forpliktene for alle parter: Stat, kommune, helsevesen og den enkelte borger.		Anbefales ikke	
452	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 47, linje 31	Se punkt 10.3 Barnetrygd og kontantstøtte.		Anbefales	
453	Rogaland Venstre	Endring	Side 47-48, linje 34-2	Venstre har ein visjon om ei gjennomgripande velferdsreform med borgarløn som garantert minsteinntekt til alle norske statsborgarar over 18 år. Borgarløna skal vere på 2 G og skal reknast som skattbar inntekt, og eventuell kommunal bustøtte kjem i tillegg. Derfor vil Venstre: - Innføre ei garantert minsteinntekt (borgarløn) til alle norske statsborgarar over 18 år. - At borgarløn må bli samkøyrte med dei standardiserte ytingane frå folketrygda. - At borgarløna skal finansierast av staten, og at den må bli sett i samheng med reduserte kommunale utgifter til økonomisk sosialhjelp. - At borgarløna i første omgang kan bli innført til langtidsmottakarar av sosialhjelp. - Heve fritaket for eigenandel på helsetenester til barn til 16 år.		Anbefales ikke	
454	Nord-Trøndelag Venstre	Endring	Side 47, linje 41	Borgerlønnen er en garantert minsteinntekt på ~~2~~ <u>2,5G</u> .	2G endres til 2,5G	Anbefales ikke	

455	Nord-Trøndelag Venstre	Strykning	Side 47, linje 41	Borgerlønnen er en garantert minsteinntekt på 2 G. Eventuell bostøtte gis ~~av kommunen~~ i tillegg.”		Anbefales ikke	
456	Hordaland Venstre	Endring	Side 47, linje 42	Mottakerne av borgerlønn skal ha <u>tilbys</u> en individuell plan for å sikre den enkelte en bedre og mer stabil tilværelse.	(Samt tilsvarende endring side 48 linje 1, se under)	Anbefales ikke. Se også forslag nr. 458	
457	Hordaland Venstre	Endring	Side 47, linje 46	- Innføre borgerlønn til langtidsmottakere av sosialhjelp, <u>og andre uten inntekt.</u>		Anbefales ikke	
458	Hordaland Venstre	Endring,	Side 48, Linje 1	- At det skal ~~utarbeides~~ <u>være tilbud om</u> en individuell plan for mottakere av borgerlønn.		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 456	
459	Oslo Venstre	Endring	Side 48, linje 10	Fjerne anførselstegn rundt ordet "vanskeligstilte."	Dette kan gi motsatt signal av det som antas å være intensjonen med tegnsettingen. Det er dessuten ikke godt språk.	Anbefales	
460	Akershus Venstre	Strykning	Side 48, linje 12-13 og 18-19	~~Vi ønsker at midlene og kompetansen som Husbanken besitter kommer nærmere brukerne. Venstre mener derfor at Husbanken bør omorganiseres og virkemidlene overføres til kommunene. Venstre vil på den måten gi kommunene ansvar og virkemidler for en kommunal boligpolitikk. Og: - Overføre Husbankens boligsosiale, bygnings- og miljømessige virkemidler til kommunene. Flere boliger for vanskeligstilte blir en sentral del av dette ansvaret.~~	Dette forslaget fører bare til mer administrasjon. Kommunene står i dag for tildelingen av startlån. Bankkompetanse og bankkapasitet kan ikke spres til kommunene. Det blir ikke enklere Norge av det.	Anbefales ikke	
461	Akershus Venstre	Strykning	Side 48, linje 20-21	~~Fusjonere "bank"-delen av Husbanken med en annen offentlig bank, for eksempel Kommunalbanken AS.~~	Kanskje har Husbanken utspilt sin rolle som boligbank for folk. Her bør man likevel tenke seg litt om før det bare blir en bank igjen som betjener kommunene. Selv om staten er hovedaksjonær i Kommunalbanken, er det betenkelig med en slik "monopolsituasjon".	Anbefales ikke	
462	Oslo Venstre	Strykning	Side 48, linje 20-	Fjerne anførselstegn: - Fusjonere "bank"-delen av Husbanken med en annen	Redaksjonelt	Anbefales	

			22	offentlig bank, for eksempel Kommunalbanken AS. - Innføre en norsk modell for "hjemkjøp", hvor leid...			
463	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 48, linje 27	Nytt strekpunkt: - innføre rett til fradrag for tap og skattlegging av gevinst ved salg av egen bolig på lik linje med andre investeringer, for å dempe konsekvensene for de som taper stort i boligmarkedet		Anbefales ikke	
464	Norges Unge Venstre, Haakon Riekeles og Anders Bergsaker	Tillegg	Side 48, linje 47	Venstre mener da at arbeidstagere må ta en del av kostnadene ved langsiktig sykefravær i bytte mot at staten tar mer av kostnadene ved kortsiktig sykefravær. Innføring av karenisdager må også vurderes		Anbefales ikke	
465	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 48, linje 48	Langvarig sykdom skal ikke straffes økonomisk. Rehabiliteringspenger skal være på samme nivå som sykepenger.		Anbefales ikke	
466	Akershus Venstre	Strykning	Side 49, linje 2	Stat og kommune må legge bedre til rette for at alle som vil og kan jobbe heltid....	Redaksjonelt (stryke "at")	Anbefales ikke	
467	Oslo Unge Venstre og Siri Engesæth	Tillegg	Side 49, linje 5	Venstre vil fjerne arbeidsgiveravgiften for alle over 65 år for å stimulere arbeidsgivere til å beholde og ansette eldre arbeidstagere.		Anbefales ikke. Er prøvd uten effekt. Se også forslag nr. 468	
468	Haakon Riekeles og Anders Bergsaker	Endring	Side 49, linje 27-29	~~Legge til rette for at kommuner og frivillige organisasjoner kan ansette pensjonister som står utenfor arbeidslivet til lettere omsorgsoppgaver. Halvering eller fjerning av arbeidsgiveravgiften bør vurderes for å få dette til.~~ Endres til: - Fjerne arbeidsgiveravgiften for personer over 65 år for å legge til rette for høyere arbeidsdeltagelse.		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 467	
469	Troms Venstre	Tillegg	Side 49, linje 31	Nytt strekpunkt: - Innføre en mentorordning i arbeidslivet for høytutdannede innvandrere og arbeidstakere med spesielle behov på vei ut i arbeidslivet.	Fjerne hindringer for mer sysselsetting	Anbefales ikke. Bør i så fall stå på side 56, linje 7.	
470	Østfold	Endring	Side 49,	Nytt underkapittel 9.4 Verneplikt og	En slik ordning vil sikre at	Anbefales ikke	

	Venstre		linje 34	<p>samfunnstjenesteplikt – en styrking av dagens vernepliktsordning</p> <p>Foruten å sikre forsvaret tilgang på personell, har verneplikten sørget for at befolkningen som helhet føler et eierskap for forsvaret. Også andre samfunnsområder er tjent med et liknende eierskap basert på tilpassede prinsipper. Venstre ønsker derfor å innføre 18 måneder obligatorisk samfunnstjenesteplikt hvorav de første 12 månedene avvikles sammenhengende. Denne primæropplæringen deles i en felles orienterende del med undervisning og en praksisperiode. Primæropplæringen skal omfatte emner knyttet til fellesskapets funksjoner som helsevesen, eldreomsorg, miljøvern, ungdomsarbeid, militærvesen, flyktningsmottak, katastrofeberedskap, demokrati, internasjonalt fredsarbeid og liknende. Hver deltaker blir så tildelt en praksisplass innen ett av områdene som inngår i ordningen. Personellet blir fordelt på de forskjellige områdene basert på behovet innen hvert område, deltakernes ønsker og ønsker fra de aktuelle etatene.</p> <p>Samfunnstjenesten skal være obligatorisk og skal gjennomføres av alle myndige personer før fylte 30 år. Samfunnstjenesten gjøres obligatorisk ved tildeling av statsborgerskap, og må sees i sammenheng med borgerlønn (se kap 9.1.1).</p> <p>Foruten å erstatte verneplikten og sikre allmenn deltakelse, vil en slik ordning øke borgernes bevissthet om vitale samfunnsfunksjoner og hva som kreves for at disse skal fungere. Den gir også muligheter for individuell tilpasning slik at alle kan og skal delta uavhengig av kjønn eller sosial bakgrunn. Den gir også gode muligheter for å fange opp mennesker som ellers har lett for å falle utenfor det alminnelige fellesskapet.</p>	<p>befolkningen får kunnskap om og kan føle eierskap til vesentlige samfunnskritiske funksjoner. Denne brede forankringen bygger om under ideen om et sosialliberalt kunnskapssamfunn. Her får alle mulighet til å bidra der man passer. Den vil også fungere inkluderende for mange av dem som ellers faller utenfor.</p>		
--	---------	--	----------	--	--	--	--

				<p>For eksempel vil de mange som trygdes i ung alder, vesentlig på grunn av manglende jobbtilbud, på denne måten få yrkeserfaring og dermed oppleve den samme følelsen av å bidra som ellers er forbeholdt det heldige flertallet blant oss.”</p> <p>Nytt strekpunkt: - Innføre obligatorisk samfunnstjeneste som også omfatter andre samfunnsoppgaver innen beredskap, helse, miljø og fredsarbeid</p>			
471	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 49, linje 34	<p>Nytt underkapittel: 9.4 Papirløse innvandrere må sikres nødvendig helsehjelp</p> <p>Flere tusen mennesker lever papirløst og ulovlig i dagens Norge. Disse menneskene må sikres samme rett på medisinsk behandling som den øvrige befolkning. Dagens lovverk gir helsevesenet plikt til å gi akutt livreddende hjelp til alle som henvender seg, men mange alvorlige og potensielt livstruende sykdommer kommer ikke innunder retten til akutt nødhjelp. Også mindre infeksjoner, svangerskap etc kan utvikle seg til alvorlige komplikasjoner dersom det ikke gis mulighet til medisinsk tilsyn og oppfølging ved behov.</p> <p>Derfor vil Venstre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At lovverket endres slik at papirløse innvandrere har rett på nødvendig helsehjelp, også når tilstanden ikke er akutt livstruende. - At frivillige organisasjoner som Kirkens bymisjon og Røde Kors må få tilskudd til drift av lavterskel helsetilbud for utsatte grupper i de store byene. Slike tilbud må sikres tilstrekkelige midler til at helsearbeidere som bidrar også kan få lønn for innsatsen. - At anonym helsehjelp må være en mulighet ved at bl.a. journalsystemer og trygderefusjoner sikres mot 	<p>Dette er en forkortet versjon av uttalelse vedtatt av Landsstyret våren-08. Det står også en setning om dette på linje 39 side 54. Vi synes imidlertid at dette er så viktig at det bør ha et eget underkapittel i helsekapittelet. Og dessuten er Venstre omtrent alene om å være opptatt av denne gruppen.</p>	Anbefales ikke	

				<p>innsyn fra innvandringsmyndighetene, og det må være mulig å oppnå forsvarlig helsehjelp uten å ha et personnummer.</p> <p>- Sikre helsepersonell rett til å kunne yte relevant helsehjelp til papirløse innvandrere uten å risikere rettslig etterspill.</p>			
472	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 49, linje 34	<p>Nytt underkapittel: 9.5 Prostitusjon.</p> <p>Venstre er imot dagens lov, som kriminaliserer sexkjøp. Prostitusjonsaktiviteten i Norge bør reduseres og forebygges, men ikke ved hjelp av straffeloven. Vårt samfunn må legge til rette for at folk som er i sexindustrien, får reelle muligheter til å komme seg ut av denne situasjonen. Dersom personer havner i et prostitusjonsmiljø, bør dette utløse en attføringspakke, der man får utbetalt en stønad, såfremt man gjennomfører et attføringsløp, feks i form av utdanning. Det bør ikke stilles betingelser om at man skal slutte å selge sex.</p>		Anbefales ikke	

Endringsforslag til kapittel 10: Barn og familie: Forslag nr. 473-503, side 99-106 (og side 50-52 i programutkastet)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
473	Nordland Venstre	Tillegg	Side 50, linje 10	<p>Nytt tillegg 10.1.0 Fødselsomsorg:</p> <p>Det er nødvendig å sikre et desentralisert og differensiert fødetilbud, som sikrer kvinner i hele landet trygghet for god fødselshjelp. Det må sikres tilstrekkelige ressurser og kompetanse på alle nivå i fødselsomsorgen, slik at fødselshjelpen holder god kvalitet i alle ledd.</p> <p>Derfor vil Venstre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etablere et helhetlig tilbud gjennom svangerskapet, fødsel og barseltid, for å gi større grad av trygghet for den gravide og hennes familie. Bl.a. styrket oppfølging i barseltiden etter hjemkomst. - Utvikle et nasjonalt program med mulighet for fagutvikling av jordmødre i kommunene. 	Mener det er viktig at Venstre er tydelig i debatten om fødselsomsorg og jordmortjeneste som nå pågår.	Anbefales ikke	
474	Akershus Venstre	Endring	Side 50, linje 21	<p>~~At permisjonsandelen forbeholdt mor og far skal være like store, minimum 5 av 15 måneder hver.~~</p> <p>Endres til:</p> <p>- "At permisjonsandelen forbeholdt hhv mor og far skal være minst 5 måneder hver, av totalt 15."</p>	Redaksjonelt	Anbefales	
475	Hordaland Venstre	Strykning	Side 50, linje 26	<p>~~Innføre en tidsavgrenset ordning for studenter som har fullført lavere eller høyere grad, men som ikke har opptjent rett til foreldrepenger.~~</p>		Anbefales ikke	
476	St.Hans-haugen Venstre og Oslo Venstre	Endring	Side 50, linje 29	Endre overskriften fra "Barnehage" til: "Barnehage og barnepark" .		Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 478	
477	Akershus Venstre	Endring	Side 50, linje 30-39	Avsnittene endres til: Venstres mål for barnehagepolitikken er full barnehagedekning sammen med valgfrihet i tilbudet og kvalitet. Med kvalitet mener Venstre at barnehagen		Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 480	

			<p>skal ha tilstrekkelige ressurser til å kunne utøve sitt samfunnsmandat etter gjeldende lover, rammeplan og forskrifter. Kommunene skal påse at lovverket følges og ikke tolkes bort fra barnas beste. Innenfor disse rammebetingelser, skal eiere og foreldre gis tillitt og frihet til å organisere tilbudet til barnas beste. Barnehageprisene bør avgjøres lokalt, og offentlige og private barnehager bør likebehandles med hensyn til offentlige tilskudd.</p> <p>Barnehagen er et pedagogisk tilbud som del av vårt utdanningssystem og livslange læring. Barnehagen skal bygge videre på barns medfødte nysgjerrighet, lære- og skaperglede etter barnets interesser. Barnehagen skal ikke være skole, men en lærende institusjon og verdifull samarbeidspartner med hjemmet og instanser i kommunen.</p> <p>Barnehagen skal forebygge lærevansker, helse og sosiale problem, mobbing, og ekskludering av minoritetsgrupper. Barnehagen skal virke stimulerende og forebyggende slik at skolen i økt grad konsentreres mot kunnskapsformidling. Venstre mener dette vil virke samfunnsbesparende. I stortingsperioden vil Venstre vektlegge en videreutvikling av kvaliteten i barnehagene og sikre tilstrekkelig mange kvalifiserte pedagoger etter dagens forskrift om pedagogisk bemanning.</p> <p>Barnehagen skal gi trygghet, læring, lek, omsorg, glede, og opplevelser, samt bygge på enkeltmenneskes rett og frihet til medbestemmelse. Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling etter humanistiske og demokratiske verdier: Personlig frihet med ansvar for fellesskapet og hverandre. Barnehagen skal bygge på menneskers medfødte skaperevne, kreativitet og ansvarsfølelse. Venstre tror at</p>			
--	--	--	--	--	--	--

				mennesker som gis frihet er best i stand til å ta ansvar for seg selv, sine medmennesker og livsgrunnlaget til våre etterkommere. Som en av de første institusjoner mennesker møter i samfunnet, skal barnehagen spille en viktig rolle i lavutslipps-, kunnskaps- og velferdssamfunnet Venstre arbeider for.			
478	St.Hans- haugen Venstre og Oslo Venstre	Endring	Side 50, linje 47	~~— Ha full barnehagedekning.~~ Endres til: - Sørge for tilbud om barnehage- eller barneparkplass til alle som ønsker det.		Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 476	
479	Nord- Trøndelag Venstre og Oslo Venstre	Endring	Side 51, linje 2	- ~~Arbeide for økt likebehandling av offentlige og private barnehager.~~ Endres til: - Ha likebehandling av private og offentlige barnehager Alternativt: - Arbeide for full likebehandling av offentlige og private barnehager.		Anbefales ikke	
480	Akershus Venstre	Tillegg	Side 51, linje 5	Nye strekpunkter: - Ha kvalitet fremfor makspris. - Sørge for kvalifiserte og tiltrekkelig mange pedagoger. - Sørge for tilstrekkelige rammebetingelser. - Fremme valgmulighet og styrke sunn konkurranse - Arbeide for gode barnehager med rom for å skape humanistiske og demokratiske verdier. - Styrke samarbeid mellom barnehage, hjem, skole, helsetjenester og barnevern.		Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 477	
481	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Tillegg	Side 51, linje 6	Nytt delkap foreslås, og skal lyde som følger: 10.1.3 Skolefritidsordning (SFO) Venstre vil understreke at skolefritidsordningen (SFO) er et kommunalt og ikke statlig ansvar. SFO er således et lokalt utformet frivillig velferdstilbud. Den enkelte kommune bør likevel ha en rammeplan for SFO med konkrete krav til innhold og kvalitet. Det er et mål at	SFO er ikke omtalt i utkastet, og selv om det er et kommunalt ansvar bør det adresseres også i et stortingsprogram.	Anbefales	

				<p>SFO integreres bedre i forhold til den enkelte skoles helhetlige plan, og at skolens rektor har det overordnede ansvaret for pedagogisk samordning med SFO. SFO-lederen skal ha pedagogisk bakgrunn.</p> <p>Derfor vil Venstre: - Sikre at SFO fortsetter som et frivillig kommunalt tilbud. - Legge til rette for at den enkelte kommune utarbeider en egen rammeplan for SFO.”</p>			
482	Norges Unge Venstre, Haakon Riekeles og Anders Bergsaker	Endring	Side 51, linje 11-12	<p>~~Venstre vil opprettholde kontantstøtten, men vil se om det er hensiktsmessig å samordne ytelsen med barnetrygden.~~</p> <p>Endres til: ”Venstre vil fjerne kontantstøtten. Den har visst seg å ha særdeles negativ effekt på integrering i arbeidslivet for kvinner med to-kulturell bakgrunn. Det er heller ikke en offentlig oppgave å betale innbyggere for ikke å velge å benytte et offentlig tilbud.”</p>		Anbefales ikke	
483	Akershus Venstre	Endring	Side 51, linje 11-12	<p>~~Venstre vil opprettholde kontantstøtten, men vil se om det er hensiktsmessig å samordne ytelsen med barnetrygden.~~</p> <p>Endres til: ”Venstre vil opprettholde kontantstøtten, men forkorte kontantstøtteperioden til å gjelde inntil barnet er 2 år.”</p>		Anbefales ikke	
484	Vestfold Venstre	Strykning	Side 51, linje 21-24	<p>~~Der som konflikter om barnefordeling likevel ender i retten må dommeren med dagens system bestemme at barnet skal bo fast hos en av foreldrene. I de fleste tilfeller vil det være mest hensiktsmessig. Venstre mener likevel at det ikke kan utelukkes situasjoner der delt bosted vil være best for barnet.~~</p> <p>Ordet ”derfor” går ut av linje 24 (redaksjonelt)</p>	Her ble det mye ”ja, takk begge deler”.	Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 485	
485	Vestfold Venstre	Endring	Side 51, linje 34	<p>~~Gi domstolene mulighet til å kunne idømme delt bosted når det vil være til barnets beste.~~</p>	Som en konsekvens av ovenstående tekst.	Anbefales ikke. Henger sammen	

				Endres til: Domstolene bør stå fritt til å velge den samværløsning som dommeren mener er til barnets beste.		med forslag nr. 484	
487	Nord-Trøndelag Venstre	Strykning	Side 51, linje 34 og 35	~~- Gi domstolene mulighet til å kunne idømme delt bosted når det vil være til barnets beste.~~		Anbefales ikke	
486	Nord-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 51, linje 34	Utvide barnevernets mandat til også å gjelde ivaretaking av "Loven om barn og foreldre."		Anbefales ikke	
488	Hordaland Venstre og Skodje Venstre	Strykning	Side 51, linje 36	~~–At systematisk samværs sabotasje skal være straffbart.~~	Skodje Venstre: Når mor og far har problem med utøving av samversrett, vil dette vere ei konflikt som er traumatisk for borna. Dette vil verte verre dersom det vert knytta til straff.	Anbefales ikke	
489	Oslo Venstre	Tillegg	Side 51, linje 37	Nytt strekpunkt: - Gjøre offentlige ytelser til foreldre med separat bosted uavhengig av hvor barnet er folkeregistrert. Ytelsene bør deles etter samvær, slik at den som ikke har barnet folkeregistrert hos seg ikke blir økonomisk lidende		Anbefales ikke	
490	Hordaland Venstre	Endring	Side 51, linje 39	~~Barnevernet skal sikre at alle barn får like muligheter og er viktig for å motvirke fattigdom hos barn.~~ Endres til: Barnevernet skal sikre at ingen barn får ødelagt sin oppvekst pga at foreldre ikke makter sin omsorgsoppgave		Anbefales	
491	Hordaland Venstre	Endring	Side 51, linje 40-41	~~Venstre ønsker et mer fleksibelt regelverk som gjør det mulig å tilrettelegge for flere typer hjelpetiltak på et tidligere tidspunkt.~~ Endres til: Barnevernsloven må gjøres til en rettighetslov slik at barnets interesser sikres hovedfokus, i tråd med FNs barnekonvensjon. Barnevernet må arbeide mer forebyggende og komme inn så tidlig som mulig når	At barnevernsloven må gjøres til en rettighetslov er en kampsak for oss fordi retten til barnevern må være like viktig som f.eks pasientrettigheter og retten til skole etc. Venstre kan godt være skeptisk til rettighetslover, men når vi først har dem bør i alle fall	Anbefales ikke	

				hjelpetiltak er nødvendige.	de aller mest sårbare gruppene ha sin rettighetslov. Dette passer også bra sammen med forslaget om å lovfeste retten til ettervern.		
492	Hordaland Venstre	Endring	Side 52, linje 11-13	~~Venstre vil sikre at barn ikke opplever usikkerhet som følge av at private institusjoner trues av nedleggelse av prinsipielle grunner.~~ Endres til: Barn og unges behov for trygghet og kontinuitet i behandlingen må sikres ved omstillinger eller avvikling av barneverninstitusjoner.		Anbefales ikke	
493	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 52, linje 14	Barn som er i kontakt med barnevernstjenester har vanskeligere tilgang på nødvendig psykisk helsehjelp enn andre barn. Dette skyldes bl.a at Barne- og ungdomspsykiatrien kan avvise saker hvor barnets omsorgssituasjon ikke er avklart. Det betyr at barnevernet i praksis overtar helsetjenestens oppgaver, ofte uten adekvat kompetanse. Venstre vil foreslå de nødvendige lovendringer for å forandre denne uholdbare situasjonen.		Anbefales	
494	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 52, linje 14	Familieråd må tas mer i bruk i barnevernet i kommunene. Dette er en beslutningsmodell hvor storfamilien og nettverket rundt barnet/ungdommen tas i bruk som en ressurs i barnevernssaker.	Noen kommuner har tatt dette i bruk, men hittil alt for få, det går for seint.	Anbefales	
495	Hordaland Venstre	Endring	Side 52, linje 27-28	~~- Sikre at private og ideelle institusjoner skal ha en reell mulighet til å utfordre offentlige tilbud på pris og kvalitet.~~ Endres til: Sikre at ideelle institusjoner fortsatt skal være en viktig aktør og tjenesteyter innen barnevernet.		Anbefales ikke	
496	Venstres bystyre-gruppe i Stavanger	Tillegg	Side 52, linje 29	Nytt strekpunkt: - det skal sikres tilstrekkelig med institusjonsplasser		Anbefales ikke	
497	Venstres bystyre-	Tillegg	Side 52, linje 29	Nytt strekpunkt: - opprette styrer for de regionale barne- ungdoms og		Anbefales ikke	

	gruppe i Stavanger			familieetatene med folkevalgt representasjon			
498	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 52, linje 29	Nye strekpunkt: - Fjerne asylsuvereniteten i BUP systemet - Lovregulere samarbeidet mellom helseforetakene og barnevernet.		Anbefales ikke	
499	Ketil Kjenseth og Christin Guldal Madsen, Gjøvik Venstre	Tillegg	Side 52, linje 29	Nytt strekpunkt: - Gi Helsetilsynet adgang til å ilegge kommuner dagbøter eller stenge kommunale og statlige barnevernstjenester ved påpekte mangler.	Helsetilsynet (/Fylkesmannen) gjennomfører i dag regelmessig tilsyn med kommunale tjenester, men mangler (eller tar ikke i bruk?) et større sett av virkemidler for å få kommunene til å følge pålegg når det avdekkes mangler. Fra Lov om helsetilsyn: § 5. Adgang til å gi pålegg Hvis virksomhet innen helsetjenesten drives på en måte som kan ha skadelige følger for pasienter eller andre eller på annen måte er uheldig eller uforsvarlig, kan Statens helsetilsyn gi pålegg om å rette på forholdene.	Anbefales	
500	Finmark Venstre	Tillegg	Side 52, linje 29	Nytt strekpunkt : - Sikre samiske barns rettigheter med tanke på deres kulturelle bakgrunn og de tradisjonelle former for løsninger på barnevernsaker.	Familebåndene er sterke i det samiske samfunnet. Foreldre som ikke er skikket til å ta vare barnet sitt, forblir i nær familie. Jfr. barnevernssak i Karasjok kommune	Anbefales ikke	
501	Oslo Venstre	Strykning	Side 52, linje 31	~~Det er ikke en menneskerett å få egne barn, men barn har rett til foreldre.~~	Denne setningen er blitt en utvannet floskel som "alle" bruker. Det eneste man oppnår med denne setningen er å trække på ufrivillig barnløse.	Anbefales	

502	Møre og Romsdal Venstre	Strykning	Side 52, linje 38	~~— At prosessen for å bli godkjent som adopsjonsforelder maksimalt må ta 9 måneder.~~		Anbefales ikke	
503	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 52, linje 41	Nytt strekpunkt: - At det prioriteres å øke adopsjonsstøtten framfor støtte til kunstig befruktning		Anbefales ikke	

Endringsforslag til kapittel 11: Innvandring og integrering: Forslag nr. 504-519, side 107-109 (og side 53-56 i programutkastet), samt dissens nr. 3 (om fri innvandring)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
504	Oslo Venstre	Endring	Side 53, linje 6	~~Det norske folk~~ Vi må være åpne for nye impulser og det som oppfattes som annerledes, samtidig som de som kommer til landet selv må ville integreres i samfunnet og ha respekt for norske lover.		Anbefales	
D3	Programkomiteen		Side 53, linje 9	Dissens nr. 3: Langsiktig mål om fri innvandring.			
505	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 53, linje 39	Retur til hjemland er ikke et reelt alternativ for alle ofre for menneskehandel. Det må skapes et mer fleksibelt regelverk, som gir offer for menneskehandel mulighet til å skaffe seg ordinært arbeid og/eller utdanning i Norge		Anbefales ikke	
506	Norges Unge Venstre og Oslo Venstre	Tillegg	Side 53, linje 46	Nytt strekpunkt: - Uretturnerbare og langsiktig asylsøkere skal ha rett til norskopplæring.		Anbefales ikke	
507	Rogaland Venstre	Tillegg	Side 53, linje 47	Nytt strekpunkt: - Være pådriver for innvandrerkvinner sine rettigheter og integrering i samfunnet.		Anbefales ikke	
508	Akershus Venstre	Tillegg	Side 54, linje 8	Nytt strekpunkt: - At asylsøkere må gis mulighet til å arbeide mens søknaden behandles.		Anbefales ikke	
509	Akershus Venstre	Tillegg	Side 54, linje 8	Nytt strekpunkt: - At asylsøkere kan "skifte kø" fra søknad om asyl til søknad om opphold på grunnlag av arbeid.		Anbefales ikke	
510	Venstres bystyregruppe i Stavanger	Endring	Side 54, linje 9	«Familieinnvandring» endres til «Familiegjenforening»	Ordet som brukes bør være det korrekte begrepet som også brukes i avsnittet under.	Anbefales ikke	
511	Haakon Riekeles og	Strykning	Side 54, linje 19-	~~Innføre et anonymt vitneprov i intervju med utlendingsmyndighetene om familiegjenforening.~~		Anbefales ikke	

	Anders Bergsaker		20				
512	Hordaland Venstre	Endring	Side 54, linje 26	Overskriften endres fra "Ulovlige innvandrere" til "Papirløse innvandrere"		Anbefales ikke (men se forslag 513 som anbefales)	
513	Akershus Venstre og Oslo Venstre	Endring	Side 54, linje 26	Overskriften endres fra "Ulovlige innvandrere" til «Mennesker med ulovlig opphold i Norge»		Anbefales	
514	Akershus Venstre	Tillegg	Side 54, linje 41	Nytt strekpunkt: -At ikke-returnerbare asylsøkere gis mulighet til å arbeide.		Anbefales ikke (omfattes av teksten om oppholdsgrunnlag. Kan evt gjøres om til strekpunkt).	
515	Oslo Venstre	Tillegg	Side 54, linje 45	Venstre vil på denne bakgrunn modernisere arbeidsinnvandringsreglene, <u>og på sikt innføre fri arbeidsinnvandring.</u>		Anbefales ikke	
516	Norges Unge Venstre og Oslo Venstre	Tillegg	Side 54, linje 45	Venstre vil at alle som har arbeid i Norge automatisk skal få opphold.		Anbefales ikke	
517	Norges Unge Venstre og Oslo Venstre	Tillegg	Side 55, linje 11	- Gi alle utenlandske studenter som har gjennomført høyere utdanning i Norge seks måneders opphold etter endte studier med sikte på å finne arbeid i Norge, <u>og permanent opphold hvis man får arbeid.</u>		Anbefales ikke (det er mulighet for det i dag)	
518	Oslo Venstre	Strykning	Side 56, linje 3-4	~~Innføre forsøk med anonyme søknader i offentlig sektor. Ved å anonymisere søknaden før den som skal ansette ser den, vil kun kvalifikasjonene komme fram av søknaden.~~		Anbefales ikke	
519	Rogaland Venstre	Tillegg	Side 56, linje 7	Nytt strekpunkt: -stille krav ved offentlig anbud til private bedrifter om		Anbefales ikke	

				rekruttering av innvandrere			
--	--	--	--	-----------------------------	--	--	--

Endringsforslag til kapittel 12: Justis: Forslag nr. 520-534, side 110-113 (og side 57-59 i programutkastet)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
520	Nord-Trøndelag Venstre	Endring	Side 57, linje 26	- Styrke SLT (Samordning av Lokalt kriminalitetsforebyggende Tiltak). Endres til: - Styrke samarbeidstiltak mellom politiet og kommunen, som politiråd og SLT.		Anbefales	
521	Rogaland Venstre	Tillegg	Side 57, linje 36	Venstre er positive til at lekfolk deltar ved avgjørelse av straffesaker, men vi ønsker en helhetlig gjennomgang av på hvilken måte disse involveres.		Anbefales ikke	
522	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 57, linje 36	Venstre mener at det ikke tilfredsstillende grunnleggende krav til rettsikkerhet at man kan bli dømt til straff i andre instans uten begrunnelse. Venstre vil derfor styrke dagens juryordning ved at det innføres skriftlig begrunnelse ved domsavsigelse. Rettsapparatet må tilføres tilstrekkelig med ressurser for å sikre dette.		Anbefales	
523	Rogaland Venstre	Tillegg	Side 57, linje 36	Venstre mener det ikke tilfredsstillende grunnleggende krav til rettsikkerhet at man kan bli dømt til straff uten begrunnelse. Venstre vil derfor endre dagens juryordning som ikke gir den garanti for saklighet og etterprøvnbarhet som ligger i et begrunnelseskrav.		Anbefales ikke. Se forslag nr. 522 som anbefales	
524	Akershus Venstre	Tillegg	Side 58, linje 15	Nytt strekpunkt: -Sørge for nok utdannet bemanning.		Anbefales ikke	
525	Oslo Venstre	Tillegg	Side 58, linje 24	For å bedre kommunikasjon, øke tillit og skape større nærhet mellom politi og publikum, vil Venstre øke antall uniformerte politipatruljer til fots.		Anbefales , men med ordbruken "aktiv uniformert utetjeneste" i stedet for "uniformerte politipatruljer til fots". Henger sammen med forslag nr.	

						526	
526	Oslo Venstre	Tillegg	Side 58, linje 33	Nytt strekpunkt: - Øke antall fotpatruljer		Anbefales , men skrives om til: "- Øker bevilningene til aktiv uniformert utetjeneste." Henger sammen med forslag nr. 525	
527	Hordaland Venstre	Strykning	Side 59, linje 11-12	~~Innføre meldeplikt for de samme som i dag har en plikt til å avverge kjønnslemlestelse.~~	Helsepersonell har i dag meldeplikt hvis det kan bidra til å hindre alvorlig kriminalitet, men dersom man innfører en slik generell meldeplikt kan det bli bidra til at foreldre ikke tørr å ta et omskjært barn med til lege f.eks ved infeksjon i såret etter inngrepet. Det kan være livsfarlig for barnet!	Anbefales ikke	
528	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 59, linje 13	Nytt delkap i kap 12 - feks mellom dagens 12.4. og 12.5: Venstre er imot dagens lov, som kriminaliserer sexkjøp. Prostitusjonsaktiviteten i Norge bør reduseres og forebygges, men ikke ved hjelp av generell kriminalisering		Anbefales ikke	
529	Rogaland Venstre	Tillegg	Side 59, linje 32,	Nye strekpunkt: - Ha økt satsing for å stoppe hallikvirksomhet. - Styrke tiltak for kvinner i prostitusjonsmiljøene. - Bekjempe handel med kvinner og barn.		Anbefales ikke	
530	Oslo Venstre	Tillegg	Side 59, linje 40	Nytt strekpunkt: - Overføre ansvaret for selskapslovgivningen fra Justisdepartementet og regnskapslovgivningen fra Finansdepartementet til Nærings- og handelsdepartementet.		Anbefales ikke	

531	Rogaland Venstre	Tillegg	Side 59, linje 40	Dersom den ene part i en barnefordeling/samværsak mottar fri rettshjelp ønsker Venstre at innteksgrensen for fri rettshjelp for den annen part skal økes. Dette for å sikre at begge parter får tilstrekkelig juridisk bistand.		Anbefales ikke	
532	Skodje Venstre	Tillegg	Side 59, linje 41	Nytt strekpunkt: - Juryordninga skal bestå.	Venstre spela ei viktig rolle når juryordninga vart innført. Vi kan i dag framleis verte dømd av likemenn. Rettstryggleiken for oss ligg ikkje i å ha berre juristar i domsstolane, men i at lekdommarar og jurymedlemmar bidreg med sunt bondevett og oppfatning av rettferd i samspel med dei som er skulerte til å tolke lover og reglar.	Anbefales ikke. Se forslag nr. 522 som anbefales	
533	Nord-Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 59, linje 42	Nytt kap. 12.7 Når Høyesterett skal avgjøre hvor grensen går mellom ytringsfrihet og rasisme, i hvilke tilfeller du har krav på kompensasjon når staten overtar eiendommen din, eller hvor langt media kan gå i trykking av bilder og informasjon – er det på ingen måte irrelevant hva slags bakgrunn, verdier og politisk syn dommerne har. Venstre mener det er av vesentlig interesse for samfunnet å få samfunnet å få innsyn i dommerutnevningene. Derfor vil Venstre at Stortinget skal få mulighet til å kalle inn dommerkandidatene til høring, og at det i sammenheng med utnevnelsen skal følge med grunngiving for hvorfor de aktuelle kandidatene er de best kvalifiserte.		Anbefales ikke	
534	Oslo Venstre	Tillegg	Side 59, linje 42	Nytt punkt: 12.7 Menneskesmugling vs menneskehandel Menneskehandel er et alvorlig problem hvor mennesker fraktes mot sin vilje for jobbe som slaver i andre land. Dette er en grotesk krenkelse av menneskets egenverdi og må straffes strengt.		Anbefales ikke	

			<p>Menneskesmugling derimot er når noen hjelper andre i å komme seg inn i land med lukkede grenser i søken etter en bedre hverdag. Venstre mener at strafferammen for disse forbrytelsene må skilles og at menneskesmugling må avkriminaliseres da det er et menneskes rett å søke lykke og velstand for sin familie og sine medmennesker.</p> <p>Derfor vil Venstre: - Skille mellom menneskehandel og menneskesmugling.</p>			
--	--	--	---	--	--	--

Endringsforslag til kapittel 13: Individ og stat: Forslag nr. 535-574, side 114-120 (og side 60-66 i programutkastet), samt dissens nr. 4 (om romavlytting) og dissens nr. 5-6 (om kommunesammenslåing mv)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
535	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 60, linje 30	Det sivile samfunnet omfatter blant annet selvstendige organisasjoner, kulturliv, tros- og livssynssamfunn, <i>ulik etnisk bakgrunn</i> og den kritiske offentlighet som mediene og andre bidrar til å skape.		Anbefales ikke	
536	Grorud Venstre	Endring	Side 61, linje 5-7	Opprettholde straffeloven §135 A om fremsettelse av en diskriminerende eller hatefull ytring, men utvide det lovlige handlingsrommet slik at det kun er oppfordring til vold med diskriminerende eller hatefull motivasjon som skal være forbudt.		Anbefales ikke	
537	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Tillegg	Side 61, linje 21	-Skille stat og kirke. Skillet må gjennomføres på en slik måte at det fortsatt blir rom for en bred folkekirke i det norske samfunn. <i>Dette forutsetter bl.a. at man sikrer tilstrekkelig antall prester i Den norske kirke.</i>	Venstre har gjennom flere budsjettbehandlinger foreslått en opptrappingsplan mht antall prester.	Anbefales ikke	
538	Oslo Venstre	Endring	Side 61, linje 22	- Likestille finansieringen av alle tros- og livssynsamfunn <i>som godtar Barnekonvensjonen og FNs menneskerettigheter.</i>		Anbefales ikke	
539	Haakon Riekeles og Anders Bergsaker	Endring	Side 62, linje 11-13	~~Venstre mener det må foreligge en reell fare for gjentakelse av en forbrytelse for at en person skal inn i politiets DNA-register.~~ Endres til: Venstre mener at fordelene ved et DNA-register ikke veier opp for krenkelsen av individets anonymitet. Et DNA-register er også en unødvendig tilleggsstraff. Venstre vil derfor avvike DNA-registeret." Konsekvens hvis vedtatt: punkt 9, s. 62, linje 26 endres til "avskaffe DNA-registeret.		Anbefales ikke	
540	Rogaland Venstre	Tillegg	Side 62, linje 13	Opplysninger i registeret skal slettes 10 år etter endt soning. For førstegangsforbrytere under myndighetsalder skal opplysningene slettes 2 år etter		Anbefales ikke	

				endt soning. Forutsetningen for sletting fra registeret er at vedkommende ikke har begått nye lovbrudd som kvalifiserer for registrering i perioden.			
541	IselinNybø, Guri Melby, Eva Kvelland, Hallstein Bjercke, Helge Solum Larsen, Lars-Henrik Paarup Michelsen, Eivind Enoksen, Per-Aage Pley Christensen, Norges Unge Venstre og Audun Rødningsby.	Endring	Side 62, linje 16	Arbeide for å hindre at EUs datalagringsdirektiv blir en del av norsk lov, og om nødvendig bruke reservasjonsretten i EØS-avtalen.		Anbefales	
542	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 62, linje 26	- At kun de som er idømt straff (rettskraftig dom) på seks måneders ubetinget fengsel eller mer <u>for vold eller voldtektsforbrytelse</u> bør registreres i DNA-registeret.		Anbefales ikke	
543	Rogaland Venstre	Endring/ tillegg	Side 62, linje 26-27	- At kun de som er idømt straff (~~ved~~ rettskraftig dom) på seks måneders ubetinget fengsel eller mer for alvorlige forbrytelser mot liv og legeme ~~bør~~ skal kunne		Anbefales ikke	

				registreres i DNA-registeret.			
544	Oslo Venstre	Endring/ tillegg	Side 62, linje 26-27	- At kun de som er idømt straff (rettskraftig dom) på seks måneders ubetinget fengsel eller mer bør registreres i DNA-registeret. Endres til: - At kun de som er dømt for grove forbrytelser og straff på minimum 3 års ubetinget fengsel, og der domstolen mener det er stor fare for gjentakelse, skal registreres i DNA-registeret.		Anbefales ikke	
545	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 62, linje 28	Nytt strekpunkt: - Innføre en ekstra avgift for overvåkning på offentlige steder, for å sikre at overvåkeren skal betale for krenking av andres personvern		Anbefales ikke	
546	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 62, linje 28	Nytt strekpunkt : - Sikre for at rettsikkerheten til den samiske befolkningen blir ivaretatt ved at kompetansen om samiske forhold, kultur, språk og levesett styrkes gjennom at høyere rettsinstanser har den nødvendige kompetansen.	Sikre den samiske befolkningen forsvarlig rettssikkerhet.	Anbefales ikke	
D4	Programkomiteen		Side 62, linje 29-33	Dissens nr. 4: Romavlytting			
547	Oslo Venstre	Strykning	Side 62, linje 37	Tvungen innmelding i organisasjoner i ~~jobbsammenheng~~ er ikke akseptabelt.		Anbefales	
548	Oslo Venstre	Tillegg	Side 63, linje 3	Nytt strekpunkt: - Fjerne fagforeningsfradraget		Anbefales	
549	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 63, linje 10	Kvinner og menn skal ha like muligheter for å påvirke samfunnsutviklingen og likestilles på alle samfunnsområder. <u>Reel likestilling innebærer å behandle alle som individer og utelukker derfor bruk av kvotering som virkemiddel.</u>		Anbefales ikke	
550	Norges Unge Venstre	Endring	Side 63, linje 10-12	Lønnsforhandlinger der det offentlige er part, må det legges vekt på at kvinnedominerte yrker sikres en lønnsmessig rettferdighet." Endres til: Venstre vil redusere lønnsforskjellen mellom kvinner		Anbefales ikke	

				og men gjennom å jobbe for et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked			
551	Rogaland Venstre	Tillegg	Side 63, linje 25,	Nytt strekpunkt: - Rette opp diskrimineringen mellom kvinner og menn både med hensyn til lønn, arbeidsvilkår og pensjonsrettigheter.		Anbefales ikke	
552	Skodje Venstre	Strykning	Side 63, linje 29-31	~~- Legge til rette for at eksisterende bygg, anlegg og uteområder er universelt utformet fra 2020. Eksisterende transportmidler skal være universelt utformet innen 2025.~~	Ny plan- og bygningslov tok til å gjelde frå 01.01.2009	Anbefales ikke	
553	Skodje Venstre	Tillegg	Side 63, linje 32	Offentlige etater og foretak må ha nettsider som er universelt utformet. <u>Universelt utforma også tyder at informasjon skal vere tilgjengelege på bokmål, nynorsk og samisk.</u>		Anbefales ikke	
554	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 63, linje 33	- Sørge for at informasjon fra det offentlige er tilgjengelig for alle. Offentlige etater og foretak må ha nettsider som er universelt utformet, <u>der informasjonen er skrevet både på norsk og samisk</u>	Synliggjøre, styrke og gi samisk språk status.	Anbefales ikke	
555	Rogaland Venstre	Tillegg	Side 63, linje 35	Nytt strekpunkt: - Sikre lik lønn for likt arbeid.		Anbefales ikke	
556	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 63, linje 35	Nytt strekpunkt: - Fremme likestilling uten å ta i bruk kjønnskvoltering som virkemiddel		Anbefales ikke	
557	Rogaland Venstre	Endring	Side 64, linje 1	Samtidig mener Venstre det er viktig at frivillige organisasjoner sikrer sin frivillighet uavhengighet gjennom å også skaffe seg andre inntektskilder.	Redaksjonelt	Anbefales	
558	Oslo Venstre	Tillegg	Side 64, linje 21	Nytt avsnitt: I et demokrati er det et grunnleggende prinsipp at alle borgere har like mye makt gjennom stemmeseddelen. Dagens valgordning gjør at stemmen til velgere i fylker med stort areal teller mye mer enn stemmen till velgere i fylker med lite areal. Ordningen må endres slik at hver stemme teller tilnærmet like mye, men de regionale valgkretsene bør bestå som i dag.		Anbefales ikke	

559	Vestfold Venstre	Strykning	Side 64, linje 45-46	~~Venstre mener stemmerett til 16 åringer vil bidra til økt engasjement og rekruttering til politisk aktivitet blant unge.~~	Stemmerett er et ansvar som krever stor grad av modning.	Anbefales ikke. Se også forslag nr. 562	
560	Akershus Venstre	Tillegg	Side 65, linje 10	Nytt avsnitt: Dagens valgordning favoriserer større partier ved at det er vanskeligere å få det første mandatet i et fylke enn de etterfølgende mandatene. Behovet for å begrense antall partier på Stortinget er allerede ivaretatt gjennom sperregrensen på utjevningsmandater. Venstre vil derfor fjerne denne favoriseringen av større partier. Ved fordeling av mandater etter stortingsvalg skal Sainte-Laguës umodifiserte metode benyttes, slik at første deletall blir 1, og ikke 1,4.		Anbefales ikke	
561	Rogaland Venstre	Strykning	Side 65, linje 12-13	~~- At forvaltningens dokumenter som blir unntatt offentlighet skal gjøres offentlig tilgjengelige etter fem år.~~		Anbefales ikke, men det anbefales at den opprinnelige formulering endres til: At forvaltningens dokumenter som blir unntatt offentlige <u>som hovedregel</u> skal gjøres	
562	Vestfold Venstre	Strykning	Side 65, line 20	~~— At stemmerettsalderen skal være 16 år.~~	Stemmerett er et ansvar som krever stor grad av modning.	Anbefales ikke. Se også forslag nr. 559	
563	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 65, linje 23	Nytt strekpunkt: - Gi velgerne adgang til å påvirke personvalget også ved stortingsvalget.		Anbefales	
564	Norges Unge	Tillegg	Side 65, linje 23	Nytt strekpunkt: - At det skal avholdes en folkeavstemming om en		Anbefales ikke	

	Venstre			eventuell videreføring av monarkiet			
D5 D6	Program komiteen		Side 66, linje 6-38	Dissens nr 5 og 6: Kommunereform			
565	Grorud Venstre	Endring/ tillegg	Side 66, linje 6-19	Venstre mener at de enkelte kommuner selv fullt ut må bestemme om de vil slå seg sammen eller ikke. Ingen former for tvang eller sterke lokkemidler er akseptabelt. Dette er et grunnleggende demokratisk prinsipp i Venstre.		Anbefales ikke	
566	Nord- Trøndelag Venstre	Strykning	Side 66, linje 9	Staten må forplikte seg til å overføre offentlige oppgaver til det nye kommunenivået, slik at andelen ~~øker fra dagens 40 prosent til 50 prosent eller mer.~~		Anbefales ikke	
567	Nord- Trøndelag Venstre	Endring	Side 66, linje 10- 14	~~Det bør legges vekt på å redusere antall kommuner i naturlige sammenhengende be- og arbeidsmarkedsregioner.~~ Endres til: De nye kommunene må utvikles i et regionalt perspektiv og det må gis rom for ulike løsninger lokalt		Anbefales ikke	
568	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 66, linje 14	Venstre vil ha et sterkt folkevalgt forvaltningsnivå mellom stat og kommune. For at dette nivået skal kunne forvalte oppgavene som nå styres på nasjonalt nivå, bør dagens fylkeskommuner erstattes av færre og større regioner		Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 467	
569	Hordaland Venstre og Oslo Venstre	Strykning	Side 66, linje 14	~~Fylkeskommunen skal bestå som et mellomnivå mellom kommune og stat"~~		Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 466	
570	Nærøy Venstre	Endring	Side 66, linje 16- 19	I loven må det presiseres at prosessen skal baseres på frivillighet, slik at kommunene selv bestemmer om de skal slå seg sammen med andre kommuner og hvem de skal slå seg sammen med. Staten må kunne innrette virkemiddelbruk, slik at kommunene stimuleres til å finne hensiktsmessige løsninger til endret kommunestruktur der det er hensiktsmessig.		Anbefales ikke	
571	Nord- Trøndelag Venstre	Tillegg	Side 66, linje 20	Ved gjennomføringen må det være plass for et lokaldemokrati som tar utgangspunkt i tradisjoner og lokale behov		Anbefales ikke	

572	Akershus Venstre	Tillegg	Side 66, linje 20	For at lokalvalgene ikke skal drukne i nasjonal politikk, er det viktig å holde fast ved at lokalvalgene ikke foregår samtidig med stortingsvalget.		Anbefales	
573	Haugesund Venstre	Tillegg	Side 66, linje 44-45	Gjennomføre en kommunereform der flere oppgaver blir desentralisert fra staten ned til nye, sterkere kommuner og fylkeskommuner.	Vi bør vurdere å overføre oppgaver også fra staten til fylkeskommunene, som f.eks. ansvaret for lokalsykehus. Vi bør lære av forsøkene i Sverige med store region-kommuner, og vurdere å slå sammen fylkeskommunene til et mindre antall sterke regioner.	Anbefales ikke	
574	Buskerud Venstre	Tillegg	Side 66, linje 47	Dagens fylkeskommuner bør vurderes endret til større regioner.	Dersom kommunene blir større og håndterer flere oppgaver vil det være naturlig også å se på oppgavefordeling og størrelse på fylkeskommunen.	Anbefales ikke	

Endringsforslag til kapittel 14: Kultur: Forslag nr. 575-624, side 121-131 (og side 67-60 i programutkastet)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
575	Oppland Venstre	Tillegg	Side 67, linje 4	Kultur er viktig for demokrati, samhold og glede. <u>Kulturlivet kommenterer samfunnet og kan derfor ha samfunnsendrende makt.</u>		Anbefales ikke	
576	Oppland Venstre	Tillegg	Side 67, linje 6	En offensiv kulturpolitikk henger derfor også sammen med et vern av ytringsfriheten, <u>og en kamp for levende lokalsamfunn i hele landet. Mennesket dannes gjennom møtet med kulturen, både den lokale, folkelige og den profesjonelle. Mennesket utvikler sin identitet gjennom kulturen, derfor må kulturuttrykkene være tilstede i alle samfunnsområder, og gjennomsyre Venstres tenkning og program.</u>		Anbefales ikke	
577	Oppland Venstre	Endring	Side 67, linje 7-10	Venstre er kritisk til dagens sterke sentralstyring av norsk kulturliv. Venstre vil ha en samlet gjennomgang av kulturpolitikken med sikte på å erstatte dagens statlige detaljstyring med desentralisering av makt ned på regionalt og lokalt nivå. Desentralisering vil gi grunnlag for mer mangfold og mer frihet i kunst og kulturlivet. Endres til: Venstre ønsker et kulturliv uten for sterk statlig overstyring. Det offentlige må sørge for midler til et fritt, selvstendig og kritisk kulturliv.		Anbefales	
578	Buskerud Venstre	Tillegg	Side 67, linje 13	Den offentlige støtten til kultur må kanaliseres på en måte som bidrar til kvalitet, bredde og mangfold, og som gjør kulturaktørene uavhengig av politiske meninger eller føringer, <u>og private investorer.</u>		Anbefales ikke	
579	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 67, line 13	Den offentlige støtten til kultur må kanaliseres på en måte som bidrar til kvalitet, bredde og mangfold, og som gjør kulturaktørene uavhengig av politiske meninger eller føringer. <u>Samtidig bør støtteordninger gjøres mindre avhengig av prosjektopplegg, med tilhørende omfattende søknads- og rapportskrivning.</u>		Anbefales ikke	

580	Finmark Venstre	Endring	Side 67, linje 14 - 15	<p>~~Venstre vil se på alternative måter for hvordan man kan øke privat finansiering av norsk kultur, blant annet gjennom skattesystemet.~~</p> <p>Endres til:</p> <p>Venstre vil at staten skal engasjere seg sterkt i støtte til kunst og kultur. Samtidig må staten oppmuntre til økt alternativ finansiering, gjerne til etablering av et fond for kunst og kultur (jfr Carlsbergfondet.)</p>	Samisk er ikke <u>språkkultur.</u> , men et eget språk med ulike dialekter.	Anbefales ikke	
581	Sogn og Fjordane Venstre	Tillegg	Side 67, linje 22	<p>Nytt punkt : Talent- og breddeutvikling = satse på barne- og ungdomskultur</p> <p>Venstre ønsker at barn og unge, uavhengig av bosted, skal ha gode forutsetninger for å tilegne seg kunnskap om kultur, både som utøvere og som konsumenter.</p> <p>Mange kommuner mangler egnede lokaler for profesjonell kulturformidling, og det er mangel på egnede og rimelige øvingsrom til frivillig kulturliv (som kor og korps.) Det er nødvendig med ressurser til å følge opp talenter på kunst- og kulturområdet, de er viktige forbilder og inspirerer barn og unge til å utvikle seg kulturelt.</p> <p>Derfor vil Venstre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kulturskolene skal styrkes og være tilgjengelig for alle barn og unge. - Kulturskolene skal gi et sjangermessig breddetilbud - Gi særlige utviklingsmuligheter innen kunst og kultur til unge talenter, gjennom et mangfold av kurs- og utdanningsinstitusjoner på alle nivå (videregående skoler, folkehøgskoler, kunstsoler, høgskoler, utvekslings- og stipendordninger m.m.) - Legge til rette for økt satsing på lokale og regionale kulturbygg. - Videreutvikle Den kulturelle skolesekken i hele landet og styrke tilgangen på produksjoner, særlig sceneproduksjoner. - Øke satsing på film og digitale medier gjennom regionale kompetansesenter for barn og unge. 		Anbefales ikke	

582	Buskerud Venstre	Tillegg	Side 67, linje 22	Venstre ønsker økte overføringer til fylkene for å styrke en felles kultur- og næringslivssatsing		Anbefales ikke	
583	Hordaland Venstre	Endring	Side 67, linje 23	Overskriften endres fra "Frie skapende kunstnere" til "Kulturlivet som arbeidsplass".		Anbefales ikke	
584	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 67, linje 30	Gjennom oppdaterte stipendordninger og gode støtteordninger vil Venstre sikre bredden i norsk kunst. <i>For å styrke mangfoldet i kulturlivet og kontakten med publikum, må den offentlige støtten må suppleres med økt privat finansiering.</i>		Anbefales	
585	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 67, linje 37	Nye strekpunkt: - Gi bedrifter skattefradrag for innkjøp av kunst og kulturtjenester - Forenkle stiftelsesregelverket og innføre skattefradrag for gaver til private stiftelser		Anbefales ikke	
586	Oppland Venstre	Tillegg	Side 67, linje 37	Nytt strekpunkt: - innføre fritak for merverdiavgift for kunst- og kulturhåndverkere		Anbefales ikke	
587	Sogn og Fj. Venstre	Endring	Side 67, linje 44-45	Norge har to likestilte riksspråk, en samisk språkkultur og en rekke minoritetsspråk. Venstre ønsker en mer aktiv likestillingspolitikk enn i dag mellom nynorsk og bokmål, også når nye medier og ny teknologi tas i bruk. Endres til: Nynorsk og bokmål må vera likestilte i nye medium og når ny teknologi vert teken i bruk.		Anbefales ikke	
588	St.Hans-haugen Venstre og Oslo Venstre	Strykning	Side 67, linje 44-46	~~Venstre ønsker en mer aktiv likestillingspolitikk enn i dag mellom nynorsk og bokmål, også når nye medier og ny teknologi tas i bruk.~~		Anbefales ikke	
589	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 67, linje 48	Nytt avsnitt: Innkjøpsordningen for ny, norsk skjønnlitteratur må revurderes for å virke etter sin hensikt. Venstre ønsker en ordning som stimulerer til en god og mangfoldig		Anbefales. Henger sammen med forslag nr. 591	

				norsk litteratur			
590	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Endring	Side 68, linje 2	~~Lage en plan for styrking og opprusting av skolebibliotekene.~~ Endres til: - At staten skal bidra med midler for å ruste opp og styrke folkebibliotek og skolebibliotek gjennom forpliktende opptrappingsplaner i tråd med Bibliotekreform 2014.	Det er allerede lansert en plan for skolebibliotek, og det forventes at den kommende bibliotekmeldingen vil komme med flere tiltak for folkebibliotekene. Det er viktig at det opptrappingen blir forpliktende.	Anbefales	
591	Hordaland Venstre	Endring	Side 68, linje 3	- ~~Utvide innkjøpsordningene for litteratur til å gjelde saksprosa og nye digitale medier.:~~ Endres til: - revurdere innkjøpsordning, og utvide dem blant annet til å gjelde nye digitale medier.		Anbefales. Henger sammen med forslag nr. 589	
592	Oslo Venstre	Strykning	Side 68, linje 7	~~Opprettholde støtteordningen for distriktsbokhandlere~~		Anbefales ikke	
593	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 68, linje 8	Nytt strekpunkt: -Oppheve bokavtalen og erstatte dagens prisregulering med økt utgivelsesstøtte til ny litteratur.		Anbefales	
594	Vestfold Venstre	Tillegg	Side 68, linje 19	Det er også viktig å understreke museenes rolle som koordinator og støtte til lokale samlinger og historielag.	Museet skal fungere som en katalysator i lokalsamfunnene.	Anbefales ikke	
595	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Endring	Side 68, linje 29-30	~~Venstre mener at arbeidet med fredning bør bygge opp under eiernes og brukernes motivasjon til å bruke kulturarven~~ Endres til: Venstre vil utvikle ordninger som motiverer til bevaring av kulturminner og ivaretaking av nye funn.	Redaksjonelt.	Anbefales	
596	Oslo Venstre	Endring	Side 68, linje 29-32	Avsnittet flyttes til nytt underkapittel "Kulturminnevern og kulturmiljøer" på side 15, linje 42 "Kulturminnevern og kulturmiljøer" bør før kap 1.5 Lokal miljøforvaltning og byutvikling Merknad: Kulturminnevernet er en viktig del av miljøforvaltningen og ikke en del av kulturbegrepet og må flyttes til Miljøkapitlet.		Anbefales ikke. Står dessuten i direkte motstrid til forslag nr. 601 fra samme forslagsstiller	
597	Oslo	Endring	Side 68,	~~Små og utsatte fag, som for eksempel smed-, urmaker-~~		Anbefales ikke.	

	Venstre		linje 34-36	<p>og gipsmakerfaget, bidrar til å ivareta og videreutvikle vår kulturarv. Venstre vil sikre utdanning innen små og utsatte fag gjennom et variert tilbud fra stipender til utvikling av mastergrader.</p> <p>Endres til: "Venstre vil sikre rekruttering og utdanning innen små og utsatte fag som er nødvendige for å ivareta og videreutvikle vår kulturarv. Venstre vil arbeide for å sikre et variert tilbud som gode lærlingordninger og stipender til utvikling av mastergrader." Avsnittet flyttes til nytt underkapittel "Kulturminnevern og kulturmiljøer" på side 15, linje 42</p>		Står dessuten i direkte motstrid til forslag nr. 601 fra samme forslagsstiller	
598	Oppland Venstre	Endring	Side 68, linje 34	<p>~~Små og utsatte fag~~ Kulturhåndverksfag, som for eksempel smed-, urmaker- og gipsmakerfaget, bidrar til å ivareta og videreutvikle vår kulturarv.</p>	(begrunnelse: det er noe som heter "små og verneverdige fag", men ikke "små og utsatte fag". Forslag fra bransjen er å kalle fagene "Kulturhåndverksfag" fordi de er viktige for kulturminnevernet, de behøver ikke å være så små (eks. tømmerfaget)	Anbefales	
599	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 68, linje 46	<p>Nytt punkt: - Opprette et eget samisk nasjonalmuseum på like premisser som nasjonalmuseet med statlig finansiering.</p>	Sikre og gi samisk historie status	Anbefales ikke	
600	Oslo Venstre	Endring	Side 68, linje 47-48	<p>~~Sikre og videreutvikle Kulturminnefondet.~~ ~~Sikre og videreutvikle et nordisk samarbeid om utdanning innen små og utsatte fag.~~</p> <p>Endres til: - Sikre og videreutvikle Kulturminnefondet. - Sikre og videreutvikle utdanning innen små og utsatte fag som er nødvendig for bevaring av kulturarven.</p> <p>Punktene flyttes til nytt underkapittel "Kulturminnevern og kulturmiljøer" på side 15, linje 42</p>		Anbefales ikke. Står dessuten i direkte motstrid til forslag nr. 601 fra samme forslagsstiller	
601	Oslo Venstre	Tillegg	Side 68, linje 49	<p>Forslag til nytt underkapittel: 14.4 Kulturminner</p>		Anbefales ikke Se også forslag	

				<p>Kulturminner er alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø. Kulturminnernes egenart og variasjon skal vernes som del av vår kulturarv og identitet og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning. Det er et nasjonalt ansvar å ivareta disse ressursene som grunnlag for dagens og fremtidige generasjoners opplevelse, forståelse, trivsel og virksomhet. En forsvarlig forvaltning av kulturminnene krever at disse integreres i all samfunnsplanlegging. Plan- og bygningslovens mulighet for regulering til bevaring er et viktig redskap for kommunenes forvaltning av kulturminner og -miljøer. Når privateide bygninger fredes etter kulturminneloven, bør det offentlige som hovedregel ta på seg den økonomiske byrden for fredningen. Venstre vil jobbe for at Norsk kulturminnefond økes slik at den høyere avkastningen kan bidra mer aktivt for ivaretagelse av kulturminnene. Venstre er bekymret for tapet av viktige kulturminner og kulturmiljøer.</p>		nr. 596, 597 og 600	
602	Finnmark Venstre	Strykning	Side 69, linje 3	<p>Venstre vil styrke de samiske forskningsmiljøene, og læreboksituasjonen på samiske språk må bli mye bedre enn i dag.</p>	Samiske lærebøker og forskning er ikke kultur, men forskning og opplæring og bør derfor gå under kapitlene for forskning og opplæring	Anbefales ikke	
603	Oslo Venstre	Tillegg	Side 69, linje 4	<p>~~Statlig~~ Kringkastingsselskaper med allmennkringkastingsoppgaver må tilby sendinger på samisk eller som er tekstet på samisk.</p>		Anbefales ikke	
604	Finnmark Venstre	Tillegg	Side 69, linje 4	<p>NRK må sikre den samiske befolkningen et større og mer variert tilbud på deres eget språk ved å utvide programtilbudet.</p>	Gi den samiske befolkningen et større tilbud på sitt eget språk, samt gi det økt status.	Anbefales ikke	
605	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar	Tillegg	Side 69, linje 11	<p>Venstre mener det flerkulturelle kulturfeltet må få mer forutsigbare rammevilkår. <u>Det må også utvikles ordninger som kan bidra til at flerkulturelle kulturutøvere får muligheten til å delta i det profesjonelle kulturlivet i større grad.</u></p>	Det er et mål at de etablerte kulturinstitusjonene på eget initiativ i større grad skal speile at vi har en mangfoldig befolkning.	Anbefales	

	Sollied						
606	Finmark Venstre	Endring	Side 69, linje 15	- Gi støtte til utgivelse av litteratur og <i>til samiske</i> aviser <i>som skriver</i> på samisk språk.	Vi har i dag to samiske dagsaviser, en som skriver på samisk og en på norsk om samiske forhold. Det er svært viktig at vi beholder begge disse pga at svært mange samer i dag ikke kan å lese på sitt eget språk, samisk, men må få informasjon på norsk.	Anbefales	
607	Finmark Venstre	Tillegg	Side 69, linje 18	Beaivváš teater må gis status som nasjonalteater.	Sikre og utvikle allsidig samisk kultur.	Anbefales ikke	
608	Skodje Venstre	Tillegg	Side 69, linje 18	Nytt strekpunkt: - Auka tilskot til organisasjonar som ivaretek folkedanstradisjonen.	Folkedans som kulturtradisjon er truga då det vert utdanna for få instruktørar til å kunne halde tradisjonen i hevd og føre den vidare til nye generasjonar.	Anbefales ikke	
609	Vestfold Venstre	Endring	Side 69, linje 24	Gjennom økt satsning på tiltak som offentlig utsmykking og innkjøp, vi i Venstre sikre bredden i norsk <i>kunst og</i> arkitektur.	Offentlig utsmykking skal fremme mer enn arkitekturen alene.	Anbefales ikke	
610	Sogn og Fjordane Venstre	Tillegg	Side 70, linje 7	Det vil samtidig være viktig å skape rom for generasjonsoverskridende møteplasser også i fremtiden.		Anbefales ikke	
611	Skodje Venstre og Møre og Romsdal Venstre	Tillegg	Side 70, linje 11	Nytt strekpunkt: - Jamstille finansieringsordninga for idrettsanlegg og kulturbygg	I dag vert det sett av mykje større løyvingar til finansiering av idrettsanlegg enn til kulturbygg. Fordelinga er om lag 10 på 3,5. Rammene må aukast slik at både offentlege og organisasjonseigde kulturbygg får same finansieringsordning som idrettsanlegg.	Anbefales ikke	
612	St.Hans-haugen Venstre og Oslo	Endring	Side 70, linje 14	— Sette i gang et arbeid med sikte på å forbedre momsreglene for frivillige organisasjoner. Endres til: Fjerne momsen for frivillige organisasjoner.		Anbefales ikke	

	Venstre						
613	Hordaland Venstre	Endring	Side 70, linje 14	Endre strekpunkt til: - Sette i gang et arbeid med sikte på å innføre momsfristak for frivillige organisasjoner		Anbefales ikke	
614	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Endring	Side 70, linje 17	- Frigjøre frivillige lag og foreninger fra Norsk Tippings spillepenger og ~~aggressive~~ <u>pågående</u> markedsføring av pengespill.	Redaksjonelt	Anbefales ikke	
615	Nordland Venstre	Tillegg	Side 70, linje 19	Nytt strekpunkt: - Det må gis midler til etablering av frivillighetssentraler i hver kommune i landet.	I dag er det bare noe få hvert år som innvilges tilskudd, og det er ventetid.	Anbefales ikke	
616	Oppland Venstre	Endring/ Tillegg	Side 70, linje 22-35	14.7 Scenekunst, musikk og film Venstre ønsker et nyskapende teater med et bredt spekter av institusjoner. Vilåårene for å jobbe med ny norsk dramatik og danne nytenkende produksjonsmiljøer skal styrkes. Samtidig ser Venstre internasjonalisering av samfunnet som en ressurs og ønsker mer utveksling på alle områder innen kunst og kultur, økt mobilitet for kunstnere og økt nyttegjøring av den kulturkompetansen som kommer til Norge gjennom innflyttere fra andre kulturer. Det gjøres en formidabel innsats i hele landet av profesjonelle og amatører, både sammen og hver for seg, når det gjelder arrangement av musikk- og kulturfestivaler, spel og andre større kulturarrangement. Dette arbeidet fører til levende samfunn, engasjement, næringsvirksomhet og utvikling av talent og kompetanse. Venstre vil styrke Norge som filmnasjon og bidra til å skape sterke miljøer i hele landet. Økt satsing på scenekunst og film har egenverdi, og bidrar til verdiskaping. Satsing på film og scenekunst ses i nær sammenheng med tilstøtende næringer. Det skal		Anbefales	

				<p>jobbes videre med å gjøre de viktigste fagfunksjonene innen filmproduksjon attraktive for kvinner, i første rekke ved å stimulere unge talenter.</p> <p>Spill- og multimediaopplevelser har blitt et betydelig segment innen de kreative næringene. Samme teknologi er også viktig innen andre industrier. Venstre ønsker å styrke kompetansen innen spillutvikling og spillprogrammering.</p> <p>Derfor vil Venstre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Øke bidragene til regionale filmfond og filmsentra. - Gi bedre rammevilkår (og belønningsordninger) for visning av nyskrevet norsk dramatikk. - Sikre gode arbeidsvilkår for statlig støttede kulturinstitusjoner i alle regioner, som regionteatre, distriktsmusikere, distriktsoperaer og symfoniorkestre - Gjennomgå ordningen med knutepunktsinstitusjoner og sikre forutsigbar og tilfredsstillende støtte til et bredt utvalg av festivaler, spel og større kulturarrangement. - Styrke forskning og utdanning inn spill, spillprogrammering og spilldesign. - Gi norsk Kulturråd større frihet til å forvalte sine offentlige tilskuddsordninger 			
617	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Tillegg	Side 70, linje 23	<p>Nytt avsnitt innledningsvis: "Institusjoner og etablerte kunstneriske produksjonsmiljøer – regionalt og nasjonalt – skal ha sikre og forutsigbare rammer som gir utviklingsmuligheter. Samtidig skal de frie kunstgruppene få en betydelig del av den offentlige finansieringen av kulturlivet, og stimuleres til videre vekst."</p>	En litt mer overordnet innledning på delkap, samt et signal om de frie gruppenes betydning i norsk kulturliv.	Anbefales ikke. Se forslag over som anbefales nr. 616	
618	Finnmark Venstre	Endring	Side 70, linje 24	Vilkårene for norsk dramatikk og ~~norske~~ teatre <u>her i landet</u> skal bedres, både faglig og økonomisk.	Stryk "norsk" og "norske" i den opprinnelige setningen – slik at vi	Anbefales ikke	

					ikke utelukker for eksempel samisk dramatikk og samisk teater		
619	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Tillegg	Side 70, linje 26	Nytt avsnitt: For alle kunstarter skal Den kulturelle skolesekken utvikles som et kunstpedagogisk element i skolen. Utøvernes ferdigheter når det gjelder formidling av kunst til barn og unge må bli bedre og mer profesjonelle.	Kvalitet i DKS må sikres.	Anbefales ikke	
620	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Endring	Side 70, linje 27-28	~~Kulturskolene må utvikles og bli tilgjengelige for alle. Kulturskolene skal utvikles i tråd med det lokale kulturlivet.~~ Endres til: Kulturskolene må utvikles videre i tråd med det lokale kulturlivet. Venstre vil styrke Norsk kulturskoleråd som faglig organ for å utvikle landets kulturskoler til ressursentre for skolene og kulturlivet i kommunene.		Anbefales ikke. Se forslag over som anbefales nr. 616	
621	Finnmark Venstre	Strykning	Side 70, linje 31	- Bedre belønningsordningen for teatre som viser nyskrevet norsk dramatikk.	Stryk "norsk" i den opprinnelige setningen, av samme grunn som over	Anbefales ikke	
622	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Tillegg	Side 70, linje 36	Nye strekpunkter: - Ha en samordnet satsing på statlige og regionale filmfond. - Sikre frie scenekunstgrupper en bedre basisfinansiering enn i dag. - Tilrettelegge for økt eksport av norsk kunst/kultur og samproduksjoner gjennom det offentlige virkemiddelapparatet.		Anbefales ikke. Se forslag over som anbefales nr. 612	
623	Oppland Venstre	Tillegg	Side 70, linje 36	Nytt punkt: Kirken som kulturbærer Kirkebyggene i Norge representerer det ypperste innen arkitektur, byggeskikk, håndverk og kunst gjennom tusen år. Kirken som institusjon er en viktig bærer av samfunnets tradisjoner, ritualer, musikk og salmeskatter. Og kirken er viktig for mange folk i dag, både i høgtider, ved milepæler i livet, ved konserter og kulturopplevelser og ved gudstjenester/religiøse		Anbefales ikke	

				<p>samlinger. Pilegrimsvandring er blitt gjenopptatt av mennesker som ønsker å "langsomt nærme seg det hellige", og Pilegrimsledene utfordrer hele mennesket gjennom møter med kultur, kirke, historie og natur.</p> <p>Derfor vil Venstre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sørge for at kirkens hus og eiendommer holdes i god stand gjennom nok offentlige midler - sørge for nok stillinger i kirken, slik at kirkerommet, kunsten og de kirkelige handlingene kan gi mening og glede til stadig nye generasjoner - legge bedre til rette for at Pilegrimsledene skal kunne brukes av de som ønsker det, både merking, overnattingssteder, kulturopplevelser og mottak ved pilegrimsmålet (jfr Caminoen i Spania) 			
624	Akershus Venstre	Tillegg	Side 70, linje 36	<p>Nytt underkapittel: 14.8 Musikk</p> <p>Allereie i dag eksisterar det gode tilbod innan korps, idrett og andre tradisjonelle og rotfesta fritidsyslar. Det er likevel viktig at ein vågar å tenkje alternativt, slik at ein kan femne om flest mogleg ungdomar med ulike interesser. Eit satsingsområde her bør vere stønad til lokale rockeklubar og konsertscener. Desse bør vere friviljug drivne, samtidig er det viktig at det offentlege legg dei økonomiske tilhøva best mogleg til rette. Difor må ein styrkje dei statlege stønadsordningane for konsertscener, øvingslokale og musikkverkstadar, og løyvingskompetansen innan denne sektoren bør overførast til regionale kompetansesentra.</p>		Anbefales ikke	

Endringsforslag til kapittel 15: Medie- og informasjonssamfunnet: Forslag nr. 625-646, side 132-135 (og side 71-73 i programutkastet)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
625	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 71, linje 4	Utgangspunktet for Venstres politikk for informasjonssamfunnet er å sikre at alle får like muligheter til å delta, og at informasjonssamfunnet fungerer åpent og fritt. <u><i>Dette inenbærer også store utfordringer for å hjelpe alle "PC-analfabeter", særlig eldre, til å kunne nyttiggjøre seg det moderne informasjonssamfunnet.</i></u>		Anbefales ikke	
626	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 71, linje 14	Informasjon som det offentlige har produsert skal som hovedregel være offentlig eiendom, og ikke være underlagt eiendomsrett.		Anbefales ikke	
627	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 71, linje 30	Tollgrensen skal økes til minst 1000 kroner.		Anbefales ikke	
628	Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Roar Sollied	Tillegg	Side 71, linje 35	Nytt strekpunkt: "- Intensivere arbeidet med digitalisering av materiale i offentlige og private arkiver."	Har vært prioritert i tidligere budsjetter og er viktig mht til å ta vare på kulturarv og gjøre denne tilgjengelig for allmennheten.	Anbefales	
629	Oslo Venstre	Strykning	Side 71, linje 43	Venstre er derfor kritisk til statlige inngripen i infrastrukturen, som for eksempel pålegg om å filtrere internettrafikk, eller pålegg om å føre logger over hvilke data brukerne sender.		Anbefales (redaksjonelt)	
630	Oslo Venstre	Endring	Side 71, linje 45-46	~~De eneste unntakene fra dette som kan forsvares, er pålegg til internettleverandører om å stenge ute enkelte IP-adresser som formidler barneporno og lignende grove kriminelle handlinger.~~ Endres til: De eneste unntakene fra dette som kan forsvares, er at internettleverandørene etter pålegg fra domstolene sperrer enkelte internettadresser som formidler barneporno og		Anbefales	

				lignende grove kriminelle handlinger."			
631	Oslo Venstre	Tillegg	Side 72, linje 3	Internettleverandører må, på samme måte som post-, og telefoniselskaper, være fri for ansvar for innholdet i dataene som formidles.		Anbefales	
632	Oslo Venstre	Endring	Side 72, linje 18-20	Venstre vil videreføre pressestøtten som et virkemiddel til å opprettholde mangfold i pressen. Venstre vil endre pressestøtten slik at ingen enkeltaviser får uforholdsmessig mye støtte og slik at mer av støtten gis til lokalaviser og nye medier. Endres til: Venstre vil på sikt vurdere om pressestøtten er et egnet virkemiddel til å opprettholde mangfold i pressen. Umiddelbart vil Venstre endre pressestøtten slik at ingen enkeltaviser får uforholdsmessig mye støtte ,og slik at mer av støtten gis til lokalaviser og nye medier.		Anbefales ikke	
633	Norges Unge Venstre	Strykning	Side 72, linje 20	Venstre vil endre pressestøtten slik at ingen enkeltaviser får uforholdsmessig mye støtte og slik at mer av støtten gis til lokalaviser og nye medier.		Anbefales ikke	
634	Norges Unge Venstre	Endring	Side 72, linje 22-23	Venstre vil bevare NRK som en sterk, reklamefri allmennkringkaster. Dette forutsetter at finansieringen av NRK er tilfredsstillende. Endres til: Venstre vil at NRK skal fokusere på de grunnleggende oppgavene til en allmennkringkaster og hovedsaklig være et alternativ til de kommersielle kanalene. Store kommersielle produksjoner og sendinger i NRK bør i hovedsak reklamefinansieres.		Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 635	
635	Norges Unge Venstre	Strykning	Side 72, linje 32	- At NRKs sendinger skal være ukrypterte slik at de blir tilgjengelig for alle.		Anbefales ikke. Henger sammen med forslag nr. 634	
636	Vestfold Venstre	Strykning	Side 72, linje 39-40	For liberale er det viktig å skille mellom det man ikke liker og det man vil forby. Dette gjelder også i spillpolitikken.	Samme ordlyd på side 60, linje 38.	Anbefales ikke	
637	Oslo	Endring	Side 72,	Forbudet mot aggressiv markedsføring av pengespill		Anbefales ikke	

	Venstre		linje 47	skal også gjelde Norsk Tipping, og Venstre ønsker å innskrenke Norsk Tippings sendetid på NRK-vil fjerne gratisreklamen for Norsk Tipping fra NRK.			
638	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 73, linje 9	Nytt strekpunkt: - Tillate turneringspoker i Norge		Anbefales ikke	
639	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 73, linje 9	Nytt strekpunkt: "- Tillate drift av casinoer i Norge"		Anbefales ikke	
640	Sør-Trøndelag Venstre	Strykkes	Side 73, linje 13-14	Venstre mener det må utvikles modeller for vederlag for åndsverksskaperen som gjør det mulig å tillate fri fildeling. Nasjonalt og internasjonalt regelverk må endres slik at det gjøres helt klart at de bare regulerer anvendelse og kopiering av verker i kommersiell sammenheng.		Anbefales ikke	
641	Hordaland Venstre	Strykning	Side 73, linje 13-15	Venstre mener det må utvikles modeller for vederlag for åndsverksskaperen som gjør det mulig å tillate fri fildeling. Subsidiært endre teksten til: Venstre mener det må utvikles modeller for vederlag for åndsverksskaperen som gjør det mulig å tillate ~~fri~~ <u>ikke-kommersiell</u> fildeling.		Anbefales ikke	
642	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 73, linje 16	Nasjonalt og internasjonalt regelverk må endres slik at det gjøres helt klart at de bare regulerer anvendelse og kopiering av verker i kommersiell sammenheng. <u>Fildeling til privat bruk skal ikke straffeforfølges, hverken av politiet eller av bransjeorganisasjoner.</u>		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 645	
643	Vestfold Venstre	Tillegg	Side 73, linje 24	Redusere opphavsrettens vernetid <u>for digitaliserbare åndsverk.</u>	Det blir for generelt om alle åndsverk skal få redusert vernetid. Kapitlet virker mer ment for digitale verk.	Anbefales	
644	Hordaland Venstre	Endring	Side 73, linje 31-32	- Vurdere en differensiert bredbåndavgift, abonnement eller lignende modeller for å finansiere fri fildeling.		Anbefales ikke	

				Endres til: -Tilpasse gjeldende regelverk til å legge til rette for lovlige fildelingstjenester hvor opphavspersonene er sikret vederlag.			
645	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 73, linje 34	Nye strekpunkter: -At fildeling til privat bruk ikke skal være selvstendig straffegrunnlag. -Forby kopisperrer og andre tekniske begrensninger på forbrukerens rettigheter.		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 642 vedr første strekpunkt	
646	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 73, linje 34	Nytt punkt: 15.6: Patenter Patentlovgivingen skal balansere mellom å fremme nyskaping og å spre ny kunnskap og teknologi. Unge (?) Venstre vil ha en internasjonal samkjøring av regelverket for patenter og opphavsrett. Det bør være begrensninger på hva man kan patentere. Unge Venstre er ikke tilhengere av restriksjoner på deling av patentregulerte eller opphavsbeskyttede produkter, men mener det ikke skal være lov å tjene penger på uautorisert salg av produkter som er beskyttet av patent eller opphavsrett. TRIPS-avtalen må skilles ut fra WTO og avgrenses til rike land.		Anbefales ikke	

Endringsforslag til kapittel 16: Utenriks- og sikkerhetspolitikk: Forslag nr. 647-701, side 136-150 (og side 74-81 i programutkastet), samt dissens 7 (om EU) og 8-9 (om verneplikt)

Nr	Fra	Type forslag	Side, linje	Endringsforslag	Begrunnelse	Anbefaling	Landstyret mener
647	Norges Unge Venstre og Oslo Venstre	Strykning	Side 74, linje 34-36	Ratifisere FNs tilleggsprotokoll til konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, som gjør det mulig for enkeltindivider å stille staten til ansvar for brudd på disse rettighetene.		Anbefales ikke	
648	Grorud Venstre	Tillegg	Side 75, linje 2	FN har ofte heller ikke handlekraft nok, verken i sikkerhet eller på det humanitære området.”		Anbefales ikke	
649	Norges Unge Venstre	Tillegg	Side 75, linje 5	Venstre støtter initiativer for å opprette en parlamentarikerforsamling i FN, som et viktig ledd i demokratiseringsprosessen på globalt nivå.		Anbefales ikke Se også forslag nr. 650 og 653	
650	NLSF	Tillegg	Side 75, linje 5 eller 7	<p>Primært: Nytt avsnitt linje 7: Venstre tror på borgermakt også på globalt nivå. FN trenger dynamiske og reformvillige institusjoner som kan være interne drivkrefter for reform. Venstre støtter derfor initiativer for opprettelse av en global parlamentarikerforsamling i FN.</p> <p>Subsidiært: Tillegg etter linje 5: Venstre støtter initiativer for å opprette en parlamentarikerforsamling i FN, som et viktig ledd i demokratiseringsprosessen på globalt nivå.</p>	<p>Av alle pågående reforminitiativer er dette kanskje det mest interessante, sett både fra en ideologisk, Venstre-historisk og realistisk synsvinkel, gitt Sikkerhetsrådets mangel på endringsvilje. Behovet for en ny indre dynamikk er stort i FN. Kampanjen for en global parlamentarikerforsamling har vokst frem i løpet av de siste fire årene, og har nå begynt å komme til behandling i flere parlamenter verden over. Denne politikken har stått i Venstres program siste fire år og bør derfor videreføres. Det vil bidra til å gjøre Venstres utenrikspolitikk mer konkret og skille oss ut fra andre partier på en løsningsorientert måte.</p>	Anbefales ikke. Se også forslag nr. 649 og 653	
651	Nord-	Endring	Side 75,	Venstre mener det er viktig å styrke WTO fordi et		Anbefales ikke	

	Trøndelag Venstre		linje 14-15	<p>globalt handelssystem er bedre enn et uoversiktlig nettverk av bilaterale og regionale frihandelsavtaler, særlig for fattige land.</p> <p>Endres til:</p> <p>Venstre mener at WTO må endres for slik at fattige land kan få de samme muligheter til å styrke sitt næringsliv som den rikere del av verden har hatt. Det vil si at de må kunne beskytte dette i en oppbyggingsfase.</p>			
652	"Global økonomi-utvalget"	Tillegg	Side 75, linje 19	For at verdensøkonomien også i fremtiden skal kunne høste betydelige gevinster av åpne finansmarkeder og finansiell globalisering er det av avgjørende betydning at IMF reformeres og rustes opp til å ivareta en fornyet og større rolle i internasjonal økonomi.	Etter oppdrag fra landsstyret	Anbefales	
653	NLSF	Tillegg	Side 75, linje 26	<p>Nytt strekpunkt:</p> <p>- Støtte opprettelsen av en global parlamentarikerforsamling i FN.</p>		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 649 og 650	
654	Grorud Venstre	Strykning	Side 75, linje 26-28	<p>- At FN bør delfinansieres gjennom globale skatter, for eksempel en global CO2 avgift på grensekryssende fly og båttransport og skatt på ressursutnyttelse i internasjonale farvann.</p>	Først må vi se et FN som fungerer på flere områder, både når det gjelder sikkerhet og når det gjelder humanitær hjelp. Det er lite som overbeviser meg i dag om at vi bør å inn for globale skatter for å finansiere denne organisasjonen i løpet av fire år. Fns problem er ikke penger, men effektiv handlekraft. FN er en mellomstatlig organisasjon (for suverene stater), og dermed har vi heller liten (ingen) demokratisk kontroll med disse globale skattepengene.	Anbefales ikke	
655	St.Hanshaugen Venstre og Rogaland	Tillegg	Side 75, etter linje 34	<p>Nytt strekpunkt:</p> <p>- At Norge vil prioritere å bidra med militære styrker til FN-ledede fredsbevarende operasjoner</p>	St. Hanshaugen: Norges støtte til FN er mangelfull når Norge ikke er villig til å stille egne styrker av betydning til	Anbefales	

	Venstre				disposisjon for FN-opdrag. Norske styrker kan gjøre en betydelig forskjell pga. høyt nivå på trening, utstyr og organisering. I dag nedprioriteres FN-opdrag til fordel for NATO-opdrag. Sammenholdt med tilsvarende tendens hos andre Nato-land bidrar dette til å svekke mulighetene for fred og stabilitet i noen av de verste konfliktområdene i dag, som i DR Congo, Sudan (Darfur) og Somalia.		
656	"Global økonomi-utvalget"	Tillegg	Side 75, linje 37	Nye strekpunkt: - At IMF tilføres økt internasjonal legitimitet gjennom en reform av organisasjonens styrende organer som gir økt innflytelse til de fremvoksende landene, og en fordeling av innflytelsen mellom land som bedre gjenspeiler dagens verdensøkonomi. - At IMF styrkes kraftig slik at organisasjonen mer effektivt kan bidra til global makroøkonomisk stabilisering. Dette krever at IMF's rolle som overvåker av verdensøkonomiens makroøkonomiske politikk og utvikling, samt finansielle systemstabilitet styrkes. Det krever også at IMF's rolle innen internasjonal makroøkonomisk koordinering styrkes, samt at IMF tilføres betydelig økte midler for å ivareta rollen som internasjonal kredittgiver til land med betalings- og valutaproblemer. - Koordinere krisepakker internasjonalt for å motvirke kriser, forhindre spredning av kriser og motvirke proteksjonisme.	Etter oppdrag fra landsstyret	Anbefales	
657	Troms Venstre og	Endring	Fra side 75, linje	Hele kap 16.3 endres til: Nordområdene	Norden tas vekk i overskrifta og kapitlet,- har ikke noe med	Anbefales ikke	

	Finnmark Venstre		38 til side 76, linje 23	<p>Venstre definerer norsk nordområdepolitikk som rikspolitik. Den skal omhandle grenseoverskridende relasjoner i det cirkumpolare området. Den angår alle politiske sektorer der Norge har felles eller kryssende interesser med en eller flere nasjoner i nord.</p> <p>Klimaendringer og endringer i etterspørsel av naturressurser fører til at nordområdene får økende betydning internasjonalt, og avklaringer omkring suverenitet må framskyndes når Polhavet er i ferd med å bli isfritt.</p> <p>Venstre vil styrke norsk forvaltning i Svalbardsonen. Norge skal være en sentral aktør for å etablere et stabilt samarbeid i nord basert på folkeretten. Det vil kreve stor nasjonal innsats. For å hevde de store områdene i det polare området er økt aktivitet og tilstedeværelse nødvendig.</p> <p>Havrettstraktaten skal utgjøre en viktig del av rammene, mens Arktisk Råd og Den nordlige dimensjon skal være de viktigste fora for samarbeid i regionen, supplert av Barentsødet og FN-organisasjoner som Den internasjonale skipsfartsorganisasjon.</p> <p>Venstre vil spesielt fokusere på øst-vestaksen i nord for å synliggjøre utfordringene og mulighetene. Russland er vår største nære nabo i nord. Vi har felles tradisjon innenfor handel og fiskeriforvaltning, mellomfolkelig kulturaktivitet og fredsarbeid. Vi har også felles utfordringer som angår delelinjer til havs, grensetrafikk til lands, sikkerhet, beredskap, næringsutvikling, epidemier, og alvorlige klima- og miljøutfordringer.</p> <p>Selv om norsk nordområdepolitikk er statlig politikk,</p>	<p>Nordområdene å gjøre. (Prog komiteens setning om Norden kan ev tas inn under Europa.)</p> <p>Denne uttalelsen er bearbeidet av fylkeslagene i nord, men noen momenter fra programkomiteens forslag er tatt inn.</p>		
--	---------------------	--	--------------------------------	---	--	--	--

			<p>må også fylkeskommunene og kommunene, Sametinget, organisasjoner, institusjoner og bedrifter, og ikke minst befolkningen i nord, delta i det mellomnasjonale arbeidet. De skal kunne tildeles nasjonalt ansvar og oppgaver på definerte områder på grunn av nærhet, lokal kompetanse og tradisjon.</p> <p>Derfor vil Venstre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fremme sikkerhetspolitisk samarbeid i Nordområdene gjennom dialog og tillitsvekkende tiltak som kan bidra til at konflikter løses på et lavest mulig spenningsnivå. - Søke forståelse for norske synspunkter knyttet til jurisdiksjon i Nordområdene gjennom et aktivt diplomati, også overfor nære allierte, med vekt på å fremme samarbeid, bærekraftig forvaltning av ressurser og et moderat skatteregime. - Styrke norsk tilstedeværelse i og forvaltning av Svalbardsonen. - Legitimere Norges status i nordområdene gjennom satsing på bosetting og infrastruktur, militær tilstedeværelse, samt initiativ og ansvar for internasjonale utfordringer og samarbeid i nord. - Utvikle en robust struktur for transport, energi- og kommunikasjonsoverføring mellom landsdelene og landene i nord. - Legge vekt på forpliktende avtaler med andre land om en forsvarlig forvaltning av fiskeriressursene. - Utvikle de nordlige ressurser for matproduksjon på hav og land, slik at det bidrar til å ivareta det framtidige globale behov. - Satse sterkt på forskning innenfor klima, miljø og marine ressurser. - Bidra til å etablere verdens beste internasjonale beredskapsopplegg mot oljeforurensning. - Etablere et eget risikofond rettet mot eventuelle skadevirkninger for fiskeri og miljø. 			
--	--	--	---	--	--	--

				<ul style="list-style-type: none"> - Etablere felles internasjonal overvåkning av fiskeuttak og utslipp av ballastvann. - Utøve ei bærekraftig ressursforvaltning og skjerming av de mest sårbare gyte- og oppvekstområder for nordatlantiske fiskearter. 			
658	Hordaland Venstre	Endring	Side 76, linje 10	- At videre utvikling av ~~legale~~ <i>juridiske</i> og institusjonelle forhold i Nordområdene skal skje på basis av Havrettstraktaten, Arktisk Råd og Den nordlige dimensjon.		Anbefales (redaksjonelt)	
659	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 76, linje 22	- Styrke og videreutvikle det nordiske samarbeidet, <i>herunder Nordisk Råd</i>		Anbefales	
660	St.Hanshaugen Venstre og Oslo Venstre	Tillegg	Side 76, linje 23	Se også pkt. 1.4.2 Vern av natur til havs Se også pkt. 1.6 Internasjonalt miljøarbeid	Som under kap. 1 Miljø.	Anbefales	
661	Torbjørn Dahl, Lillehammer Venstre	Endring	Fra side 76, linje 36 til side 77, linje 12	<p>16.4.1 EU og EØS</p> <p>Den Europeiske Union (EU) er Norges viktigste handelspartner, og et samarbeid med EU vil være positivt for norsk og europeisk næringsliv, handel og utvikling. Med fri bevegelse over landegrensene øker også forståelse, toleranse og mangfold. ”De fire friheter” som EUs økonomiske samarbeid bygger på, kan være et fundament for fred og demokrati.</p> <p>Internasjonalt samarbeid må alltid balanseres mot prinsippet om at avgjørelser skal tas nærmest de borgerne avgjørelsene gjelder. Venstre er grunnleggende positiv til EUsom et mellomstatlig samarbeid for freds- og demokratibyging over landegrensene i Europa, men mener EU i dag utvikler en overnasjonal detaljregulering på mange områder som bør avgjøres lokalt og nasjonalt.</p> <p>16.4.2 Spørsmål om norsk medlemskap i EU For Venstre er det viktig å presisere at spørsmålet om</p>		Anbefales ikke	

				<p>norsk medlemskap i EU bare kan avgjøres av Stortinget etter en ny folkeavstemning. Eventuelle nye forhandlinger med EU om medlemskap må ha basis i en bred oppslutning i det norske folk, for eksempel ved at det gjennomføres en egen folkeavstemning om Norge på nytt skal søke medlemskap. En ferdig avtale mellom Norge og EU må legges fram for folket gjennom en ny folkeavstemning.</p> <p>Resten av avsnittet strykes.</p>			
662	Bjørn Bekkevold	Endring	Side 77, linje 1-19	<p>Avsnittene endres til:</p> <p>Som liberalt parti er det avgjørende for Venstre at eventuell tilslutning til EU skjer til et demokratisk valgt EU som er under parlamentarisk kontroll i motsetning til dagens EU hvor EUs øverste organ – Ministerrådet – utpekes av Regjeringene.</p> <p>Dette kan oppnåes ved å omforme EU til en forbundsstat.</p> <p>Venstre vil:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At Norge tilbyr Island en politisk og økonomisk union for å løse de akutte økonomiske, finansielle og sikkerhetspolitiske problemer vårt broderfolk i vest har. - Etablere felles olje- og energipolitikk og Fiskeripolitikk i Unionen Norge – Island og bruke denne til å meddele EU at Unionen Norge – Island er berett til å søke medlemskap når EU er omformet til en forbundsstat - Innenfor Forbundsstaten EU vil Unionen Norge-Island være den desidert største aktør og således være førende for Forbundsstatens Olje- og energipolitikk og Fiskeripolitikk.” 		Anbefales ikke	
663	Torild Skogsholm	Endring	Side 77, linje 1-12	<p>Delkap. 16.4.2 endres til:</p> <p>Som et av Europas mest ressursrike land bør Norge</p>		Anbefales ikke	

				<p>innta en enda mer aktiv rolle for å bistå demokrati- og velferdsutviklingen i våre nærmeste naboland. Likeledes er det viktig å bidra til å ta vare på og styrke EUs funksjon som fredsbevarende instrument i Europa. Dette tror Venstre best lar seg gjøre ved at Norge blir medlem i EU.</p> <p>Venstre mener at et norsk medlemskap i EU også vil øke Norges påvirkningskraft på EUs beslutninger og dermed styrke det norske demokratiet. Et medlemskap i EU vil kunne gjøre at Norge får mer innflytelse på de store internasjonale utfordringene vi står overfor.</p> <p>For Venstre er det viktig å presisere at spørsmålet om norsk medlemskap i EU bare kan avgjøres av Stortinget etter en ny folkeavstemning. Både spørsmålet om eventuelle forhandlinger med EU om medlemskap, og en eventuelt ferdig forhandlet avtale må legges fram for det norske folk i to separate folkeavstemninger. Utfallet av disse vil være bindende for Venstres stortingsrepresentanter.</p> <p>Det ligger ikke til rette for å starte en ny debatt om norsk EU – medlemskap de nærmeste årene. Venstre samler både tilhengere og motstandere av norsk EU – medlemskap, og har derfor ikke ambisjoner om å være en pådriver for å påskynde en norsk medlemskapssøknad.</p>			
664	Troms Venstre	Endring	Side 77, linje 4-5	<p>”medlemskap må ha basis i en bred oppslutning i det norske folk, for eksempel ved at det gjennomføres en egen folkeavstemning om Norge på nytt skal søke medlemskap” endres til ”medlemskap må ha basis i majoritetsoppslutning i det norske folk, ved at det gjennomføres en egen folkeavstemning om Norge på nytt skal søke medlemskap”</p>		Anbefales	

D7	Programkomiteen		Side 77, linje 9-19	Dissens nr. 7: EU-medlemskap			
665	Sør-Trøndelag Venstre	Endring	Side 77, linje 9-19	Folkeavstemningsresultatet fra 1994 ligger til grunn. Når norsk medlemskap igjen er aktuelt må det avholdes en ny folkeavstemning.	Dissensene blir unødvendig.	Anbefales ikke	
666	Møre og Romsdal Venstre	Endring	Side 77, linje 9-19	"Fram til en eventuell avstemning om Norge skal gå i forhandlinger om medlemskap i EU, vil Venstre videreutvikle tilknytningen til EU gjennom EØS avtalen."	[NB: Dette punktet ble vedtatt med stort flertall på fylkesårsmøtet til Møre og Romsdal Venstre]	Anbefales ikke	
667	Hordaland Venstre, Troms Venstre, Telemark Venstre og Nord-Trøndelag Venstre		Side 77, linje 9-19	fjerne andre avsnitt linje 9-19. Venstre mener at et norsk medlemskap i EU vil øke Norges påvirkningskraft på EUs beslutninger og dermed styrke det norske demokratiet. Et medlemskap i EU vil kunne gjøre at Norge får mer innflytelse på de store internasjonale utfordringene vi står overfor. Derfor mener Venstre at Norge bør søke om medlemskap i EU. DISSENS: Alvhild Hedstein, Gro Skartveit, Helge Stiksrud vil erstatte avsnittet over med: Venstre mener at et norsk medlemskap i EU vil føre til at enda flere avgjørelser tas lengre bort fra den enkelte borger. Venstre mener at det å stå utenfor EU sikrer Norge en uavhengig stemme i internasjonale prosesser. Derfor vil Venstre at Norge bør videreutvikle tilknytningen til EU gjennom EØS-avtalen, men uten å søke om medlemskap.	Verken innstilling eller dissens vedtas	Anbefales ikke	
668	Norges Unge Venstre og Oslo Venstre	Endring	Side 77, linje 33-34	Handelsbarrierer, handelsvridende subsidier og andre mekanismer som favoriserer rike land må reduseres Endres til: Handelsbarrierer, handelsvridende subsidier og andre mekanismer som favoriserer rike land må fjernes		Anbefales ikke	
669	Oslo Venstre	Endring	Side 77, linje 8-9	- Norge innfører et program som sikrer minst utviklede land (MUL-land), lav- og mellominntektsland og afrikanske mellominntektsland full adgang til norske markeder.		Anbefales ikke	

670	Rogaland Venstre	Endring	Side 77, linje 20-22	Men Venstre mener det er legitimt å stille krav om demokrati og respekt for grunnleggende menneskerettigheter slik at vi kan stimulere utviklingsland til en positiv utvikling. Endres til: Men Venstre mener det er legitimt å stille krav om demokrati, respekt for grunnleggende menneskerettigheter og		Anbefales ikke. Dvs. det er trolig noen mangler i endringsforslaget.	
671	St.Hanshaugen Venstre og Oslo Venstre	Tillegg	Side 78, linje 20-21	Men Venstre mener det er legitimt å stille krav om demokrati, <i>godt styresett</i> og respekt for grunnleggende menneskerettigheter slik at vi kan stimulere utviklingsland til en positiv utvikling.	Godt styresett er en forutsetning for god forvaltning av samfunnets ressurser i utviklingsland, herunder finansielle og naturressurser, samt for effektiv gjennomføring av øvrige utviklings- og bistandstiltak.	Anbefales	
672	Hordaland Venstre	Tillegg	side 78, linje 27	Bistand bør fokusere på å etablere gode rammevilkår for næringsutvikling og investere i infrastruktur, nyskaping og bedriftsutvikling som vil åpne veien for utenlandske investeringer. <u>Det må ikke bare legges til rette for billige konsumprodukter men også for kvalitets- og kunnskapsproduksjon.</u>		Anbefales ikke	
673	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 78, linje 28	Nødhjelpsmidler som går til matrasjoner må reguleres etter prisindeksen slik at matrasjonene ikke reduseres når matprisene stiger.		Anbefales ikke	
674	Oslo Venstre	Strykning	Side 78, linje 40-41	- Styrke den uavhengige oppfølging og evaluering av bistandens kvalitet og effekt gjennom å gi Riksrevisjonen et hovedansvar for evalueringen.		Anbefales ikke. Se forslag nr. 675 under	
675	St.Hanshaugen Venstre	Endring	Side 78, linje 40-41	~~— Styrke den uavhengige oppfølging og evaluering av bistandens kvalitet og effekt gjennom å gi Riksrevisjonen et hovedansvar for evalueringen.~~ Endres til: - At arbeidet med uavhengig monitorering og evaluering av bistandens effekt styrkes.	Uavhengig monitorering og evaluering av bistandens effekter utgjør et sentralt element i dagens bistands- og utviklingspolitikk. Per i dag er ansvaret for evalueringer forankret i Norads evalueringsavdeling, men utføres av uavhengige konsulenter.	Anbefales , men opprinnelig siste del av setningen "bl.a. gjennom å gi Riksrevisjonen et hovedansvar for evalueringen"	

					Forslaget om å flytte evalueringer ut av Norad har tidligere vært fremmet, men hittil ikke gjennomført. En begrunnelse for dette har vært å opprettholde kompetansemiljøenes nærhet til evalueringsprosessene, først og fremst for å fremme læring såvel som kontroll. Riksrevisjonen mangler også kompetanse og erfaring med utviklings- og bistandsprosesser, og det er tvilsomt om en overføring av evalueringsansvaret til Riksrevisjonen ville bidra til å styrke kvaliteten på evalueringer; det motsatte er vel så sannsynlig.	beholdes.	
676	St.Hanshaugen Venstre og Rogaland Venstre	Tillegg	Side 78, etter linje 46	Nye strekpunkt: - Videreføre arbeidet for bedre styresett i utviklingsland, herunder gjennom styrking av det sivile samfunn (både uformelle og formelle strukturer) - Intensivere anti-korrupsjonsarbeidet i utviklingsland gjennom oppbygging og styrking av nasjonale riksrevisjoner og gjennom styrking av the Extractive Industries Transparency Initiative (EITI)		Anbefales	
677	Rogaland Venstre	Tillegg	Side 78, linje 47	Redusere stat til stat bistanden til land som ikke viser vilje til demokratisering, respekt for grunnleggende menneskerettigheter og korrupsjonsbekjempelse		Anbefales	
678	Vestfold Venstre	Endring	Side 79, linje 41	~~At militære operasjoner uten FN-mandat bare skal skje i helt ekstreme tilfeller, der det kan forhindre etnisk rensing og folkemord~~ Endres til: Militære operasjoner skal ikke skje uten FN-mandat.	Å "hindre etnisk rensing og folkemord" kan bli en subjektiv vurdering. Et FN-mandat vil sikre at vurderingen er gjort på et bredt grunnlag	Anbefales ikke	
679	Troms Venstre	Strykning	Side 79, linje 41-42	~~At militære operasjoner uten FN-mandat bare skal skje i helt ekstreme tilfeller, der det kan forhindre etnisk rensing og folkemord.~~	Vi må ha tiltro til FN og ikke gi rom for andre til å bruke samme argumentasjon for unntak.	Anbefales ikke	

680	Troms Venstre	Endring	Side 80, linje 1	Plassering av militære styrker og stasjoner må skje ut fra ~~forsvarets~~ <u>det nasjonale</u> behov.	Det er politikerne som skal bestemme dette ut fra et nasjonalt behov, ikke generalene.	Anbefales	
681	Oslo Venstre	Tillegg	Side 80, linje 11	For Venstre er det et bærende prinsipp at internasjonale militære operasjoner skal skje med et mandat fra FN, <u>der samordning av sivil og militær innsats i konfliktsituasjoner er nødvendig, skal dette skje innenfor rammen av en overordnet politisk strategi med sivil ledelse, med klar avgrensning av roller mellom hhv. sivile og militære aktører og oppgaver.</u>		Anbefales	
682	St.Hanshaugen Venstre	Strykning	Side 80, linje 11-12	De militære operasjonene må koordineres tett med humanitær og utviklingsmessig bistand		Anbefales. Henger sammen med forslagene nr. 683, 691 og 692	
683	St.Hanshaugen Venstre og Rogaland Venstre	Tillegg	Side 80, linje 11	Der samordning av sivil og militær innsats i konfliktsituasjoner er nødvendig, skal dette skje innenfor rammen av en overordnet politisk strategi med sivil ledelse, med klar avgrensning av roller mellom hhv. sivile og militære aktører og oppgaver.	St.Hanshaugen: Setningen røper en grunnleggende mangel på forståelse for hva humanitær bistand er, nemlig upartisk, uavhengig og nøytral innsats for å redde liv, lindre smerte og sikre ivaretagelse av humanitære behov. Dette må og skal være en oppgave for sivile aktører. Sammenblendingen av militære og sivile/humanitære roller må ta mye av skylden for at humanitærarbeidere i dag langt oftere enn tidligere ses på som legitime mål for opprørsstyrker og andre væpnede grupper i konfliktsituasjoner, en prosess som selv er drevet frem av den såkalte krigen mot terror. Som	Anbefales. Henger sammen med forslagene nr. 682, 691 og 692	

					angitt i strekpunktet under pkt. 16.5.2, s. 78, linje 45-46, skal eventuell samordning av sivil og militær innsats skje kun skje i form av en overordnet politisk strategi med sivil ledelse, der en klar avgrensning av roller står sentralt.		
684	Odd Einar Dørum, Anne Solsvik	Tillegg	Side 80, linje 13	Nytt avsnitt: Sivile fredsstyrker er et konsept for å styrke den sivile dimensjonen av internasjonal krisehåndtering, der freds- og konflikteksperter utplasseres i konfliktområder for å støtte opp om lokal innsats for fred. Venstre ønsker å vurdere en slik ordning også i Norge.	Tyskland har hatt en sivil fredstjeneste siden 1998 og det bør vurderes om dette er et virkemiddel også Norge kan benytte seg av	Anbefales. Se også forslag nr. 697	
D8	Programkomiteen		Side 80, linje 14-22	Dissens nr. 8: Verneplikt			
685	Oslo Venstre	Endring	Side 80, linje 14	Venstre vil basere det norske forsvaret på <u>verneplikt sesjonsplikt</u> , som også kan brukes som rekruttering til vervet tjeneste.		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 695	
686	Østfold Venstre	Endring	Side 80, linje 14 – 24 linje 31	Siviltjenesten må reduseres til samme varighet som militærtjenesten.” Endres til: Venstre vil basere Det norske Forsvaret på verneplikt som en del av samfunnstjenesten, se kap 9.1.4 Verneplikt og samfunnstjenesteplikt – en styrking av dagens vernepliktsordning” - Basere det norske forsvaret på verneplikt, som også kan brukes som rekruttering til vervet tjeneste. Endres til: -La samfunnstjenesten bli del av verneplikten	Henger sammen med forslag om innskudd av kap 9.1.4	Anbefales ikke	
687	Skodje Venstre	Tillegg	Side 80, linje 17	Nytt avsnitt: Som et alternativ til allmenn verneplikt vil Venstre vurdere ett års samfunnstjeneste for alle ungdommer. Innenfor en slik tjeneste må det være stor valgfrihet av		Anbefales ikke	

				avtjeningsform.			
688	Hordaland Venstre	Strykning Redaksjonelt	Side 80, linje 24-25	Siviltjenesten må reduseres til samme varighet som militærtjenesten. Venstre er mot fengsling av militærnekttere.	(Begrunnelse: Realitetene avsnittet refererer til er gale.)	Anbefales ikke	
689	Oslo Venstre	Endring	Side 80, linje 24-25	Siviltjenesten må reduseres til samme varighet som militærtjenesten. Venstre er mot fengsling av militærnekttere. Endres til: Siviltjenesten avskaffes og midlene overføres til de frivillige organisasjoner som mottar sivilarbeidere i dag.		Anbefales ikke	
690	Daniel Heggelid-Rugaas	Endring	Side 80, linje 24-25	Siviltjenesten må reduseres til samme varighet som militærtjenesten. Endres til: Siviltjenesten må utvikles til fordel for en økt prioritering av den militære verneplikten.		Anbefales ikke	
691	St.Hanshaugen Venstre og Rogaland Venstre	Endring og tillegg	Side 80, linje 28-29	- At Norge fortsetter å delta aktivt i internasjonale militære operasjoner. ~~Operasjonene skal koordineres med annen politisk, økonomisk og humanitær innsats.~~ <u>Norge skal prioritere innsats i FN-ledede fredsbevarende operasjoner.</u>		Anbefales. Henger sammen med forslagene nr. 682, 683 og 692	
692	St.Hanshaugen Venstre og Oslo Venstre	Strykning	Side 80, linje 28-29	~~Operasjonene skal koordineres med annen politisk, økonomisk og humanitær innsats~~	Som for strykings- og tilleggsforslagene vedr. pkt. 16.6.2, s. 80, linje 11-12 (over).	Anbefales. Henger sammen med forslagene nr. 682, 683 og 691	
693	Vestfold Venstre	Endring	Side 80, linje 30	— ~~Styrke hæren.~~ Endres til: Styrke alle våpengrener innen forsvaret.	Venstre bør se forsvaret som en samvirkende helhet og være forsiktig med å overprøve faglige vektlegging.	Anbefales ikke	
694	Grorud Venstre	Endring/ tillegg	Side 80, linje 30	- Styrke hæren, <u>sjø- og luftforsvaret.</u>	Å styrke hæren hjelper aller mest i forhold til vår internasjonale innsats. Skal vi styrke vår egen evne til å forsvare nordområdene, så er det sjø- og luftforsvaret vi må styrke.	Anbefales ikke	

					Vi har også en lang kyst.		
D9	Programkomiteen		Side 80, linje 31-33	Dissens nr. 9: Verneplikt			
695	Oslo Venstre	Endring	Side 80, linje 31-32	- Basere det norske forsvaret på verneplikt, som også kan brukes som rekruttering til vervet tjeneste. Endres til: Basere det norske forsvaret på sesjonsplikt, som brukes som rekruttering til vervet tjeneste.		Anbefales ikke. Se også forslag nr. 685	
696	Oppland Venstre	Tillegg	Side 80, linje 33	I plasseringen av militære styrker og stasjoner kan distriktspolitiske hensyn vurderes.		Anbefales ikke	
697	Odd Einar Dørum, Anne Solsvik	Tillegg	Side 80, linje 34	Nytt strekpunkt: - Utrede innføring av en sivil fredsstyrke i et samarbeid mellom staten og det norske sivilsamfunnet.	Kfr. forslag om tillegg ovenfor.	Anbefales. Se også forslag nr. 684	
698	Hordaland Venstre	Tillegg	side 80, linje 36	Venstre ønsker at staten selger seg ut av selskaper som produserer våpen og våpendeler.	Skal Norge fremstå som freds- og miljønasjon så er det et illiberal at man samtidig skal produsere våpen. Den kompetansen som eksisterer i denne virksomheten kan man mye bedre utnytte til sivile formål.	Anbefales ikke	
699	Hordaland Venstre	Tillegg	Side 80, linje 37	Det viktigste tiltaket vil være å innføre sluttbrukerklæringer for våpen som eksporteres fra Norge, <i>også fra NATO-land.</i>		Anbefales ikke	
700	Hordaland Venstre	Endring	Side 80, linje 47	Norge må være en pådriver for å få alle ~~stør~~ atommakter til å underskrive og iverksette prøvestansavtalen for atomvåpen.	Det er viktig at alle land som disponerer atomvåpen inngår avtaler og overholder disse uavhengig av hvor store disse landene måtte være.	Anbefales	
701	Hordaland Venstre	Endring	Side 80, linje 48	Norge må være en pådriver for å få alle stormakter til å underskrive og iverksette prøvestansavtalen for atomvåpen, <i>samt starte arbeidet med en global konvensjon som på sikt forbyr atomvåpen, i tråd med forpliktelsene gitt i Ikkespredningstraktaten (NPT).</i>		Anbefales	